

Medijska recepcija vremenskih prilika, elementarnih nepogoda i klimatskih promjena na primjeru jadranskih država

Maruševac, Luka

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:448919>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-23**

Repository / Repozitorij:

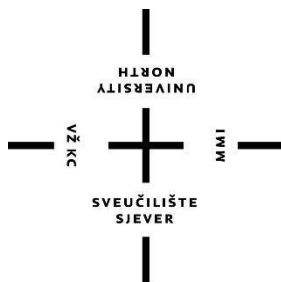
[University North Digital Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

**Sveučilište
Sjever**

Diplomski rad br. 84/KOMD/2024

**Medijska recepcija vremenskih prilika, elementarnih
nepogoda i klimatskih promjena na primjeru jadranskih
država**

Luka Maruševac, 5780/336

Koprivnica, rujan 2024. godine

Prijava diplomskog rada

Definiranje teme diplomskog rada i povjerenstva

ODJEL	Odjel za komunikologiju, medije i novinarstvo		
STUDIJ	Sveučilišni diplomski studij Komunikologija, mediji i novinarstvo		
PRISTUPNIK	Luka Maruševac	MATIČNI BROJ	5780/336
DATUM	19.6.2024.	KOLEGIJ	Medijska recepcija
NASLOV RADA	Medijska recepcija vremenskih prilika, elementarnih nepogoda i klimatskih promjena na primjeru jadranskih država		
NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU	Media reception of weather conditions, natural disasters and climate changes on the example of the Adriatic states		
MENTOR	Gordana Tkalec	ZVANJE	izv. prof. dr. sc.
ČLANOVI POVJERENSTVA	1. doc. dr. sc. Ivona Čulo 2. doc. dr. sc. Branimir Felger 3. izv. prof. dr. sc. Gordana Tkalec 4. doc. dr. sc. Krešimir Lacković 5.		

Zadatak diplomskog rada

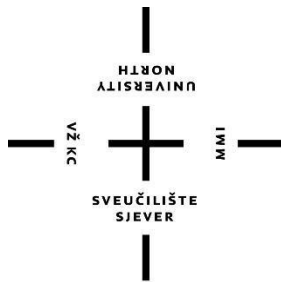
BROJ	84/KOMD/2024
OPIS	Cilj diplomskog rada je dati prikaz učestalosti i načina praćenja sadržaja o vremenskim prilikama, elementarnim nepogodama i klimatskim promjenama na području država koje okružuju Jadransko more, odnosno, Hrvatske, Italije, Slovenije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Albanije. U radu je potrebno napraviti usporedbu sadržaja na najčitanijem portalu svake od šest tzv. jadranskih država kroz jednomjesečnu kvantitativnu i kvalitativnu analizu. Analiza će biti provedena i na društvenim mrežama Facebook, Instagram, TikTok i X (Twitter) te će se provesti dva intervjua, s dr. sc. Nikolom Biliškovom te s dr. sc. Marinom Maglič. Svrha rada je dobivanje uvida u razlike u stvaralačkom pristupu i izvještavanju portala te na razumijevanju tematike, načinu prikaza, obradi i plasiranju informacija, opremi tekstova te učestalosti izvještavanja o složenijim temama s naglaskom na klimu i klimatske promjene. Diplomski rad nastoji pružiti sveobuhvatan prikaz medijskog izvještavanja o odabranoj tematici u jadranskim državama, kao i pronaći te istaknuti mogućnosti za napredak u novinarskom radu i medijskoj obradi sadržaja

ZADATAK URUČEN 11.9.2024

POTPIS MENTORA

SVEUČILIŠTE
SIEVER

Sveučilište Sjever

Odjel za komunikologiju, medije i novinarstvo

Diplomski rad br. 84/KOMD/2024

Medijska recepcija vremenskih prilika, elementarnih nepogoda i klimatskih promjena na primjeru jadranskih država

Student

Luka Maruševac, 5780/336

Mentorica

izv. prof. dr. sc. Gordana Tkalec

Koprivnica, rujan 2024. godine

Predgovor

Klimatske promjene tema su koja je sve prisutnija u našem svakodnevnom životu te ako budućim generacijama želimo ostaviti bolji ili barem donekle održiv svijet, točnije planet, vrijeme je za djelovanje. Mediji i novinari „igraju“ važnu ulogu u podizanju svijesti i senzibiliziranju javnosti na očuvanje okoliša i nas samih. Stoga, izvještavanje o klimi i klimatskim promjenama, kao i svakodnevnim vremenskim prilikama, vremenskoj prognozi te elementarnim nepogodama, treba biti u fokusu svakog ozbiljnijeg medijskog djelatnika, kao i medija. Skretanje pozornosti na goruće, bitne probleme samo je jedna od stavki kojom možemo pridonijeti boljitku društva, ali i našem vlastitom. Proučavajući medijsku recepciju dobivamo uvid u trenutnu situaciju i širimo vidike i horizonte na nova znanja pa samim time i ona buduća, zelenija, održiva.

Izv. prof. dr. sc. Gordana Tkalec prepoznala je značaj teme te kontinuirano pružala podršku prilikom izrade diplomskog rada, kao i ukazivala na ono najvažnije tijekom cijelog petogodišnjeg akademskog obrazovanja zbog čega joj upućujem posebnu zahvalu. Također, zahvalu upućujem svim profesorima Sveučilišta Sjever koji su mi tijekom studija prenijeli znanje i stručnost.

Posebno zahvaljujem svojim roditeljima, Ivanu i Jasni, bez kojih ništa ne bi bilo moguće. Jednako tako, posebna zahvala ide braći Petru i Antoniju, jer uvijek kada je trebalo, bili su tu.

Ako vas ikada u životu pitaju kada je pravo vrijeme za učiniti nešto, gotovo uvijek, odgovor je sad.

Sažetak

Izvještavanje o vremenskim prilikama i elementarnim nepogodama teme su na koje svakodnevno nailazimo. Posljednjih godina sve su češći medijski napisi o klimi i klimatskim promjenama, temama koje su bitnije nego ikad, osobito kada u obzir uzmemo utjecaj na budućnost. Cilj diplomskog rada *Medijska recepcija vremenskih prilika, elementarnih nepogoda i klimatskih promjena na primjeru jadranskih država* je prikaz učestalosti i načina praćenja sadržaja o vremenskim prilikama, elementarnim nepogodama i klimatskim promjenama na području država koje okružuju Jadransko more, odnosno, Hrvatske, Italije, Slovenije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Albanije. Usporedba uključuje jednomjesečnu kvantitativnu i kvalitativnu analizu sadržaja na najčitanijem portalu svake od šest tzv. jadranskih država. Također, analiza je provedena na društvenim mrežama Facebook, Instagram, TikTok i X (Twitter) te su provedena dva intervjua, s dr. sc. Nikolom Biliškovom te s dr. sc. Marinom Maglić. Svrha rada je dobivanje uvida u razlike u stvaralačkom pristupu i izvještavanju portala te na razumijevanju tematike, načinu prikaza, obradi i plasiranju informacija, opremi tekstova te učestalosti izvještavanja o složenijim temama s naglaskom na klimu i klimatske promjene. Diplomski rad nastoji pružiti sveobuhvatan prikaz medijskog izvještavanja o odabranoj tematici u jadranskim državama, kao i pronaći te istaknuti mogućnosti za napredak u novinarskom radu i medijskoj obradi sadržaja.

Ključne riječi: izvještavanje, medijska recepcija, vremenske prilike, elementarne nepogode, klimatske promjene, Jadransko more

Abstract

Reporting on weather conditions and natural disasters are topics that we come across every day. In recent years, there have been more and more frequent media articles about climate and climate change, topics that are more important than ever, especially when we consider the impact on the future. The aim of the master's thesis *Media reception of weather conditions, natural disasters and climate changes on the example of the Adriatic states* is a presentation of the frequency and methods of monitoring the content about weather conditions, natural disasters and climate changes in the area of the countries surrounding the Adriatic Sea, i.e. Croatia, Italy, Slovenia, Bosnia and Herzegovina, Montenegro and Albania. The comparison includes a one-month quantitative and qualitative analysis of the content on the most read web portal of each of the six so-called Adriatic countries. Also, the analysis was carried out on the social networks Facebook, Instagram, TikTok and X (Twitter) and two interviews were conducted, with Nikola Biliskov, Ph.D. and Marina Maglic, Ph.D. The purpose of the master's thesis is to gain an insight into the differences in the creative approach and reporting of the web portals, as well as the understanding of the topic, the way of presentation, processing and placing the information, the equipment of the texts and the frequency of reporting on more complex topics with an emphasis on climate and climate change. The master's thesis aims to provide a comprehensive presentation of media reporting on the selected topic in the Adriatic countries, as well as to find and highlight possibilities for progress in journalistic work and media processing of content.

Keywords: reporting, media reception, weather conditions, natural disasters, climate change, Adriatic Sea

Popis korištenih kratica

DHMZ	Državni hidrometeorološki zavod
EU	Europska unija
HAK	Hrvatski autoklub
Hina	Hrvatska izvještajna novinska agencija
IKT	informacijsko-komunikacijske tehnologije
IPCC	Intergovernmental Panel on Climate Change (Međuvladin panel o klimatskim promjenama)
MUP	Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske
RH	Republika Hrvatska
STA	Slovenska novinska agencija
UN	Ujedinjeni narodi
WMO	Svjetska meteorološka organizacija

Sadržaj

1. UVOD.....	1
2. METODOLOGIJA	2
3. TEORIJSKI OKVIR	4
3.1. Teorija recepcije.....	4
3.1.1. Medijska recepcija	8
3.1.2. Aktivna medijska publika i digitalna publika	8
3.2. Načini kreiranja i distribucije sadržaja online medija.....	10
4. VREMENSKE PRILIKE, ELEMENTARNE NEPOGODE I KLIMATSKE PROMJENE	15
4.1. Države na obalama Jadranskog mora kao predmet analize	18
4.2. Važnost zastupljenosti tema o vremenskim prilikama, elementarnim nepogodama i klimatskim promjenama.....	20
4.3. Intervju s dr. sc. Nikolom Biliškovom.....	21
4.4. Intervju s dr. sc. Marinom Maglić.....	30
5. ANALIZA SADRŽAJA.....	38
5.1. Analizirani portali	38
5.2. Analiza portala <i>index.hr</i>	39
5.2.1. Kvantitativna analiza portala <i>index.hr</i>	43
5.2.2. Kvalitativna analiza portala <i>index.hr</i>	44
5.3. Analiza portala <i>tgcom24.mediaset.it</i>	51
5.3.1. Kvantitativna analiza portala <i>tgcom24.mediaset.it</i>	55
5.3.2. Kvalitativna analiza portala <i>tgcom24.mediaset.it</i>	57
5.4. Analiza portala <i>24ur.com</i>	68
5.4.1. Kvantitativna analiza portala <i>24ur.com</i>	69
5.4.2. Kvalitativna analiza portala <i>24ur.com</i>	70
5.5. Analiza portala <i>balkans.aljazeera.net</i>	82

5.5.1. Kvantitativna analiza portala <i>balkans.aljazeera.net</i>	83
5.5.2. Kvalitativna analiza portala <i>balkans.aljazeera.net</i>	84
5.6. Analiza portala <i>cdm.me</i>	92
5.6.1. Kvantitativna analiza portala <i>cdm.me</i>	93
5.6.2. Kvalitativna analiza portala <i>cdm.me</i>	94
5.7. Analiza portala <i>abcnews.al</i>	103
5.7.1. Kvantitativna analiza portala <i>abcnews.al</i>	104
5.7.2. Kvalitativna analiza portala <i>abcnews.al</i>	105
5.8. Evaluacija analize portala o praćenosti tema vremenskih prilika, elementarnih nepogoda i klimatskih promjena	113
5.8.1. Evaluacija kvantitativne analize	113
5.8.2. Evaluacija kvalitativne analize	115
6. ZAKLJUČAK	117
7. LITERATURA	121
8. POPIS SLIKA, GRAFIKONA I TABLICA	127

1. UVOD

Vremenska prognoza, kao i izvještavanje o svakodnevnim vremenskim prilikama te elementarnim nepogodama, danas su svakodnevne, ali i očekivane vijesti, neovisno o tome je li riječ o portalu, novinama, radiju ili televiziji. Posljednjih desetak godina, prvenstveno u Hrvatskoj, prisutan je (barem subjektivan) dojam rastućeg izvještavanja o klimi i klimatskim promjenama, što koincidira s članstvom države u EU, točnije pristupanjem u 2013. godini. Jednako tako, sve češći su medijski napisi o temperaturnim rekordima, pa tako je svibanj 2024. godine bio 12. mjesec zaredom koji je bio najtopliji za odgovarajući mjesec u godini. Izvještavanje o obaranju temperaturnih rekorda i o elementarnim nepogodama, neovisno o dijelu svijeta na kojem se događaju, uvelike privlači pozornost javnosti. Kada govorimo o privlačenju pozornosti i publici, značajan pojam je medijska recepcija koja uključuje način na koji publika čita i prihvaća medijski sadržaj, reagira te stvara javno mnijenje o pojedinoj temi, pri čemu se također ne smije izostaviti utjecaj plasiranog sadržaja. Iako frekventno izvještavanje o pojedinoj temi može pomoći u podizanju svijesti i senzibiliziranju javnosti, također može imati i negativne aspekte, primjerice u pogledu averzije i negiranja promjena koje su već „stigle“ i koje će biti sve intenzivnije. Ljudsko djelovanje u periodu od industrijske revolucije pa sve do danas predstavlja jedan od ključnih, pogubnih faktora koji je doprinio intenziviranju klimatskih promjena čije posljedice se već itekako mogu osjetiti te bismo u skoroj budućnosti mogli govoriti i o klimatskoj krizi. Ovakvu krizu možemo gledati i kao sveobuhvatan podvig, odnosno, „rat“ koji će biti sve nužniji za spas ljudi, životinja, ekosustava, djece i cjelokupne budućnosti. Kao samo jedna posljedica rastućih klimatskih problema, između brojnih drugih, navodi se i podizanje razine mora. Stoga bi sve države, prije svih obalne, trebale imati poseban interes u sprečavanju posljedica podizanja razine mora i narušavanja načina života. Primjerice, države koje okružuju Jadransko more (Italija, Slovenija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Crna Gora i Albanija) trebale bi pokazati zajednički interes u pogledu klime i klimatskih promjena, odnosno, razrađenih akcija i planova. Ipak, teorija se često razlikuje od prakse.

2. METODOLOGIJA

Cilj diplomskog rada je prikaz učestalosti i načina praćenja sadržaja vezanog uz vremenske prilike, elementarne nepogode i klimu, odnosno, klimatske promjene na najčitanijem portalu svake od šest jadranskih država. Analiza sadržaja, koja je podijeljena na kvantitativnu i kvalitativnu, uključuje usporedbu izvještavanja tijekom mjesec dana. Točnije, promatrani period trajao je od Dana planeta Zemlje (22. travnja) do Međunarodnog dana biološke raznolikosti (22. svibnja). Tijekom odabranog perioda analiziran je sadržaj objavljen na svakom odabranom portalu te na njihovim društvenim mrežama Facebook, Instagram, TikTok i X (Twitter), naravno, ukoliko je svaki portal imao službeni profil na svim spomenutim društvenim mrežama. Svrha diplomskog rada je dobivanje uvida u razlike u pristupu i izvještavanju o prethodno spomenutim temama na odabranim portalima. Naglasak analize, posebice kvalitativne, je na razumijevanju tematike, stvaralačkom pristupu, načinu prikaza, obradi i plasiranju informacija, opremi tekstova te u kojoj mjeri je prisutno izvještavanje o složenijim temama s naglaskom na klimu i klimatske promjene. Isključivo za potrebe izrade rada provedena su dva intervjua, krajem srpnja 2024. godine putem e-maila, i to s višim znanstvenim suradnikom sa Zavoda za kemiju materijala na Institutu Ruđer Bošković, dr. sc. Nikolom Biliškovom koji je 2021. godine proglašen za ambasadora Klimatskog pakta EU-a te dr. sc. Marinom Maglić, višom asistenticom na Institutu društvenih znanosti Ivo Pilar, a koja se primarno bavi kognitivnom, socijalnom i političkom psihologijom. U oba polustrukturirana intervjua ispitanicima je postavljeno nekoliko jednakih pitanja, dok se drugi dio svakog intervjua razlikovao ovisno o njihovim znanstvenim područjima. Njihovi odgovori vrednovali su se tijekom i nakon provedenog intervjua, pri čemu je naglasak bio na sistemskom pristupu složenoj tematici koju obuhvaća diplomski rad. Ispitanicima su dopuštena manja tematska odstupanja ovisno o njihovim znanstvenim područjima, zbog čega je u intervjuiima prisutna ravnoteža između unaprijed postavljenih pitanja, kao i fleksibilnosti kod davanja odgovora. Samim time, diplomski rad nastoji pružiti sveobuhvatan prikaz medijskog izvještavanja o odabranoj tematici u tzv. jadranskim državama, zbog čega svrha rada također podrazumijeva pronalaženje i isticanje prostora za napredak u novinarskom radu i medijskoj obradi sadržaja.

U diplomskom radu postavljene su sljedeće hipoteze:

H1: Kod najčitanijih portala jadranskih država pokazat će se razlika u izvještavanju o vremenskim prilikama, elementarnim nepogodama i klimatskim promjenama između članica Europske unije i država koje nisu članice;

H2: Najčitaniji portali jadranskih država najviše sadržaja o vremenskim prilikama, elementarnim nepogodama i klimatskim promjenama plasiraju preko društvene mreže Facebook;

H3: Društvena mreža TikTok kod jadranskih država još nije prepoznata kao značajan kanal distribucije sadržaja o vremenskim prilikama, elementarnim nepogodama i klimatskim promjenama.

3. TEORIJSKI OKVIR

Kraj 20. stoljeća započeo je, a početak 21. stoljeća u potpunosti „razbuktao“ i promijenio pojedina načela funkcioniranja novinarske struke, počevši od formiranja teme o kojoj se piše pa sve do njezinog finalnog „proizvoda“ i plasiranja u javnost. Ubrzani razvoj tehnologije dokinuo je brojne zasebne poslove pa je danas novinar, osobito na portalima, s kvalitetnim pametnim telefonom ujedno snimatelj, fotograf, reporter koji se javlja uživo, autor objavljenog teksta, lektor i još mnogo toga. Krušelj i Tkalec (2019: 207) navode da će računalni algoritmi kao oblik umjetne inteligencije doista preuzeti dio „rudarskih“ novinarskih poslova vezanih za prikupljanje i sređivanje podataka, no barem u dogledno vrijeme ne mogu zamijeniti novinarsku kreativnost i emocionalnost, dok informatičari koji ih servisiraju ne mogu glumiti uspješne urednike. Uloga novinara u društvu je bila i još uvijek je od iznimne važnosti. Krušelj i Tkalec (2019: 209) spominju kako je uloga novinara, ali i urednika, ustvari uloga zaštitnika istine i prava na pravodobne informacije te neprocjenjiva u zaštiti temeljnih demokratskih vrijednosti. U ovoj važnoj ulozi presudan je i način plasiranja informacija u javnost, kao i njihov odjek te prijem u publici. Upravo ovdje se javljaju pojmovi teorije recepcije i medijske recepcije.

3.1. Teorija recepcije

Najjednostavnije rečeno, pojam recepcija označava prihvaćanje, usvajanje nečega (Pro leksis i Večernji list 2006: 69). Pojam potječe iz povijesti prava, a u europskim zemljama tijekom renesanse označivao je prihvaćanje i primjenu rimskoga građanskog i krivičnog prava (Tkalec 2010: 69). Kasnije je prenesen na humanističke znanosti u kojima također označava različite oblike prihvaćanja, kao i podržavanja antičkih uzora. U suvremenu književnu teoriju pojam recepcija uvodi kostanička škola estetike recepcije krajem 60-ih godina, kao mjesto ovjerovljivanja estetičke kvalitete književnih djela (Biti 1997: 335). Treba spomenuti kako je povijest utjecaja nekog autora, djela ili pravca u književnosti na čitatelje i širu društvenu zajednicu, predmet proučavanja komparativne književnosti, sociologije književnosti te upravo estetike recepcije (Pro leksis i Večernji list 2006: 69). Kao što je i spomenuto, kostanička škola estetike recepcije stavljala je upravo recepciju kao mjesto ovjerovljivanja estetičke kvalitete, umjesto da se, kao dotad, kvaliteta prepisivala autorima ili samim djelima (Biti 1997: 335).

Hans Robert Jauss i Wolfgang Iser ključna su imena teorije recepcije, dok se nasuprot njih javljaju Robert Weimann i Manfred Naumann kao istočnonjemački marksistički kritičari, da bi se usporedno s njima, u SAD-u pojavila i teorija čitateljske reakcije. Jauss je smatrao da estetika recepcije nije samodovoljna u rješavanju svojih problema te da se ne radi o autonomnoj disciplini, već je riječ o parcijalnoj metodskoj refleksiji (Tkalec 2010: 70). Jednako tako, estetika recepcije je upućena na suradnju i podobna za nadgradnju te je u svojoj parcijalnosti podudarna činjenici da se ni struktura umjetničkog djela, kao niti povijest umjetnosti, ne mogu shvatiti kao supstanca ili entelehija (Tkalec 2010: 70). U njegovoj teoriji najvažniji pojam svakako je horizont očekivanja. Iako su se oko pojma vodile brojne polemike, Jauss navodi kako svaki novi tekst kod čitatelja, odnosno, slušatelja, evocira onaj horizont očekivanja i ona pravila igre koji su konzumentu već od raniji poznati, a sada su reproducirani ili izmijenjeni (Tkalec 2010: 70). Dakle, novo djelo čitatelj može opaziti u širem horizontu svog životnog iskustva ili pa u užem horizontu svog književnog očekivanja (Tkalec 2010: 70). No, horizont očekivanja nije stabilan sustav, već sustav u kojem su moguće promjene koje se mogu dogoditi kod susreta s novim djelom. Ukoliko sustav utječe na samu recepciju djela, samim time i njegova obilježja mogu utjecati na sustav ili ga čak i razoriti, a također se javlja i pojam „estetska distanca“ koji podrazumijeva razlikovanje ili udaljavanje djela i horizonta očekivanja, odnosno, promjenu horizonta (Vandek 2019: 11). Robert C. Holub navodi kako je način mjerenja estetske distance spektar sudova kritičara i čitateljevih reakcija (Vandek 2019: 11). Wolfgang Iser smatra da prihvaćanjem činjenice kako neodređenost predstavlja elementaran preduvjet za djelovanje, postavlja se pitanje što njezina ekspanzija zapravo znači, odnosno, da ona bez sumnje mijenja odnos između teksta i čitatelja (Tkalec 2010: 70). Možemo reći da je odnos neodređenosti i uključivanja čitatelja u tekst uz dovršavanje intencija, obrnuto proporcionalan. Odnosno, što tekstovi više gube od neodređenosti, čitatelj je više uključen u dovršavanje mogućih intencija koji se u njemu spominju. Nenapisani aspekti naizgled trivijalnih scena i neizgovorenih dijaloga unutar „obrata i uvijanja“, ne samo da uvlače čitatelja u radnju, već ga vode i do sjene u mnogim obrisima sugeriranima u određenim situacijama, čime poprimaju stvarnost za sebe (Iser 1972: 281). Kako čitateljeva mašta oživljava te „obrise“, oni djeluju na učinak nenapisanog teksta te na taj način započinje čitav dinamički proces: pisani tekst nameće određena ograničenja svojim nepisanim implikacijama kako bi spriječio da one postanu previše zamagljene i maglovite, ali u isto vrijeme te implikacije, razrađene maštom čitatelja, postavljaju danu situaciju nasuprot pozadine koja mu daje daleko veći značaj nego što se moglo činiti da ga posjeduje sam za sebe (Iser 1972: 281). Upravo na ovaj način trivijalni prizori poprimaju tzv. trajan oblik. Ono što sačinjava ovaj oblik nikada nije imenovano, a

kamoli objašnjeno u tekstu, iako je zapravo krajnji proizvod interakcije između teksta i čitatelja (Iser 1972: 281). Sama količina neodređenosti predstavlja najvažniji element uključivanja čitatelja u tekst (Tkalec 2010: 70). Karl Robert Mandelkov je u svojoj teoriji navodio kako čak postoji i više horizonata očekivanja. Mandelkov je smatrao kako se, već u ravnini povijesne sinkronije, mogu razlučiti najmanje tri različite folije koje određuju proces recepcije pri čemu i utječu na njega: horizont očekivanja epohe, očekivanja djela i očekivanja autora (Tkalec 2010: 71).

Veliki kritičari Jaussove estetike recepcije su svakako Robert Weimann i Manfred Naumann, istočni Nijemci koji polaze od marksističke doktrine. Prema njihovoj teoriji, književna recepcija jest proces u kojem čitatelj stupa u odnos s književnim djelom, stvorenim od strane autora u specifičnom stvaralačkom procesu koji je prošao različite sfere povijesno-društveno cirkulacije prije nego li je došao do čitatelja, dok s druge strane uzajamno se određuju sam autor, proces pisanja i čitanja, djelo, čitatelj te cirkulacija književnosti, čineći pri tome jedan sistem odnosa (Tkalec 2010: 71). Naumann stavlja djelo na prvo mjesto, a Weimann ističe važnost povijesti književnosti, dok kao ishodišnu točku za građenje postupka navode kategorije proizvodnje i potrošnje (Tkalec 2010: 71).

U nešto novije vrijeme također se javljaju kritike Jaussova učenja, a jedan od kritičara koji se ističe je Stanley Fish. Za Fisha je svaka interpretacija jednako valjana jer svaku podjednako „podržava“ namjerna neodređenost teksta, tj. nesavladiva ambivalencija i nesvodiva polisemija teksta (Lešić 2003: 51). Nadalje, smatra da je kritika sasvim zanemarila ulogu čitatelja u stvaranju „finalnog proizvoda“ čitanja, odnosno, konstruiranja značenja djela i njegovog razumijevanja te kao njezin zadatak postavlja proučavanje efekata književnosti, umjesto ispitivanja književnih tekstova (Lešić 2003: 53). Dakle, za Fisha je književno djelo „mjesto neodređenosti“ te u potpunosti ovisi od načina na koji ga čitatelj razumije te konstruira njegovo značenje (Lešić 2003: 54). Fish navodi kako je doživljaj jednog iskaza upravo njegovo značenje te pri tome se mora stalno na umu imati da književna djela nisu nepokretni i dovršeni predmeti kako ih je tretirala tzv. nova kritika, već da do nas dolaze u temporalnom procesu čitanja (Lešić 2003: 54). Ovdje je riječ o tome da se tekst u čitateljevoj svijesti konstituira postepeno, u vremenskom slijedu, zbog čega se i reakcija čitatelja odvija u dinamičkom procesu prilikom razumijevanja. U njegovoj interpretaciji, također postoje zajednice koje dijele pojedine interpretativne pretpostavke, a čiji su članovi i čitatelji i autori (Tkalec 2010: 71). Značenje nije vlasništvo niti fiksnih i stabilnih tekstova niti slobodnih i neovisnih čitatelja, već interpretativnih zajednica koje su odgovorne i za oblik čitateljskih aktivnosti i za tekstove koje

te aktivnosti proizvode (Fish 1980: 322). Prema Fishu (1980: 336) neodgovorni čitatelj ne može opteretiti tekst i ne treba se brinuti o zaštiti čistoće teksta od čitateljskih idiosinkrazija te je samo razlika između subjekta i objekta ono što dovodi do ovih hitnosti, a kada se razlika zamagli, one jednostavno nestaju. Fish (1980: 336) navodi kako je odgovor na pitanje „*Stvaraju li čitatelji značenje?*“ potvrđan te da se tome treba vrlo malo posvetiti jer bi jednako istinito bilo reći da značenja, u obliku kulturalno izvedenih interpretativnih kategorija, čine čitatelje. Autori pišu djela, dok ih čitatelji tumače prema interpretativnim zajednicama. No, granice tih zajednica ne mogu se točno odrediti te svi pripadnici zajednice ne mogu istovremeno čitati djelo, a razlike između njih mogu biti rasne, rodne, kulturalne i sl. Nadalje, nije moguće predvidjeti konačan ishod čitanja, dok sam tekst upravlja čitanjem i vodi prema nekom cilju, a stvarnog čitatelja pretvara u implicitnog, odnosno, idealnog (Tkalec 2010: 71). Možemo reći kako se prema Fishovoj teoriji, sučeljavaju aspekt teksta i aspekt čitanja.

Nezaobilazno ime u razmatranju estetike recepcije je Hans-Georg Gadamer. Temeljno *kantovsko* pitanje njegovog promišljanja i hermeneutike glasi „*Kako je moguće razumijevanje?*“, a čiji odgovori sugeriraju etičko-estetski zahtjev *filozofije slušanja* u kojoj se uspostavlja dijalektika pitanja i odgovora (Majić 2008: 749). Nadalje, upravo u jeziku se odvija proces dolaska do značenja koji omogućuje da se stvari približimo (u najgorem slučaju), ako ne i da ju shvatimo (Majić 2008: 749). Dok je situacija teksta obilježena prezencijom i temporalnošću, tumačeva situacija je obilježena njegovim preduvjerenjima i predrasud(b)ama (Majić 2008: 749). Temporalnost umjetničkog djela, izražena u pitanju „*Što ćemo s umjetničkim djelima iz prošlosti?*“, predstavlja jedan od ključnih problema Gadamerove hermeneutike u koji spada i Gadamerovo poimanje tradicije i predaje kojoj, pod Heideggerovim utjecajem, pridaje regulativni karakter (Majić 2008: 749 - 753). Regulativni karakter tradicije je popunjavao prazninu koja je nastala razvlašćivanjem autorske, subjektne instance kao generatora smisla, čime nije potreba za ontologičnošću smisla iščezla, već je promijenila „mjesto prebivališta“ (Majić 2008: 757). Procijep između predrasudno-tumačeva horizonta i tradicijsko-povijesnog horizonta rješava se njihovim stapanjem kao krajnjim ishodom dijaloga, što postaje i temelj razumijevanja te, iako je njegova hermeneutika bila kritizirana, ipak je nezaobilazna kod proučavanja interpretacija književnog teksta (Majić 2008: 749).

Više od pola stoljeća nakon uvođenja teorije recepcije, odnosno, kritičke recepcije, pojam je i dalje poticajan za istraživanje zbog svoje promjene koja je proporcionalna promjenama čitalačke publike te trendovima u književnosti, ali i kod publike.

3.1.1. Medijska recepcija

Medijsku recepciju možemo slobodno definirati kao način na koji medijski konzumenti, odnosno, publika prihvaća sadržaje putem različitih medija te na temelju njih reagira i stvara javno mnijenje pri čemu se ne smije zaobići utjecaj sadržaja na publiku. Razumijevanje medijske recepcije osobito je važno zbog načina utjecaja na koji medijski proizvođači stvaraju i distribuiraju sadržaj, jednako kao i načina uključivanja i reagiranja publike na isti. Usko povezani pojmovi uz recepciju medijskog sadržaja su aktivna i pasivna medijska publika, ali i digitalna medijska publika.

3.1.2. Aktivna medijska publika i digitalna publika

Inicijatori teorije zadovoljavanja potreba, koja postavlja pitanje „*Što korisnici čine s medijima?*“ bili su Jay Blumler i Elihu Katz, a oko koje su se nakon toga okupili i drugi istraživači, koju su jednako tako smatrali da su ljudi sposobni donositi vlastite zaključke na temelju dobivenih informacija iz medija, odnosno, neke poruke prihvatiti, a druge odbaciti te koristiti medije u različitim periodima na različite načine iz različitih razloga (Hromadžić i Popović 2010: 100). Paralelno s razvojem teorije zadovoljenja potreba koja je bila dominantna u SAD-u, razvijaju se i kulturalni studiji, ali u Velikoj Britaniji. Ovaj pravac zapravo je inicijacija onoga što danas zovemo interdisciplinarnošću ili transdisciplinarnošću, a u početku je teorijski bio usmjeren na analizu ideologije i hegemonije s fokusom na moć medijskog sadržaja, da bi se u drugoj fazi okrenuo k analizi publike i različitim mogućnostima subvertiranja centara moći kroz taktike svakodnevnog života (Hromadžić i Popović 2010: 101). Imajući na umu ovaj tip teorijske i istraživačke inverzije, medijske publike su (re)definirane iz pasivnih primatelja medijskog sadržaja u aktivne čitatelje medijskih tekstova (Hromadžić i Popović 2010: 101). Svakako treba istaknuti i Stuarta Halla koji je rekao da, bez obzira na preferirano čitanje koje postavlja koder, dekodiranje teksta može biti u opoziciji naspram komunikacijske namjere koder, stavljajući naglasak na moment dekodiranja, tj. na značenje koje određena poruka poprima u trenutku *čitanja* (Hromadžić i Popović 2010: 101). David Morley je istraživanjem koje je uključivalo metodu fokus grupa, čiji je kriterij formiranja bila klasna pozicija, pokazao da je dekodiranje određeno društvenom pozicijom i to u prvom pogledu klasnom, ali da i drugi faktori određuju načine dekodiranja teksta: pripadnici istog

društvenog razreda mogu različito dekodirati tekst, ovisno o institucijama i diskursima s kojima su bili povezani (Morley u Hromadžić i Popović 2010: 102). Klasna je pozicija bitno odredila dekodiranje onih aspekata koji su bili povezani s klasom, ali i političkim pitanjima, pri čemu je radnička klasa više dekodirala poruke opozicijskim kodom, a srednja u dominantnom ili pregovaračkom kodu (Morley u Hromadžić i Popović 2010: 102). Treba svakako spomenuti da je Morley svoje istraživanje temeljio na mediju televizije. John Fiske je pitanja medijske publike razmatrao u širem kontekstu kapitalističke kulturne industrije, pri čemu je zagovarao tezu o ljudima kao aktivnim faktorima u produkciji vrijednosti i značenja (Hromadžić i Popović 2010: 102). Neovisno o tome što se slaže da su i kulturni tekstovi oblik robne vrijednosti, Fiske naglašava njihovu razliku u usporedbi s drugim dobrima na tržištu, pri čemu nemaju jasnu uporabnu vrijednost, već im je vrijednost razmjenska, te da se njima razmjenjuju značenja, zadovoljstva i socijalni identiteti (Hromadžić i Popović 2010: 102). Samim time snaga medijske publike proizlazi iz činjenice da značenja u kulturnoj ekonomiji, pošto ih je teže kontrolirati i posjedovati, ne cirkuliraju jednako kao što bogatstvo cirkulira u financijskom sektoru, a tako i nestaje razlika između producenata i konzumenata (Hromadžić i Popović 2010: 102).

No, postoje i kritike koje se odnose na aktivnu medijsku publiku te na pitanje značenja samog termina. Ponekad nije u potpunosti, bolje rečeno pojednostavljeno objašnjeno što podrazumijeva *aktivnost*. Možda može podrazumijevati odabir određenog medijskog sadržaja od strane publike, zatim stupanj uključenosti prilikom konzumacije medijskog sadržaja ili pa stupanj uključenosti kod samog kreiranja medijskog sadržaja. Jednako tako važan je i utjecaj samog razvoja aktivne medijske publike. Upravo razvojem spomenutog koncepta je naglasak u proučavanju medija premješten s pitanja o načinima manipulacija publikom i faktorima učinka medijskih poruka, na pitanje samog značenja i recepcije medijskih tekstova (Hromadžić i Popović 2010: 106). Sada sve više postaju važni konteksti medijskih reprezentacija, kao i recepcija medijskih sadržaja, ali i različitosti korisničkih navika i aktivnosti medijske publike koje su nastale u kontaktu s medijem (Hromadžić i Popović 2010: 107). Brojni različiti paralelni trendovi utječu na medijsku publiku i njezino formatiranje, a na koje je potrebno istovremeno obraćati pažnju, osobito u novim istraživanjima i shvaćanjima medijske publike. Uz fenomen sveopće medijske digitalizacije i tabloidne spektakularizacije, društvene i kulturne remedijalizacije i digitalno-medijske konvergencije, tj. multimedijalizacije, infomerciala i infotainmenta, pažnju treba obratiti i na globalne ekonomske tijekove kruženja kapitala, komercijalizaciju i aktualna politička događanja (Hromadžić i Popović 2010: 107-108).

U novije vrijeme pojavljuje se i pojam digitalna publika, još primjerniji digitaliziranom i umreženom društvu. Ne samo da je moćnija od tradicionalne, digitalna publika je i mnogo kompleksnija, dok su njezine potrebe, navike i očekivanja sofisticiraniji (Martinoli 2016: 1280). Samim time, digitalna publika je sljedeći evolutivni korak koji svoje navike oslanja na tradicionalne, nadograđujući ih, baš kao što nove medijske forme najčešće izranjaju na osnovama koje su izgrađene u analognom medijskom svijetu (Martinoli 2016: 1280). No, to ne znači da sam sadržaj medija pada u drugi plan. Priča i narativ medijskog sadržaja ostaju prioritet u procesu osvajanja publike pa tako i tehničko-tehnološka rješenja moraju biti u funkciji pripovijedanja (Martinoli 2016: 1280-1281). Jednako tako, u konceptu digitalne publike, ne odbacuju se tradicionalne forme. Naprotiv, mehanizmi privlačenja pažnje poznati su za različite tradicionalne medijske oblike i forme, a mogu biti iskorišteni i inkorporirani u nove medijske mehanizme produkcije i distribucije (Martinoli 2016: 1281). Disperzivnu pažnju publike prati atomizacija sadržaja te omogućava još lakše dijeljenje kroz društvene mreže koje postaju jedan od primarnih kanala komuniciranja, zabave i informiranja (Martinoli 2016: 1281).

3.2. Načini kreiranja i distribucije sadržaja online medija

Web stranice kojima je svrha informiranje korisnika nazivamo online medijima, bilo da se radi o zabavno, informativno-političkom ili nekom drugom sadržaju, odnosno, novom mediju ili digitalnom izdanju klasičnih medija (Brautović 2011: 13). Takve web stranice ostvaruju masmedijski učinak ili pak imaju potencijal za njegovo ostvarivanje (Brautović 2011: 13). Često se može čuti stajalište kako su mediji četvrta grana vlasti uz demokratsku trodiobu na izvršnu, sudsku i zakonodavnu vlast. Za takva stajališta mediji pružaju dovoljno dokaza i moć medija najbolje shvati onaj tko je i osjeti (Malović 2005: 53). Nadalje, Malović (2005: 53) navodi kako izgovorena rečenica, kratak tekst ili slučajni kadar imaju moć promijeniti čovjeku život te da novinari katkad nisu toga ni svjesni, kao ni samog načina na koji tu moć mogu zlorabiti.

Iznimno važnu ulogu u načinu kreiranja i distribuciji medijskog sadržaja imaju urednici. Novinar koji uređuje list, program ili emisiju naziva se urednikom, tj. riječ je o iskusnom novinaru koji brine o optimalizaciji novina ili emisija u profesionalnom, znanstvenom i političkom smislu te o samom uredniku uvelike ovisi funkcioniranje medija (Sapunar 2004:

381). Krušelj i Tkalec (2019: 11) navode kako bi se prethodno spomenutoj definiciji moglo dodati još nekoliko tipova glavnih urednika: glavni urednik kao „produžena ruka“ vlasnika ili uprave, glavni urednik kao „prvi među jednakima“, glavni urednik kao najjemenitiji stručnjak, „komercijalni“ glavni urednik, „politički“ glavni urednik, urednik „palette proizvoda“ i vizionar (ili ne). Granice ove podjele nisu čvrste te možemo pretpostaviti kako su urednici u stvarnom životu najvjerojatnije kombinacija više prethodno navedenih tipova. No, svaki urednik bi trebao imati određena znanja i vještine koja su prijeko potrebna u obavljanju njegove funkcije. Krušelj i Tkalec (2019: 12) navode kako je ovdje potrebno uključiti poznavanje IKT-a, političke i komunikacijske vještine, autoritet u području specijalnosti medija, vještinu dobrog pisanja i visoku razinu pismenosti, vođenje tima, poznavanje zahtjeva publike (tržišta), prepoznavanje ciljane skupine, financije i održivost te organizacijska, menadžerska i marketinška znanja. Sapunar (2004: 24) navodi kako je novinarstvo znanost o ukupnosti međuljudskih interakcija radi stvaranja javnog mnijenja i radi poboljšanja osobnog i zajedničkog života ljudi te da je u tom smislu prvi korak, odnosno, izvorište za mnoge znanosti, kao što su pravo, sociologija, psihologija, ekonomija itd. Osim što urednici moraju biti svestrani i imati široku lepezu znanja i vještina, danas i sami novinari moraju obavljati više poslova istovremeno. Novinari često osim pisanja vijesti i obavljanja poslova na terenu, moraju biti fotografi, snimatelji ili lektori pri čemu je presudna brzina: „*U svim medijima, a posebno na portalima, prevladava stav „najprije objavi, onda popravljaj“.* Važno je imati informaciju, kako ne bi kasnili za ostalima, a tek zatim slijedi dotjerivanje i lektoriranje teksta, dopisivanje novoprikupljenih detalja, analitičko produbljivanje teme i stavljanje popratnih vizualnih priloga“ (Krušelj i Tkalec 2019: 111). Nakon nekoliko godina intenzivnog rada na ovako zahtjevnoj razini, novinar često lako može napredovati na odgovornije pozicije ili na druge na kojima mu se otvaraju nove mogućnosti i prilike.

U odnosu na klasične medije, online mediji, odnosno, portali zahtijevaju drugačiju vrstu urednika koji moraju biti interaktivni i fleksibilni prema korisnicima, a ne smiju pažnju usmjeriti na jednosmjerno komuniciranje i tradiciju kakvu podrazumijevaju novine, televizija ili magazin (Brautović 2011: 157). Samim time takav urednik mora posjedovati brojna znanja i vještine koja su u klasičnoj redakciji prepuštena fotografima, snimateljima, novinarima, urednicima i dizajnerima (Brautović 2011: 157). Među uredničkim vještinama i znanjima u mrežnim medijima najviše je izražen zahtjev za poznavanjem zahtjeva publike (tržišta) te menadžerska i marketinška znanja, uz poznavanje IKT-a (Krušelj i Tkalec 2019: 41). No, pošto se internet opire uklapanju u klasične modele funkcioniranja, dugofunkcionirajući modeli su

stihijskom ekspanzijom društvenih mreža izgubili mogućnost primjene te će biti nužno pronaći nove, no ne u smislu „servisa“, već stvaranja mogućnosti pametnoga upravljanja koje je zasad usmjereno jedino stvaranju megaprofita (Krušelj i Tkalec 2019: 41). Nadalje, nestaju službe koje su odrađivale pripremne i produkcijske poslove pa urednik postaje multitasking urednik, mijenja se njegova percepcija pa od autoriteta u svome području postaje uslužni djelatnik i možemo govoriti o degradaciji uredničkog posla (Krušelj i Tkalec 2019: 38). Još jedan problem koji doprinosi tome javlja se kada dolazi do gomilanja sadržaja koji treba urediti, što onemogućuje dubinsko bavljenje i istraživanje tematike. Naglasak je na brzini objavljivanja, odnosno, da se čim prije stavi informacija, makar bila i nepotpuna, što često može biti i nauštrb kvalitete. Jednako tako, Brautović (2011: 157) navodi kako je rok uređivanja online medija 24/7, odnosno, da su rokovi objavljivanja cijelo vrijeme. Štoviše, u prostoru društvenih mreža „klikabilnost“ preuzima ulogu glavnog urednika, no bez odgovornosti posla (Krušelj i Tkalec 2019: 40). Situacija je dovela do toga da u pojedinim mrežnim medijima posao urednika više uopće ne postoji, već on postaje priređivač sadržaja (Krušelj i Tkalec 2019: 38). Kako bi se izbjegle takve situacije, kod uređivanja online medija urednik bi istovremeno trebao biti i gatekeeper i gatewatcher, tj. trebao bi odabirati sadržaj prema javnom interesu (Krušelj i Tkalec 2019: 39).

Ipak, u državama poput Hrvatske u kojima postoje kadrovski limitirani i osiromašeni mediji, ne mogu postojati „specijalne postrojbe“ elitnih istraživačkih novinara koji bi se bavili zaštitom demokracije, kao i borbom protiv kriminala, korupcije i nepotizma zbog kojih bi bili čitani i utjecajni (Krušelj i Tkalec 2019: 209). Takvo, vrhunsko novinarstvo u kojem veliku ulogu ima obrazovanje novinara u skladu s potrebama današnjice, bi trebalo biti profesionalni ideal kojem bi trebalo težiti (Krušelj i Tkalec 2019: 209). Upravo ovdje posebnu ulogu ima urednik koji će poticati i usmjeravati rast novinara te uspjeti se izboriti za njihov položaj u društvu, kao i ugled te financijsku održivost, nasuprot neprihvatljivim primjerima (Krušelj i Tkalec 2019: 209). Urednik je taj koji (se) ne smije izgubiti, već unatoč profitu i konformizmima, zadržati i osigurati visoku razinu medijske produkcije jer jedino kvaliteta može vratiti izgubljeno povjerenje publike (Krušelj i Tkalec 2019: 210). Kao što su se uređivačke politike i ranije mijenjale te redefinirale, jednako tako se moraju i sada, samo što su te promjene razvojem tehnologije sve češće i jače izražene. Sapunar (2004: 32) je već prije 20 godina pisao o novitologiji, tj. znanstvenom sustavu novinarskih disciplina te novoj filozofiji javnog komuniciranja, a koje ne počivaju na načelu obične diseminacije, već na načelu općenitog komuniciranja, odnosno, dijalogu, polilogu i telekomuniciranju. Novitologija

predstavlja metaznanstvenu novinarsku disciplinu jer proučava pretpostavke novinarstva, terminologiju i komunikacijski aparat (tko, što, kako i s kojim uspjehom) te počinje s istraživačkim novinarstvom (Sapunar 2004: 32). Upravo istraživačko novinarstvo danas predstavlja jednu od najzanimljivijih, ali i najopasnijih grana novinarstva pa možemo reći kako smo danas već i prestigli tada aktualnu disciplinu novitologije. Osim razotkrivanja afera, malverzacija i informacija koje nisu javno objavljene, tj. nisu općepoznate, istraživačko novinarstvo krije još jednu važnu novinu. Sapunar (2004: 33) u istraživačkom novinarstvu kao ključnu novost navodi prijelaz na kvalitativnu metodologiju čiji je instrumentarij pogodan složenim pojavama i relacijama u svakidašnjici. Prilikom proučavanja istraživanja kombinacija kvantitativnog i kvalitativnog istraživanja daje nam sveobuhvatan pregled promatrane teme. Novitologija je već onda definirana na način da obuhvaća glavne elemente, tj. osnovu funkcioniranja novinarstva. Sapunar (2004: 35) navodi da novitologija inzistira na sustavnom povezivanju svih elemenata u dinamičnom procesu. U sustavu novitologije razlikuje se pet glavnih tema proučavanja: što se posreduje, kome se posreduje, tko komunicira, organizacijski problemi te evaluacija učinka (Sapunar 2004: 35). Kada govorimo o tome što se posreduje, podrazumijeva se narav novosti te sustav selekcije, tj. kako se novosti odabiru, dok odabir kome ćemo posredovati podrazumijeva psihologiju komuniciranih te njihove komunikacijske karakteristike (Sapunar 2004: 35). Subjekti komunikacije, tj. oni koji komuniciraju, mogu biti novinari, aktivni građani, medijske tehnologije javnog komuniciranja te zakoni ustrojavanja i prikazivanja novosti, dok bi neki od organizacijskih problema bili međuljudski odnosi, strukture listova, redakcija ili upravljanje radnim procesom, ali i marketing (Sapunar 2004: 35). Ono što dolazi posljednje je evaluacija učinka. Evaluacija podrazumijeva mjerenje efikasnosti medija, spoznaju učinka na promjene ponašanja građana, regulaciju procesa te terapiju kada uspjeh izostane (Sapunar 2004: 35). Sve zajedno čini sustav od pet temeljnih podsustava (pentanomija) u kojem se odvija drama otkrivanja, strukturiranja, distribucije, prijama, razumijevanja i ponašanja građana, odnosno, glavni problem proučavanja novitologije (Sapunar 2004: 35). Dolaskom novih tehnologija, posebice alata umjetne inteligencije, nalazimo se u dobu novinarske futurologije. Upravo je zadatak novinarske futurologije da prati nagli razvitak novih elektroničkih tehnologija koje se uvode u novinarsku znanost uz informacijsko-komunikacijsku revoluciju, a sve kako bi se lakše implementirale tehnologije (Sapunar 2004: 37).

Stoga portali (i mediji općenito) danas koriste kombinaciju najrazličitijih novih tehnologija svjesni činjenice kako digitalno tržište predstavlja primat, u cilju povećanja

konkurentnosti i ostvarivanja profita. Korisnici medijskih sadržaja na portale ulaze na tri načina, a važno je istaknuti kako upravo način ostvarivanja prometa najviše govori o njihovoj snazi i utjecaju te statusu na medijskoj sceni (Krušelj i Tkalec 2019: 122). Prvi način je kada korisnici izravno ulaze na njihove stranice, drugi se realizira putem tražilica (npr. Google), dok je treći način sve važniji jer se realizira putem društvenih mreža (Krušelj i Tkalec 2019: 122-123). Facebook, Instagram, Twitter i TikTok danas su jedne od najvažnijih i najznačajnijih društvenih mreža. Neovisno o tome, medijski analitičari tvrde da je broj izravnih klikanja na portal najpouzdanije mjerilo njegove ukupne važnosti i čitanosti (Krušelj i Tkalec 2019: 122).

4. VREMENSKE PRILIKE, ELEMENTARNE NEPOGODE I KLIMATSKE PROMJENE

Diplomski rad uključuje analizu objavljenog sadržaja o vremenskim prilikama, elementarnim nepogodama i klimatskim promjenama, a koje su međusobno povezane te ih nije moguće proučavati sasvim izolirano. Posebna pozornost u analizi bila je posvećena sadržaju o klimi i klimatskim promjenama, ali i sadržaju o pojedinačnim vremenskim prilikama koje se izdvajaju zanimljivošću ili neobičnošću te bi mogle biti povezane s klimatskim promjenama, odnosno, s ciljem i svrhom diplomskog rada.

Primjerice, kada govorimo o klimi u Hrvatskoj, postoje tri glavna klimatska područja koju određuje više modifikatora: kontinentalna, planinska i primorska klima.¹ U najvažnije modifikatore spadaju Jadransko i šire Sredozemno more, raznolikost biljnog pokrova, otvorenost sjeveroistoka zemlje prema Panonskoj ravnici te orografija Dinarida prvenstveno oblikom, položajem prema prevladavajućem strujanju te nadmorskom visinom.² Zbog toga što veći broj modifikatora utječe na klimatska područja koja postoje u Hrvatskoj, niti jedan nije izostavljen da bi diplomski rad obuhvatio sustavno istraživanje i analizu odabranih portala, kako u Hrvatskoj, tako i u ostalim jadranskim državama. Jednako tako, u obzir su uzimane opsežne definicije klime te njoj pripadnih klimatskih elemenata i klimatskih faktora, definicije vremena i vremenske prognoze te prirodnih katastrofa, odnosno, elementarnih nepogoda.

Dakle, kada govorimo o prosječnom stanju atmosfere nad određenim mjestom ili područjem u određenom razdoblju uzimajući u obzir prosječna i ekstremna odstupanja, govorimo o klimi, a na koju utječu klimatski (ili meteorološki) elementi te klimatski (ili meteorološki) faktori (Pro leksis i Večernji list 2006: 32-33). Klimatski elementi su promjenjive prirode te pod njih spadaju radijacija (kratkovalna i dugovalna), temperatura (zraka i površine Zemlje), tlak zraka, smjer i brzina vjetra, vlaga zraka i evaporacija, naoblaka i trajanje sisanja Sunca, oborine i snježni pokrivač (Pro leksis i Večernji list 2006: 33). S druge strane, klimatski faktori su stalni, tj. nepromjenjivi te uključuju Zemljinu rotaciju, Zemljinu revoluciju, geografsku širinu, atmosferu, nadmorsku visinu, raspodjelu kopna i mora, morske struje, udaljenost od mora, jezera, reljef, vrste tala i biljni pokrov te rad čovjeka (Pro leksis i Večernji

¹ Prema: https://meteo.hr/klima.php?section=klima_hrvatska¶m=k1 (pristupljeno 28. ožujka 2024. 19:51)

² Isto.

list 2006: 33). Klimatski se elementi neprestano mijenjaju pod utjecajem klimatskih faktora pa se potonji nazivaju i modifikatorima (Pro leksis i Večernji list 2006: 33).

Usko povezana te svakako češća pojava u medijima je svakodnevno vrijeme, odnosno vremenska prognoza, koja je samim time predmet analize diplomskog rada. U meteorologiji, vrijeme označava trenutno stanje atmosfere nad određenim mjestom koje se određuje prema dominantnom elementu kao što su vjetar, kiša, oblaci, sunce te ako se jedna ili više karakteristika promijeni, samim time nastaje promjena vremena (Pro leksis i Večernji list 2006: 296). Dugotrajna promjena vremena nepovratno je povezana i s promjenom klime. Točnije, praćenjem tipova vremena u određenom prostoru dulji niz godina (25-35) određuje se klima tog prostora (Pro leksis i Večernji list 2006: 296). Neizostavan dio povezan s vremenom i klimom je naravno vremenska prognoza koju možemo definirati kao stručno obrazloženo pretkazivanje stanja atmosfere i vremena na temelju znanstvene analize fizičkog stanja atmosfere i vrijednostima na vremenskoj ili sinoptičkoj karti, pri čemu mogu biti kratkoročne (24-72 sata unaprijed), srednjoročne (3-10 dana unaprijed) te dugoročne (mjesečne, rjeđe sezonske; najmanje vjerojatne) (Pro leksis i Večernji list 2006: 295).

Prirodne ili elementarne nepogode, tj. katastrofe su neočekivani predvidljivi i nepredvidljivi događaji koji mogu imati ozbiljan utjecaj na stanovništvo sa značajnim oštećenjima infrastrukture te životnim i ekonomskim gubicima (Hidalgo i Jorge 2019: 591). Napredak tehnologije pomogao je u previđanju oluja, uragana i ciklona, iako znatan broj prirodnih katastrofa se može neočekivano pojaviti, poput potresa, erupcija vulkana i šumskih požara (Hidalgo i Jorge 2019: 591). Prirodne katastrofe su, najjednostavnije rečeno, komplicirani događaji. Kvalitetno odrađena priprema i samo razumijevanje realnih mogućnosti različitih žurnih službi, jedinica intenzivnog liječenja, kao i reakcija građana tijekom opasnosti i hitnih slučajeva prouzrokovanih prirodnim katastrofama i njihovim posljedicama, mogu biti od presudne važnosti. Scenarij svake prirodne katastrofe predstavlja nove i opasne izazove, stoga je važno na umu imati i njihovu klasifikaciju, kako bi se hitne službe, ali i cjelokupna javnost, bolje pripremila za neželjene scenarije. Hidalgo i Jorge (2019: 592) razlikuju geofizičku, hidrološku, meteorološku i klimatološku prirodnu katastrofu. Klasifikacija geofizičkih prirodnih katastrofa, prema Hidalgo i Jorge (2019: 592), prikazana je u *Tablici 1*.

Tablica 1. Klasifikacija geofizičkih prirodnih katastrofa

1. Potres	1.1. Podrhtavanje tla	
	1.2. Tsunami	
2. Vulkan	2.1. Erupcija vulkana	
3. Kretanje mase (suho)	3.1. Odron kamenja	
	3.2. Klizište (zemlja)	3.2.1. Klizište (blato)
		3.2.2. Lahar
		3.2.3. Tok krhotina
	3.3. Lavina	3.3.1. Snježna lavina
		3.3.2. Lavina krhotina
	3.4. Slijeganje	3.4.1. Slijeganje odjednom/naglo/iznenada
		3.4.2. Dugotrajno slijeganje

Klasifikacija hidroloških prirodnih katastrofa, prema Hidalgo i Jorge (2019: 592), prikazana je u *Tablici 2*.

Tablica 2. Klasifikacija hidroloških prirodnih katastrofa

1. Poplava	1.1. Opća poplava	
	1.2. Bujica	
	1.3. Olujni val/obalna poplava	
2. Kretanje mase (mokro)	2.1. Odron kamenja	
	2.2. Klizište (zemlja)	2.2.1. Poplava krhotina
		2.2.2. Lavina snijega
	2.3. Lavina	2.3.1. Lavina snijega
		2.3.2. Lavina krhotina
	2.4. Slijeganje	2.4.1. Slijeganje odjednom/naglo/iznenada
2.4.2. Dugotrajno slijeganje		

Tablica 3 prikazuje klasifikaciju meteoroloških prirodnih katastrofa, autora Hidalgo i Jorge (2019: 592).

Tablica 3. Klasifikacija meteoroloških prirodnih katastrofa

1. Oluja	1.1. Tropska ciklona	
	1.2. Izvantropska	1.2.1. Ciklon (zimski oluja)
	1.a. Konvektivna oluja	1.a.1. Oluja/munja
		1.a.2. Snježna oluja/mećava
		1.a.3. Pješčana oluja/Vrtlog prašine
		1.a.4. Generička (jaka) oluja
		1.a.5. Tornado
		1.a.6. Orografska oluja (jaki vjetrovi)
	1.b. Lokalno nevrijeme	

Posljednja po redu je klasifikacija klimatoloških prirodnih katastrofa, a koja je prikazana u *Tablici 4*, prema Hidalgo i Jorge (2019: 592).

Tablica 4. Klasifikacija klimatoloških prirodnih katastrofa

1. Ekstremne temperature	1.1. Toplinski val	
	1.2. Hladni val	1.2.1. Mraz
	1.3. Ekstremni zimski uvjeti	1.3.1. Pritisak snijega
		1.3.2. Zaleđivanje
		1.3.3. Ledena kiša
		1.3.4. Lavina krhotina
2. Suša		
3. Požar	3.1. Šumski požar	
	3.2. Požar zemljišta	

4.1. Države na obalama Jadranskog mora kao predmet analize

Jadransko more, koje je Otrantskim vratima na jugu odvojeno od Jonskog mora, je najsjeverniji rukavac Sredozemnog mora, a samo more okružuju Italija, Slovenija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Crna Gora i Albanija. Slikovito nazvane kao jadranske države, u radu su odabrane, između ostaloga, zbog toga što kao regija okružuju Jadransko more, odnosno, imaju

obalu i izlaz. Svih šest država trebalo bi imati zajednički interes o cjelokupnoj brizi mora, kao i njegovom utjecaju te promjenama koje može uzrokovati. *Tablica 5* prikazuje duljine kopnenih i otočnih obala izraženih u kilometrima za svaku državu, kao i ukupnu duljinu obala.

Tablica 5. Duljine obala država s izlazom na Jadransko more³

	Kopnena obala	Otočna obala	Ukupno
Hrvatska	1777,3	4058	5835,3
Italija	1249	23	1272
Albanija	396	10	406
Crna Gora	249	11	260
Slovenija	46,6	0	46,6
Bosna i Hercegovina	21,2	0	21,2

Najdulju kopnenu obalu koja iznosi 1777,3 kilometara te 4058 kilometara otočne obale ima Hrvatska, nakon koje slijedi Italija s 1249 kilometara kopnene obale te 23 kilometara otočne obale pa Albanija s 396 kilometara kopnene obale i 10 kilometara otočne obale, zatim Crna Gora s 249 kilometara kopnene obale i 11 kilometara otočne obale, Slovenija s 46,6 kilometara kopnene i bez otočne obale te Bosna i Hercegovina s 21,2 kilometra kopnene obale, također bez otočne obale.⁴ U posljednjih šezdesetak godina površinski sloj Jadrana (dubina do otprilike 20 metara) zagrijao se za gotovo 2°C, točnije u posljednja dva desetljeća temperatura se podigla za 1°C.⁵ Ovakvim tempom razina mora će do kraja stoljeća biti viša za jedan metar te su, osim toga, u Jadranskom moru primijećeni pomor koralja, širenje invazivnih vrsta algi, kao i nepoznatih vrsta te toplinski valovi koji utječu na turizam.⁶

³ Prema: <https://adria.fun/en/what-is-the-length-of-the-adriatic-coast-in-individual-countries/> (pristupljeno 19. lipnja 2024. 12:56)

⁴ Isto.

⁵ Prema: <https://www.morski.hr/akademik-mirko-orlic-jadran-se-zagrijao-za-cak-2-c-i-to-vec-utjece-na-turizam-do-kraja-stoljeca-razina-mora-visa-za-1-m/> (prestupljeno 19. lipnja 2024. 21:00)

⁶ Isto.

4.2. Važnost zastupljenosti tema o vremenskim prilikama, elementarnim nepogodama i klimatskim promjenama

Situacija nije previše drugačija niti na globalnoj razini. Primjerice, Zemlja se zagrijava brže od najpesimističnijih najava te cilj pariškog klimatskog susreta na vrhu u studenom 2015. godine, da se podizanje prosječnih temperatura do 2050. godine ograniči na 1,5°C, danas zvuči kao pobožna želja (Videmšek 2023: 22-23). Već 2019. godine na Islandu se u ljeti otapao ledenjak, zatim smo svjedočili požarima na Aljasci, Grenlandu i u Sibiru, topljenju permafrosta, odnosno, trajno zamrznutog tla, dok je staklenički plin metan, potencijalno znatno štetniji od ugljikova dioksida, isparavao u atmosferu (Videmšek 2023: 23). Ovdje također treba spomenuti i šesto veliko izumiranje životinjskih vrsta, kao apsolutnoj posljedici ljudskog djelovanja pri čemu na Zemlji trenutno živi polovica divljih životinja u usporedbi s onim koliko ih je bilo 1970. godine, dok istovremeno se susrećemo sumiranjem australskog Velikog koraljnog grebena i nestanka 80% svih kukaca (Videmšek 2023: 24). Tijekom analize koju obuhvaća ovaj diplomski rad zabilježeni su i ovogodišnji ekstremni slučajevi diljem svijeta. Toplinski val u Aziji, deseci tornada u SAD-u, pojava saharskog pijeska nad Jadranskim morem i obalnim državama, olujne kiše i poplave u Keniji, velike poplave u Afganistanu, Brazilu i Njemačkoj, šumski požar u Kanadi, obline kiše na sjeveru Italije te brojni potresi na jugu države samo su neki pod primjera koji su se dogodili u kratkom periodu. Stoga je suočavanje s klimatskom krizom upravo ključna prva crta našeg vremena (Videmšek 2023: 24). Samim time mediji i medijsko izvještavanje mogu značajno doprinijeti podizanju svijesti o problematici koja je značajna za cijeli svijet, jednako kao što mogu i senzibilizirati javnost. Jednako važne teme, ujedno povezane i uzročno-posljedične s klimom i klimatskim promjenama, su vremenske prilike i elementarne nepogode. Isticanjem takvih tema može se pridobiti pozornost javnosti, a samim time i povećati svijest.

Najnovije i relevantne podatke o klimi i klimatskim promjenama nudi Copernicus Climate Change Service (C3S), kao jedan od šest tematskih informacijskih servisa koje nudi Copernicus Earth Observation Program EU-a. Oslanjajući se na klimatska istraživanja koja se provode u okviru Svjetskog klimatskog istraživačkog programa (WCRP), odgovara na zahtjeve definirane od strane Globalnog klimatskog promatračkog sustava (GCOS) te ujedno pruža važan resurs za Globalni okvir za klimatske usluge (GFCS).⁷ Prema njihovim podacima,

⁷ Prema: <https://climate.copernicus.eu/about-us> (pristupljeno 20. lipnja 2024. 14:09)

svibanj 2024. godine bio je globalno topliji od bilo kojeg prethodnog svibnja u skupu podataka reanalize ERA5, od 1940. godine, i bio je 12. mjesec zaredom koji je bio najtopliji u ERA5 zapisu za odgovarajući mjesec u godini.⁸ Preciznije, svibanj 2024. godine bio je 1,52°C iznad procijenjenog prosjeka svibnja za referentno predindustrijsko razdoblje 1850.-1900.⁹ Zamjenica direktora C3S-a Samantha Burgess o najnovijim podacima poručila je: „*Klima nas i dalje alarmira - posljednjih 12 mjeseci oborilo je rekorde kao nikad prije - prvenstveno uzrokovano našim emisijama stakleničkih plinova i dodatnim poticajem El Niño događaja u tropskom Pacifiku. Sve dok ne dosegne neto nultu globalnu emisiju, klima će se nastaviti zagrijavati, nastaviti će obarati rekorde i nastaviti proizvoditi sve više ekstremnih vremenskih događaja.*”¹⁰ Zakonodavstvo država, na regionalnoj ili globalnoj razini, trebalo bi biti faktor koji će napraviti razliku i pokušati ublažiti posljedice klimatskih promjena. Kao granična vrijednost nakon koje postoji izrazito velik rizik od potencijalno katastrofalnih posljedica, uzima se porast temperature od 2°C u odnosu na temperaturu iz predindustrijskog doba.¹¹ Države članice EU-a moraju, prema *Europskom zakonu o klimi*, smanjiti emisije stakleničkih plinova do 2030. godine za najmanje 55%, a glavni cilj je klimatska neutralnost EU-a do 2050. godine.¹² Klimatska neutralnost podrazumijeva ograničenje emisije stakleničkih plinova u atmosferu do razine koliko ih priroda (šume, oceani i tlo) može apsorbirati, a za postizanje takve ravnoteže, odnosno, ravnoteže s nultom neto stopom emisija, države članice EU-a moraju pronaći druge načine za kompenzaciju emisija, uz smanjenje stakleničkih plinova.¹³ Ovakav odgovor EU-a okrenut u smjeru zelene tranzicije, kao i zakonska regulativa, trebao bi predstavljati faktor koji čini razliku. Upravo zbog toga je bila zanimljiva usporedba izvještavanja jadranskih država koje su članice (Italija, Slovenije i Hrvatska) te država koje nisu članice EU-a (Bosna i Hercegovina, Crna Gora i Albanija).

4.3. Intervju s dr. sc. Nikolom Biliškovom

Kada su u pitanju znanstvenici koji se bave temama klime i klimatskih promjena, elementarnih nepogoda te vremenskih prilika, istovremeno ih popularizirajući cjelokupnoj

⁸ Prema: <https://climate.copernicus.eu/may-2024-marks-12-months-record-breaking-global-temperatures> (pristupljeno 20. lipnja 2024. 14:12)

⁹ Isto.

¹⁰ Isto.

¹¹ Prema: <https://www.europarl.europa.eu/topics/hr/article/20180703STO07129/odgovor-europske-unije-na-klimatske-promjene> (pristupljeno 20. lipnja 2024. 14:52)

¹² Prema: <https://www.consilium.europa.eu/hr/policies/climate-change/> (pristupljeno 20. lipnja 2024. 14:54)

¹³ Isto.

javnosti na jedan razumljiv i prihvatljiv način, Hrvatska nimalo ne zaostaje za drugim državama. Viši znanstveni suradnik sa Zavoda za kemiju materijala na Institutu Ruđer Bošković, dr. sc. Nikola Biliškov, 2021. godine je proglašen za ambasadora Klimatskog pakta EU-a, odnosno, pakta koji je dio europskog zelenog plana čiji je cilj razmjena informacija i rad na rješavanju klimatske krize, ali i pružanje potpore za rast europskog pokreta za klimu.

Dr. sc. Biliškov je u intervjuu, provedenom isključivo za potrebe ovog diplomskog rada, poručio kako su se klimatske promjene događale kroz cijelu geološku prošlost našeg planeta, no ipak dodaje: *„Jasno je da iz toga ne proizlazi zaključak da su aktualne klimatske promjene dio prirodne varijabilnosti. Takav zaključak, uvriježen u narativnom arsenalu teoretičara zavjera, rezultat je tendenciozne logičke pogreške preskakivanja na konkluziju. Drugim riječima ovdje se u obzir uzimaju samo određene premise, u ovom slučaju „klimatske promjene su se događale oduvijek“, dok se ostale ključne premise preskaču, kako bi se izgradila priča o normalnosti, koja to po svojim karakteristikama nikako nije. Ima puno znanstveno čvrsto utemeljenih razloga iz kojih proizlazi zaključak da su ove klimatske promjene različite od svih onih koje su se događale ranije te da je ljudsko djelovanje njihova dominantna pokretačka sila. Ono što je važno istaknuti, a posebno je pogubno za živi svijet, jest činjenica da je brzina kojom se odvijaju aktualne klimatske promjene za nekoliko redova veličine brža od bilo kojih ranijih. Živi svijet, čije su prilagodbe na okoliš, pa time i promjene u okolišu, pogonjene evolucijom, jednostavno ne može pratiti tako brzu promjenu. No, isto to vrijedi i za ljudsko društvo i civilizaciju.“*

Ono što danas nazivamo klimatskim promjenama su globalna promjena najjasnije izražena u promjeni temperature Zemljine površine i troposfere, smatra dr. sc. Biliškov. Na pitanje, kako ustvari dolazi do klimatskih promjena, odgovara: *„Neporeciva je znanstvena činjenica da se u povijesti našeg planeta dogodilo mnogo klimatskih promjena, koje su bile uzrokovane različitim, ali uvijek prirodnim utjecajima. Do klimatskih promjena može dovesti više različitih faktora (uključujući promjene u orbiti, vulkane i sl.), od kojih neki mogu biti antropogeni. Aktualne klimatske promjene uzrokovane su porastom temperature troposfere, uz istovremeno snižavanje temperature stratosfere. Staklenički plinovi, naime, djeluju kao toplinski izolatori, tako da sprječavaju isijavanje topline iz nižih slojeva atmosfere u više te konačno u interplanetarni prostor. Čitav niz izmjerenih parametara jasno i nedvosmisleno pokazuje da višak ugljikovog dioksida u atmosferi potječe iz fosilnih goriva, a među najjasnijima je izotopni otisak atmosferskog CO₂. Klimatski modeli, dakle sofisticirani kompjuterski programi što sadrže najbolje danas dostupne teorijske modele, koji omogućuju*

račun multidimenzionalnih problema na najjačim danas dostupnim superkompjuterima, reproduciraju aktualne trendove tek kad uzmemo u obzir antropogene faktore. Posljedica svega toga nije da će nam biti „samo malo toplije“ - porast temperature je posljedica povećanja topline atmosfere, makroskopske manifestacije kinetičke energije čestica, a to dovodi do niza procesa, zbog kojih su vremenske prilike sve ekstremnije i sve nepredvidljivije. Jasno, to se odražava i na društvo, pa tako svjedočimo masovnim migracijama stanovništva, sve češćim ratovima za osnovne resurse, ali i nestajanju tradicionalnih kultura zbog degradacije okoliša.“

Znanost je, u tom smislu, već vrlo dugo jasna, ističe dr. sc. Biliškov te smatra kako su sve češći komentari da je vrijeme da ozbiljno uzmemo u obzir i ono što ne proizlazi direktno iz prirodnih znanosti. Ovdje prvenstveno smatra: *„To je jasno naglašeno u doprinosu druge radne skupine aktualnom izvještaju IPCC-a. Veliku važnost dobiva koncept klimatske pravde, koji je detaljnije nego ikad do sada obrađen i sistematiziran. Najjasniju kategoriju čini distributivna pravda, koja se odnosi na pravednost među pojedincima, državama i generacijama, što je donedavno bio glavni fokus klimatskog pokreta. No, vrlo je važna i proceduralna pravda, koja se odnosi na pravne aspekte, što sve češće dolazi do izražaja u različitim zahtjevima. Konačno, uveden je koncept pravde kroz priznanje. U tom smislu, IPCC izrazito naglašava da se uz znanje, koje proizlazi iz znanosti, mora uvažavati tradicionalno i domorodačko znanje. Iako ta kategorija tek počinje ulaziti u narativ klimatskog pokreta, ona je vrlo jasna na primjeru borbe sjevernoameričkih domorodaca za najosnovnije prirodne resurse nužne za održavanje života, a koji se žrtvuju za potrebe izgradnje infrastrukture za ekstrakciju i distribuciju fosilnih goriva.“*

Na pitanje koji bi bili aktualni primjeri klimatskih promjena nije jednostavno odgovoriti, poručio je dr. sc. Biliškov, te dodao kako je popis jako dugačak: *„Krenut ću od toga da je donedavni dojam da su klimatske promjene nešto što će se možda dogoditi u budućnosti ili što se događa u nekim udaljenim dijelovima svijeta izgubio svoju utemeljenost na činjenicama. Problem događaja u udaljenim krajevima proizlazi iz činjenice da smo postojanja tih krajeva svjesni samo na razini zainteresiranosti, koju zadovoljavamo gledanjem dokumentaraca ili čitanjem putopisa, ali nemamo intimnu povezanost s njima. I onda čujemo da razina mora raste, što direktno ugrožava otočne države Tihog oceana. Otapaju se planinski ledenjaci, što direktno ugrožava globalnu dostupnost pitke vode. Polarni krajevi se zagrijavaju nekoliko puta brže od globalnog prosjeka, što narušava globalne cikluse. No, tko od nas doista suosjeća sa stanovnicima atola? Tko u punom kapacitetu može shvatiti da kolaps nekog planinskog ledenjaka dovodi do nestanka izvora pitke vode u planinskim zajednicama, zbog*

čega su one prisiljene napustiti svoje tisućljetne teritorije? Tužni smo kad vidimo sliku polarnog medvjeda kako pluta na komadiću odlomljenog leda. No, do nas jedva dopiru mnoge priče o beskrajnoj ljudskoj patnji, kao recimo ona koju sam čuo od Joanne Sustendo s Filipina, a koja je izgubila cijelu obitelj u jednom od najvećih zabilježenih uragana. Ipak, na potpuno drugoj razini rezonira njena tvrdnja: „Da je fosilna industrija svoje desetljećima staro znanje o utjecaju spaljivanja fosilnih goriva na naš okoliš upotrijebila za tranziciju prema čistim izvorima energije, a ne prema razvoju i potpori dezinformacijskih narativa, moja obitelj, dakle moji roditelji, baka, djed i moja braća i sestre bi sad bili živi.““

Za samo razumijevanje klimatskih promjena, ali i njihovih posljedica, potrebno je djelomično promijeniti stav te dr. sc. Biliškov poručuje: „Treba ih shvatiti kao simptom, posljedicu jednog dubljeg problema, koji se nalazi u temeljima prevladavajuće socio-ekonomske paradigme, a čije je polazište u pohlepi, kao i posljedičnom narativu o neograničenosti resursa i centralnom imperativu ekonomskog rasta. „Ljudi pate. Ljudi umiru. Cijeli ekosustavi kolabiraju. Mi smo na početku masovnog izumiranja, a sve o čemu vi govorite je novac i bajke o neograničenom ekonomskom rastu.“ I to smo čuli puno puta, zar ne? Uostalom, napisana je cijela planina literature, u kojoj se iz različitih aspekata i na različitim razinama raspravlja upravo o tome, naime o potrebi radikalne promjene društveno-ekonomske paradigme. Na toj liniji, klimatsku krizu treba smatrati civilizacijskim pozivom na akciju, zapravo ispitom zrelosti nas kao civilizacije i biološke vrste obdarene inteligencijom. U tom smislu volim usporedbu s kulturom bakterija. Na hranjivoj podlozi populacija bakterija je u eksponencijalnom rastu te u kratkom roku brojnost bakterija dostiže ogromnu brojnost. No, u jednom trenutku odnos količine hrane i otpadnih tvari, koje bakterije izlučuju, postaje nepovoljan i to okida kolaps bakterijske kolonije. Ovaj ćemo test mi, kao civilizacija i biološka vrsta, proći jedino ako pokažemo da smo nadrasli ponašanje kulture bakterija. A mi, ljudi, nekako baš i ne volimo da nas se naziva bakterijskom kulturom. Isto tako, treba shvatiti i da pohlepa i druge vrijednosti koje pogone kapitalizam, nisu temeljna ljudska svojstva, što nam se često pokušava nametnuti. Naša temeljna svojstva su briga za potomstvo i nagon za samoodržanjem, a sve ostalo su izvedenice, uključujući altruizam, empatiju i solidarnost. U tom je smislu pojava Grete Thunberg 2019. i pokreta čiji su nositelji bili srednjoškolci, predstavljala pravi komunikacijski kvantni skok. Njihovom pojavom, udaren nam je radikalni komunikacijski šamar, jer su nam ta djeca poručila vrlo jednostavno: „Pogledajte nas. Mi smo tu i mi smo oni koji će patiti zbog vaše nedjelotvornosti.““

Svijet „ostavljamo“ budućim generacijama, a posljedice današnjeg ekološki neosvijestjenog ponašanja, upravo će snositi nadolazeće generacije, sadašnja djeca. Dr. sc. Biliškov zbog toga ističe: *„Bolna je pozicija djeteta i djece danas uopće. U razgovoru mi je dr. sc. Boris Koroman sa Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli još prije par godina napomenuo jednu važnu stvar, koja ovdje dolazi do izražaja: „Sve nas starije djeca i mladi zaista imaju pravo vidjeti kao sramotne, kao neodgovorne izdajice, prestrašene, nesposobne, štogod. Naravno, i mi smo nekad imali to pravo, nama su odrasli svojedobno priredili rat i zato možda možemo i prepoznati i rekonstruirati taj osjećaj. Naravno da ta jasna stvar ne govori o naporima pojedinaca, ali zaista je pomalo nevjerovatno da mi djeci ostavljamo lošiji svijet po mnogim stvarima: od pristupa obrazovanju, od mogućnosti i sigurnosti zapošljavanja, od toga da će i na Zapadu, posebno na Zapadu zapravo, oni biti generacija siromašnija od svojih roditelja, tj. nas. Ostavljamo im socijalni darvinizam, s perspektivom pravog darvinizma. Jer, kad svemu onome prije spomenutom pridodamo činjenicu da im kuću-planet ostavljamo prljavom s jakom naznakom katastrofe unutar jedne generacije i da smo njima nonšalantno prepustili problem održanja samog čovječanstva u nasljeđe, onda stvarno imaju pravo gledati nas tako, s prezirom.“ Upravo zbog toga djeca nas imaju pravo pitati „Kako se usuđujete?““*

Viši znanstveni suradnik sa Zavoda za kemiju materijala na Institutu Ruđer Bošković dodatno pojašnjava: *„Boli nas to privođenje bistrom zrcalu iz kojeg nam se ceri sva prljavština naše i nekoliko prethodnih generacija, cijelog ekonomskog sustava kojemu smo našim konformizmom dopustili da nabuja preko svakih granica, sva ona šteta koju smo uzrokovali svojim nedjelovanjem ili krivo usmjerenim djelovanjem. Boli nas to izbacivanje iz opasne, psihološki uvjetovane, zone narcističkog komfora kojom kraljuje naše uzvišeno sveznanje. Jer upravo je šesnaestogodišnjakinja izgovorila nekoliko bolnih, ali fundamentalnih istina: generacija kojoj ona pripada je ta kojoj svojim nedjelovanjem zapravo krademo budućnost. Netko je, uostalom, tim svjetskim vođama, a posredno i svima nama, morao sasuti u lice te tri jednostavne riječi: „Kako se usuđujete?“ Pojava tog pokreta je koincidirala sa zaoštavanjem klimatske krize, a njene posljedice su počele biti vrlo jasne na području Europe pa, posljedično, i kod nas. Vremenski ekstremi su sve češći i sve intenzivniji i sve češće pogađaju ljude koji obitavaju na tzv. Globalnom sjeveru.“*

U gomili medijskog sadržaja koji je dostupan na samo nekoliko „klikova“, često nailazimo na izvještavanja o elementarnim nepogodama, kao što su oluje, toplinski valovi, suše i ledenjaci koji se tope. Dakle, sadržaja o vremenskim prilikama, elementarnim nepogodama, klimi i klimatskim promjenama, ne nedostaje. Upravo takvi izvještaji mogli bi čitateljstvo

potaknuti na razmišljanje o cjelokupnim promjenama koje su već odavno tu, iako ih često nismo u dovoljnoj mjeri niti svjesni. Banalan početni primjer kojim možemo pomoći održavanju čistijeg okoliša je pravilno odvajanje smeća. S druge strane, veoma je bitan način na koji novinari, ali i svi medijski djelatnici zajedno, javnosti prezentiraju takav sadržaj. Opisujući trenutnu situaciju u Hrvatskoj te dotaknuvši se same medijske recepcije, dr. sc. Biliškov navodi: *„Postoje dvije vrste izvještavanja o tome, a o narativu odlučuje ovisnost pojedinačnog medija o klikabilnosti. Davno je Viktor Ivančić pokazao kako su danas glavni sadržaj medija postale reklame, a novinarski tekstovi su svedeni na popratni sadržaj. U takvoj realnosti puno je bolje objavljivati članke s bombastičnim naslovima ili onima koji počinju s „Evo kako...“ Oni će privlačiti više klikova. No, i dalje postoje mnogi mediji koji korektno, bez nepotrebnog senzacionalizma, izvještavaju o tekućim ili nadolazećim vremenskim prilikama ili neprilikama, a nerijetko ih i analiziraju u kontekstu klimatskih promjena. U tom smislu odlične i važne stvari rade Izidor Pelajić i Zoran Vakula s HRT-a te Tea Blažević s N1, ali njima treba dodati mnoge radijske novinare. Imam dojam da je danas općenito radio daleko kvalitetniji medij od televizije.“*

Govoreći i dalje o medijskoj recepciji, ali i o tome koliko sadržaj dopire do publike te može li izazvati ili barem potaknuti promjene u našem ponašanju, dr. sc. Biliškov navodi: *„Javnost općenito čita i prati informativne medije manje nego što je to bio slučaj ranije. Rekao bih da su ljudima takvi sadržaji dosadni i demotivirani su od njihovog konzumiranja nepodnošljivom dosadnošću naše politike, što se onda percepcijski transferira i na ostale sadržaje. Osim toga, možemo reći i da je ogromna zastupljenost senzacionalizma dovela i do svojevrsne deprivacije, ali i do otežanog razlučivanja utemeljenih informacija od dezinformacija svih vrsta. Naravno, prethodno informirana javnost, dakle oni koji imaju obrazovanjem ili odgojem izgrađene znanstveno utemeljene ili svjetonazorske stavove, bit će u stanju to razlučiti, barem do određene mjere. Moramo biti svjesni i činjenice da, bez obzira na razinu našeg razumijevanja znanosti, u svima nama su duboko ukorijenjeni određeni svjetonazori, koji dovode do percepcijskih i interpretativnih pristranosti. Izazov je to prepoznavati kod nas, te kontinuirano kritički propitivati i sami sebe.“*

Unatoč tome što je tematika klime i klimatskih promjena u nekoj mjeri zastupljena u medijima, postavlja se pitanje je li to „dovoljno“. Dr. sc. Biliškov ističe kako je to do daleko od dovoljnog, ali da je prisutna sve češća tendencija prisutnosti takvog sadržaja. Ipak, navodi i primjere dobre prakse: *„Mogli bismo tu govoriti o voditeljima i novinarima koji su prvi krenuli ozbiljno uvoditi takve teme, ali time riskiram da nekoga nepravедno propustim. Neke od njih*

sam već i spomenuo, ali na ovom mjestu želim posebno istaknuti Klimatski portal, koji je Faktografov projekt, Klimatsku budućnost televizije N1, ali posebno želim istaknuti Tenu Erceg, koja u Novostima kontinuirano objavljuje odlične analize različitih tema vezanih uz klimatske promjene, koje nerijetko probijaju okvire onoga na što smo navikli kod nas.“

Ipak, jednako tako postavlja se pitanje je li tematika klime i klimatskih promjena pozitivno ili negativno konotirana, što izravno utječe na medijsku recepciju pa dr. sc. Biliškov navodi: *„Način medijskog prikazivanja klimatskih promjena također polako evoluirala. Danas mediji u apsolutnim brojkama donose puno sadržaja o klimatskim promjenama. No, u odnosu na druge sadržaje to je i dalje premalo s obzirom na važnost teme. Kao što sam već rekao, ima puno vrlo kvalitetnog sadržaja i možemo reći da je sve veći udio onih sadržaja koji daju okvir za šire razumijevanje klimatskih promjena. No, vrlo su rijetki sadržaji koji su direktno fokusirani na vezu prevladavajućeg socio-ekonomskog sustava s klimatskim promjenama. Ipak, i tu ima izuzetaka, koji su usmjereni upravo na takve teme. Primjeri su već spomenuti Klimatski portal, ali i članci Tene Erceg.“*

Često u medijskom prostoru nailazimo na sadržaj u kojem se ističe odgovornost ljudskog faktora kod sve prisutnijih i jačih klimatskih promjena. U tom pogledu, dr. sc. Biliškov zaključuje: *„Antropogeni signal je nedvojbeno dominantan faktor koji određuje opažene trendove aktualnih klimatskih parametara. To potvrđuju i mjerenja i simulacije. Međutim, pitanje je možemo li to negativno djelovanje pripisati čovjeku kao takvom ili načinu funkcioniranja danas prevladavajućeg socio-ekonomskog sustava. Na toj razini dolazi do svjetonazorskih razilaženja. Zato se na ovoj razini vodi rasprava teze o antropocenu u odnosu na druge slikovite interpretativne okvire, no ja to smatram nepotrebnom distrakcijom od onoga što je zapravo važno. Osobno zastupam stav da je glavni krivac taj globalno prevladavajući socio-ekonomski sustav, dakle kapitalizam. Taj sustav se temelji na potpuno pogrešnom narativu o neograničenosti rasta, a činjenica je da je naš planet, zajedno sa svojim rezervama i resursima, ograničen, a i ekosustav ima ograničen kapacitet apsorpcije onečišćenja.“*

Kako bi medijska poruka bila učinkovita, mora biti razumljiva, zbog čega se postavlja pitanje jesu li poruke znanstvenika prvenstveno o klimatskim promjenama, efektne u dopiranju do publike. Ako ostaju nerazumljive ili pogrešno shvaćene, možemo slobodno reći da su u većini slučajeva „bačene u vjetar“. Samim time, neophodno je senzibilizirati širu javnost te predočiti da su klimatske promjene ovdje, sada i naša trenutna stvarnost. Upravo zbog toga dr. sc. Biliškov ističe: *„Poruke znanstvenika su i dalje prečesto nerazumljive ili bar nedovoljno*

razumljive općoj publici. To je generalni problem komunikacije znanstvenih informacija. Znanstvenici u velikoj mjeri nisu spremni ili ne znaju kako prevesti činjenice na jezik prihvatljiv širokoj javnosti. Te informacije se zato gube u nerazumljivosti. S druge strane, jezik pseudoznanstvenih dezinformacija, mitova i teorija zavjera je vrlo jednostavan, tako da su ti narativi vrlo „ljepljivi“ i virulentni. Zato, nerazumljivošću jezika znanosti, ako ga ne prevedu na prihvatljiv način, na kraju i sami znanstvenici doprinose prodornosti znanstveno neutemeljenih dezinformacija. Time se nanosi ogromna šteta cijelom društvu. Zato je iznimno važna kvalitetna popularizacija znanosti, nastupi znanstvenika pred širokom publikom. Također, te aktivnosti se ne smiju provoditi samo u velikim gradovima. Treba nastupati i u manjim sredinama. Mislim da u komunikaciji s ljudima iz manjih sredina, koje su žedne kvalitetnih informacija, i znanstvenici mogu dobiti vrlo zanimljive uvide i gledišta, koja možda upravo zbog nedovoljne informiranosti mogu biti vrlo inspirativna. Osobno vrlo aktivno provodim takve aktivnosti i mogu reći da uvijek uživam u održavanju predavanja u malim sredinama. Osim toga, važne su i druge vrste sadržaja, primjerene publici kojoj se obraćamo. Tu masovni mediji igraju vrlo važnu ulogu, ali bitna je i literatura, koja je usmjerena na učenike, nastavnike i ostale aktere u obrazovanju. Na tom tragu, planiram napisati knjigu o klimatskim promjenama, u kojoj ću na svima razumljiv način, bez ulaženja u duboke detalje i bez primjene nerazumljive specijalizirane terminologije, predstaviti učenicima osnovnih i srednjih škola te njihovim nastavnicima problematiku klimatskih promjena. Na kraju, postoje i vrlo kvalitetni edukativni materijali, fleksibilni u svojoj primjeni, a posebno bih istaknuo igru Klimatski kolaž.“

Posljednjih godinu dana svjedočimo oborenim temperaturnim rekordima, tj. svaki mjesec je najtopliji u usporedbi s prijašnjim mjerenjima. Na pitanje možemo li ovakve negativne rekorde očekivati i u skorijoj budućnosti, dr. sc. Biliškov odgovara: „Nažalost, taj trend će se nastaviti. To ne znači da će nam samo biti malo toplije. Klimatske promjene su zapravo destabilizacija klimatskog sustava, koji je izbačen iz ravnotežnog stanja i koji se nastoji stabilizirati u nekom novom stanju. Konkretno, aktualne klimatske promjene ne dovode tek do zatopljenja, nego do povećanja frekvencije i intenziteta ekstremnih vremenskih događaja (uragana, suša, poplava itd.) te do povećanja nepredvidljivosti meteorološke situacije. To dovodi do velikih nesigurnosti, ali i šteta, koje se ne mjere samo u novcu, nego i u ljudskim životima, gubitku bioraznolikosti i nepovratnoj devastaciji okoliša. To doslovno dovodi u pitanje opstanak naše civilizacije, a posljedično i čovječanstva. Klimatski sustav je inertan, što znači da njegov odaziv kasni za emisijama stakleničkih plinova. Drugim riječima, čak i da sad,

u ovom trenutku prekinemo sve emisije, klimatske promjene će se nastaviti. Ipak, u tom će se slučaju nakon nekog vremena trend zaustaviti i onda preokrenuti. Zato je svaka nova tona suvišno emitiranog ugljikovog dioksida velik problem i moramo učiniti sve da zaustavimo daljnje emisije.“

Države koje okružuju Jadransko more, a koje su predmet analize diplomskog rada, ne ostaju imune na klimatske promjene. O konkretnim posljedicama, dr. sc. Biliškov govori: *„Unija za Mediteran je 2020. godine objavila na znanstvenim činjenicama utemeljen izvještaj o stanju klimatskih promjena na području Mediterana. Prema izvještaju, to područje se zagrijava 20% brže od globalnog prosjeka. Trenutni trend nas vodi ka zagrijavanju do 2040. g. od +2,2°C u odnosu na predindustrijsko doba. To za sobom povlači više nego alarmantne konzekvence, koje već sada dijelom osjećamo, a barem su dijelom doprinijele masovnim migracijama stanovništva. Jadran je, kao zatvoreno more, još ranjiviji, na što već nekoliko godina zaredom upozoravamo i na redovnim znanstvenim konferencijama, s kojih šaljem zaključke i političke zahtjeve. Nažalost, preslab je odjek i odziv na te apele.“*

Globalno zatopljenje kao jednu od posljedica donosi i podizanje razine mora, zbog čega bi tzv. jadranske države trebale imati zajednički interes u pogledu klime i klimatskih promjena. No, teorija se razlikuje od situacije u realnosti. Na pitanje provodi li koja od država konkretnu brigu te trude li se pridržavati rješavanja problematike, dr. sc. Biliškov ističe: *„To bi trebao biti jedan od centralnih interesa tih država, kao i apsolutni politički imperativ. Spomenuo sam već ranije redovite znanstvene konferencije Klimatske promjene i očuvanje morskih ekosustava Jadranskoga mora, na kojima znanstvenici različitih disciplina raspravljaju o problemu klimatskih promjena i njihovom utjecaju na Jadran, što na kraju rezultira objavljivanjem zaključaka i političkih zahtjeva. Iskustvo s tih konferencija podupire tezu da se Hrvatska prema Jadranu odnosi maćehinski, a ni druge zemlje nemaju ništa bolji odnos prema tom moru kojim se deklarativno toliko ponosimo. Cijeli Mediteran je kroz cijelu povijest jedna od globalno najdinamičnijih geopolitičkih pozornica, raskršće mnogih interesa, dodirno područje različitih velikih kulturnih krugova, što ga prečesto čini konfliktnom zonom. Uz klimatske promjene, sve se to još više zaoštrava.“*

Europa je jedan od kontinenta koji se najbrže zagrijava, no regulativa EU-a u tom pogledu postoji. Ipak, drugo je pitanje koliko je izvediva u doglednoj budućnosti. Je li Europski zeleni plan, odnosno, nulta stopa emisije do 2050. izvediva i čini li članstvo u EU faktor razlike, dr. sc. Biliškov na kraju razgovora zaključuje: *„Bez obzira na sve kritike koje možemo uputiti*

Zelenom planu, on i dalje čini EU jednim od globalnih predvodnika klimatske akcije. Ciljevi su ostvarivi, iako uz puno napora i političke hrabrosti i požrtvornosti. Mnoge od potrebnih mjera su nepopularne i sigurno će dovesti do otpora, ali alternativa, tj. put ustaljenom stazom, vodi u puno goru budućnost. Klimatska akcija je skupa i zahtijeva radikalne mjere. No, izostanak pravilno usmjerenih aktivnosti vodi prema neusporedivo većim štetama, koje se mjere u novcu, ali i ljudskoj patnji i životima. Zato treba ustrajati na očuvanju Zelenog plana i njegovoj dosljednoj provedbi. To znači da treba odolijevati napadima od strane konzervativnih snaga, koje podgrijavaju nezadovoljstvo poljoprivrednika i ribara te još nekih drugih aktera. To ne znači da ne trebamo slušati njihov glas. Apsolutno ih moramo poslušati i razumjeti, a onda u dijalogu naći najbolji zajednički interes, kojeg ćemo zatim i nastojati ostvariti. Na razini Hrvatske, članstvo u EU je definitivno dovelo do pozitivnih pomaka. Hrvatska mora slijediti legislativu EU-a i ponašati se u skladu s njom. Nažalost, političari često komuniciraju donošenje neke klimatski pozitivne odredbe time što ističu: „To smo morali donijeti zbog EU-a“. Čak i takva situacija je bolja nego nikakva, jer rezultira pozitivnim odredbama, koje se moraju i implementirati. No, važno je da Hrvatska shvati da su pozitivne klimatske politike njen vrhunski interes, a ne tek obaveza koju moramo ispuniti, kako bi nam neki birokrat dodijelio kvačicu.“

4.4. Intervju s dr. sc. Marinom Maglić

Dr. sc. Marina Maglić, viša asistentica na Institutu društvenih znanosti Ivo Pilar, primarno se bavi kognitivnom, socijalnom i političkom psihologijom, te smatra kako pitanje klimatskih promjena i suočavanja s njihovim posljedicama zahtijeva multidisciplinarn pristup. O samom medijskom izvještavanju dr. sc. Maglić je u intervjuu, provedenom isključivo u svrhu izrade diplomskog rada, rekla: „*Budući da su klimatske promjene aktualna i tzv. vruća tema, čini mi se da mediji relativno često izvještavaju po tom pitanju. Što se tiče načina na koji pristupaju toj temi i kako ju obrađuju, to ovisi i o modalitetu, o uredničkoj politici, ciljevima i publici pojedinih medija, kao i o profesionalnosti i stručnosti pojedinaca. S obzirom da većina medija ovisi o čitanosti/gledanosti, a katastrofe, krize i nesreće izazivaju interes javnosti, nije neobičan medijski fokus na te aspekte. Ono što mi se općenito čini kao loš pristup, neovisno o temi koja se obrađuje, jest senzacionalizam. Negativne vijesti često privlače veću pažnju publike zbog svoje dramatične prirode. Takvi izvještaji mogu izazvati jak emocionalni odgovor,*

ali često ne pružaju dovoljno informacija za razumijevanje dubljih uzroka problema. Zbog toga se javno mnijenje može formirati oko osjećaja straha i bespomoćnosti, a ne oko konstruktivnog djelovanja. S druge strane, naravno, ima i primjera pristupa navedenim temama i iz perspektive njihova uzroka.“

Medijska recepcija tema o vremenskim prilikama, elementarnim nepogodama te klimi i klimatskim promjenama itekako varira i to kod različitih generacija, jednako kao i način izvještavanja, o čemu dr. sc. Maglić govori: *„Senzacionalističke vijesti mogu izazvati kratkoročne emocionalne reakcije poput straha ili anksioznosti, dok edukativne i uravnotežene vijesti mogu dovesti do dugoročnih promjena u stavovima i ponašanju, no naravno za promjene u ponašanju mnogi i dispozicijski i kontekstualni faktori osim utjecaja medija su u igri. Negativne pak vijesti mogu stvoriti osjećaj bespomoćnosti ili skepticizma prema mogućnostima rješavanja problema, dok pozitivne priče i konkretni primjeri uspjeha mogu inspirirati ljude i potaknuti osjećaj odgovornosti i nade. Istraživanja pokazuju da su mlade generacije dosta anksiozne po pitanju klimatskih promjena i budućnosti. Iako određena doza anksioznosti može djelovati motivirajuće, kontinuirana i pretjerana razina može dovesti do beznađa, stečene bespomoćnosti i fatalizma. Mlade generacije jesu osviještene po pitanju klimatskih promjena, no pitanje je što mogu napraviti. Oni jesu naša budućnost, no ako smatraju da jedino što mogu učiniti jest prosvjedovati, a da se ništa neće promijeniti, onda to nije dobro. U tom smislu kao reakciju na percipiranu pasivnost starijih generacija za koje mladi smatraju da ne čine dovoljno, prebacujući glavno breme problema na buduće generacije možda se mogu tumačiti i nedavni inozemni primjeri zalijevanja poznatih umjetničkih slika bojama i zaljepljivanja za muzejske zidove ili ceste.“*

Dr. sc. Maglić smatra kako je tema klimatskih promjena, kao i očuvanja okoliša, sve više prisutna u medijima, ali ipak dodaje: *„Globalni događaji, poput klimatskih samita, izvještaji IPCC-a i ekstremni vremenski događaji, potiču medije da više izvještavaju o klimatskim pitanjima. No, pitanje je pristupa toj temi jer uz razumijevanje ljudskog utjecaja na klimatske promjene, potreban je fokus na suočavanje s posljedicama klimatskih promjena koje su sve očiglednije, te njihovo ublažavanje.“*

Omjer ljudi koji vjeruju i priznaju realnost klimatskih promjena te onih koji im se opiru, smatra viša asistentica na Institutu društvenih znanosti Ivo Pilar, varira. U svojem doktorskom radu „Analitičko rasuđivanje i uvjerenja koja proizvode polarizaciju“ je, između ostaloga, obradila temu klimatskih promjena ispitujući nekoliko uvjerenja građana i o klimatskim promjenama. Dr. sc. Maglić o doktorskom radu pojašnjava: *„Uzorak je bio dosta velik, preko*

1500 građana RH, i reprezentativan s obzirom na kvote dobi, spola i regionalne pripadnosti. Ono što ti podaci prikupljeni krajem 2021. i početkom 2022. pokazuju jest da se većina građana, odnosno oko ili tek nešto manje od 90%, donekle, većinom ili potpuno slaže da prosječna globalna temperatura na Zemlji kontinuirano raste od industrijske revolucije, da će klimatske promjene uzrokovane ljudskom aktivnošću povećati učestalost uragana, poplava i suša, da je ljudska aktivnost primarni uzrok globalnog zatopljenja. S druge strane, to ne znači da nema mjesta za napredak. Naime, 10-ak posto građana se s druge strane barem donekle ne slaže s navedenim tvrdnjama. K tome, zanimljivo je da usprkos nedvosmislenom znanstvenom konsenzusu oko ljudskog utjecaja na klimatske promjene, naši podaci pokazuju da oko 60% hrvatskih građana percipira da među znanstvenicima postoje velike razlike po tom pitanju. Dakle, možemo reći da situacija kod nas je „not good not terrible“, pogotovo ako je usporedimo s nekim drugim zemljama. Primjerice, podaci Programa međunarodnog društvenog istraživanja (ISPP - International Social Survey Programme) prikupljeni tijekom 2020. i 2021., kao i desetog vala Europskog društvenog istraživanja (ESS - European Social Survey) pokazuju da u usporedbi s drugim zemljama, građani RH su otprilike oko prosjeka u pogledu poricanja klimatskih promjena, vjerovanja da su klimatske promjene posljedica prirodnih procesa odnosno ljudskog utjecaja, te zabrinutosti zbog klimatskih promjena, uključujući i posljedice. Nešto ispod prosjeka su kad je riječ o percipiranoj osobnoj odgovornosti za smanjenje klimatskih promjena, kao i spremnosti na djelovanje u vidu zaštite okoliša. K tome, u našem istraživanju veza političke orijentacije i slaganja s proznanstvenim stajalištem u vezi s klimatskim promjenama nije bila toliko snažna koliko se primjerice redovito dobiva u istraživanjima u SAD-u, gdje je primjetna velika polarizacija između lijevo i desno orijentiranih građana, odnosno republikanaca i demokrata. Kod njih je to uvelike ispolitizirana tema, prema kojoj se dvije najjače politički suprotstavljane skupine jasno razlikuju. U Hrvatskoj pak nije primjetan toliko snažan svjetonazorski jaz među građanima, a k tome kod nas ni jedna stranka u svojem programu ili javnom diskursu eksplicite ne negira klimatske promjene. To je dobra vijest. S druge strane, kao što već spomenuti podaci pokazuju, to ne znači da nemamo još puno prostora za napredak.“

Kada su u pitanju pojedinci koji negiraju klimatske promjene, njihovo razmišljanje i pristup nije jednostavno objasniti. Prije svega ljudi su složena bića te dr. sc. Maglić navodi da, kao i kad je riječ o drugim stavovima koji su suprotni znanstvenom konsenzusu, pojedinci koji poriču realnost klimatskih promjena ili ljudskog utjecaja na klimatske promjene nisu uniformna skupina. Jednako tako, dr. sc. Maglić dodaje: „Skepticizam prema klimatskim

promjenama može se djelomice objasniti kroz psihološke mehanizme poput kognitivne disonance, motiviranog rezoniranja, društvenih normi, psihološke udaljenosti i emocionalnih obrana. Socijalni identitet i društvene norme igraju relevantnu ulogu u oblikovanju stavova prema klimatskim promjenama. Ljudi su skloni prihvatiti stavove koji su u skladu s uvjerenjima grupe s kojom se identificiraju. Ako se njihova društvena grupa ili politička stranka protivi priznavanju klimatskih promjena, vjerojatnije je da će i oni zauzeti isti stav. Psihološka udaljenost odnosi se na percepciju da su klimatske promjene udaljene u vremenu, prostoru ili u odnosu na osobne utjecaje. Ako ljudi vjeruju da klimatske promjene neće direktno utjecati na njih ili da se događaju daleko od njih, manje je vjerojatno da će ih smatrati ozbiljnim problemom. Odbacivanje stvarnosti klimatskih promjena može biti način emocionalne obrane, tj. izbjegavanja osjećaja straha i bespomoćnosti suočavanja s velikim i zastrašujućim problemom. Ovi faktori djeluju zajedno s informacijskim balonima i politizacijom i polarizacijom teme. Informacijski baloni i eho komore se odnose na okruženja (često online) u kojima ljudi konzumiraju samo informacije koje potvrđuju njihova postojeća uvjerenja. Algoritmi društvenih mreža i personalizirani sadržaji mogu pojačati ovaj efekt, što rezultira pojačavanjem skepticizma i odbacivanjem suprotnih informacija.“

U medijskom prostoru zna se pojaviti i tzv. bumerang efekt, odnosno, situacija kada nekog pojedinca želimo uvjeriti u jednu stvar, ali on povjeruje u potpuno suprotno. Stoga, dr. sc. Maglić pojašnjava: „*Bumerang efekt, koji se može pojaviti, je psihološki fenomen gdje pokušaj raz/uvjeravanja rezultira jačanjem početnih, često suprotnih uvjerenja. To se može dogoditi zbog nekoliko razloga, kao što su kognitivna disonanca – ljudi ne vole kada se suoče s informacijama koje se suprotstavljaju njihovim uvjerenjima jer to stvara psihološku nelagodu i motivirano rasuđivanje – ljudi skloni tražiti informacije, odnosno procjenjivanju i generiranju dokaza koji afirmiraju i reflektiraju njihov identitet i duboko usađene vrijednosti i odbacivati one koje im se suprotstavljaju. Istraživanja su pokazala da bumerang efekt može biti prisutan u temama vezanim za klimu i klimatske promjene, posebno kod ljudi koji imaju čvrsta prethodna uvjerenja o tim pitanjima. Primjerice, u zemljama poput SAD-a, klimatske promjene su visoko politizirana tema i republikanci mogu pokazati bumerang efekt kada se suoče s informacijama o klimatskim promjenama koje proturječe njihovim uvjerenjima.“*

O psihološkoj strani suočavanja s klimatskim promjenama i ljudskom utjecaju, dr. sc. Maglić govori: „*Znanstveni konsenzus u vezi s ljudskim utjecajem na klimatske promjene je nedvosmislen (npr. IPCC) i odgovoran za većinu promatranih promjena u klimatskom sustavu od sredine 20. stoljeća, što je područje stručnjaka za klimu i klimatske promjene. Kada je riječ*

o najefikasnijem rješenju, tj. načinu nošenja s klimatskim promjenama, odgovor nije jednostavan. Da jest, ne bi se o tome razgovaralo. Budući da smo društvena bića koja žive u zajednicama, pristup ovom problemu svakako zahtijeva koordinaciju i kooperaciju. K tome, trebamo osvijestiti da su klimatske promjene naša realnost, a ne samo budućnost. S psihološkog aspekta, suočavanje s klimatskom krizom, slično je suočavanju s drugim globalnim krizama, poput ekonomske krize ili pandemije. Nema čarobnog štapića, odnosno jednostavnog rješenja kojim bismo resetirali svoj utjecaj od sredine 20. stoljeća do danas. Dakle, ponajprije si trebamo osvijestiti te činjenice, a potom i to da pristup rješavanju ovog problema je sličan ostalim složenim društvenim problemima.“

Kao jedan od načina senzibiliziranja i osvještavanja publike o problematici vjerojatno bi mogao biti bolji način komunikacije od strane znanstvenika, o čemu dr. sc. Maglić poručuje: *„Kao i u drugim područjima, znanstvenici bi mogli bolje komunicirati s javnošću. Primjerice, znanstvenici često koriste tehnički i stručni jezik koji može biti teško razumljiv široj javnosti. K tome, nabranje suhoparnih podataka i činjenica, osobito bez šireg konteksta i zaokružene priče mogu biti manje uvjerljivi i zanimljivi. Naime, ljudi se bolje povezuju s pričama nego sa statistikama. Naravno, različite publike zahtijevaju različite pristupe. Komunikacija često ne uzima u obzir kulturne, socijalne i ekonomske razlike među publikom što može pridonijeti poteškoćama u razumijevanju i dopiranju do pojedinaca.“*

Stoga se postavlja pitanje kako ljudi, kao pojedinci i društvo, mogu utjecati na odgovorne koji donose odluke te mogu poduzeti konkretne poteze. Viša asistentica na Institutu društvenih znanosti Ivo Pilar govori: *„Najprije treba naglasiti da su klimatske promjene globalan problem koji nužno zahtijeva i globalno rješenje i zajedničko djelovanje. Niti jedna velesila neće samostalno, a kamoli Hrvatska sama, riješiti problem koji se tiče cjelokupnog čovječanstva i zahtijeva sistemske promjene i koordinirano djelovanje, a ne parcijalna rješenja. Borba s klimatskim promjenama i njihovim posljedicama ovisi o pronalasku i implementaciji primjerenih promjena velikih industrija, energetskih sustava, gospodarskih i društvenih infrastruktura. Ako se spustimo na razinu pojedinca, te svi mi koji smo zabrinuti u vezi s klimatskim promjenama napravimo sve što je u našoj moći da smanjimo naš ugljični otisak, imat ćemo vrlo ograničen utjecaj na globalnu sliku. S druge strane, moćan alat koji kao pojedinci posjedujemo jest naš glas. Velike društvene promjene su se kroz povijest događale upravo onda kad smo koristili naš kolektivan glas kako bismo utjecali na donositelje odluka, na politike. Kolektivnim djelovanjem možemo postići bitne sistemske promjene. Konkretno, birati i podupirati predstavnike klimatske promjene i pristup rješavanju tog problema koji*

imaju ugrađene u svojim programima te podržavati inicijative koje traže zakonske promjene za zaštitu okoliša i održivost. Nadalje, sudjelovati u lokalnim izborima i inicijativama koje podržavaju održive politike. Također, možemo se informirati o klimatskim promjenama i njihovom utjecaju te podržavati obrazovne inicijative koje promiču ekološku svijest. Možemo kupovati proizvode i usluge od tvrtki koje imaju održive poslovne prakse, podržavati lokalne i ekološki odgovorne proizvođače. Sveukupno, kao pojedinci i društvo, možemo imati značajan utjecaj na donositelje odluka kroz obrazovanje, aktivizam, političko sudjelovanje i suradnju. Kombinacijom ovih pristupa možemo potaknuti konkretnu akciju i politike koje će pomoći u borbi protiv klimatskih promjena. Ključ je u koordiniranom i strateškom pristupu koji uključuje sve razine društva.“

Zamjetan je broj slučajeva kada mediji izvještavaju o klimatskim aktivistima koji najčešće nastoje podići svijest te skrenuti pozornost na klimatske promjene. O tome je li njihov doprinos pozitivan ili negativan, dr. sc. Maglić govori: *„Klimatski aktivisti igraju važnu ulogu u podizanju svijesti i borbi protiv klimatskih promjena, a njihov doprinos može biti pozitivan, iako može izazvati i neke kontroverze ili negativne reakcije. Među ostalim, aktivisti koriste medije, društvene mreže, prosvjede i kampanje kako bi privukli pažnju i podigli svijest građana u vezi s klimatskim promjenama i njihovim posljedicama. Oni educiraju i informiraju o znanstvenim činjenicama po tom pitanju. K tome, organiziraju razne kolektivne akcije poput marševa, demonstracija i drugih događanja koja okupljaju ljude i stvaraju osjećaj zajedništva, te potiču lokalne inicijative i projekte usmjerene na održivost i zaštitu okoliša. Nadalje, aktivisti lobiraju kod političara i donositelja odluka za uvođenje zakona i politika koje smanjuju emisije stakleničkih plinova i potiču obnovljive izvore energije. Aktivisti često stvaraju pritisak na tvrtke kampanjama usmjerenim na promjenu štetnih i neodrživih praksi. S druge strane, klimatski aktivisti ponekad koriste ekstremne metode, poput blokada ili vandalskih akcija, koje mogu izazvati negativne reakcije i odbijati dio javnosti. Takve akcije mogu biti percipirane kao previše radikalne i mogu omesti svakodnevni život, što može izazvati protivljenje. Iako rijetko, neki aktivisti mogu koristiti netočne informacije ili preuveličavati činjenice, što može dovesti do gubitka povjerenja javnosti. Aktivizam može pridonijeti i polarizaciji društva, gdje se ljudi dijele na one koji podržavaju i one koji se protive aktivističkim metodama što može otežati postizanje konsenzusa i zajedničkog djelovanja. Dakle, konstruktivan i informiran aktivizam, usmjeren na suradnju i uključivanje širokog spektra društva, ima najveći potencijal za pozitivan utjecaj na borbu protiv klimatskih promjena.“*

Internet nam daje osjećaj iluzije znanja, govori dr. sc. Maglić, te nam je omogućio da u kratkom roku možemo doći do informacija koje su nam donedavno bile puno nedostupnije ili potpuno nedostupne. Nadalje, pojašnjava: „*Internet omogućuje pristup velikom broju znanstvenih studija, obrazovnih resursa, izvještaja i analiza koje su inače teže dostupne. Ljudi, dakle, imaju priliku učiti iz vjerodostojnih izvora i proširiti svoje razumijevanje klimatskih promjena. Pritom, uzimamo zdravo za gotovo da mali uređaj koji veći dio dana imamo u svojim rukama predstavlja nepresušan i efikasan izvor informacija. S druge strane, zbog lake i brze dostupnosti brojnim izvorima informacija imamo osjećaj iluzije znanja. U dva klika možemo doći do teksta ili videa o bilo čemu što nas zanima te u kratkom roku dobiti dojam da o tome znamo gotovo sve. Ono što dobar dio nas nije naučio jest kako vrednovati informacije, je li nešto zaista činjenica ili se nešto dovoljno puta ponovilo da je postalo „istina“. Svaki pojedinac može naći sebi sličnoga, ne u kvartu u kojem živi, nego na drugom kraju svijeta, koji će gajiti ista uvjerenja. Osim toga, algoritmi na društvenim mrežama funkcioniraju tako da nam nude ono što je u skladu s našim postojećim preferencijama i tako si stvaramo balončić za koji mislimo da predstavlja realnost. Svoju realnost gradimo svojim odabirima i ponašanjem na internetu i društvenim mrežama. Netko tko živi u drugom balončiću, u kojem mu algoritam nudi neke druge ili oprečne opcije, stvara si sasvim drukčiju stvarnost. Dakle, internet može biti dvosjekli mač u kontekstu klimatskih promjena. S jedne strane, može dovesti do iluzije znanja, širenja dezinformacija i površnog razumijevanja. S druge strane, omogućuje širok pristup vjerodostojnim informacijama, povezivanje zajednica i brzu diseminaciju znanstvenih podataka. Kako bi se smanjili negativni učinci, važno je promovirati kritičko razmišljanje, medijsku pismenost i korištenje vjerodostojnih izvora informacija. Edukacija o tome kako prepoznati dezinformacije i kako koristiti internet za stjecanje pouzdanog znanja ključna je za učinkovitu borbu protiv klimatskih promjena.*“

O trenutačnoj situaciji u Hrvatskoj, dr. sc. Maglić smatra: „*Hrvatska je primjerice usvojila Strategiju niskougličnog razvoja RH do 2030. s pogledom na 2050. godinu i Nacionalni energetske i klimatski plan RH za razdoblje od 2021. do 2030. te Strategiju prilagodbe klimatskim promjenama u RH za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu. Dakle, postoji barem deklarativna politička volja za rješavanje problema klimatskih promjena, ali implementacija je sporija zbog fokusa na mnoga druga društvena i ekonomska pitanja.*“

Europa je jedan od kontinenata koji se najbrže zagrijava te je dio postojeće regulative EU-a usmjeren na ublažavanje posljedica, kao i dosezanju nulte stope emisije. Na kraju

intervjua, dr. sc. Maglić spomenula je: „EU ima ambiciozan plan za smanjenje emisija stakleničkih plinova i postizanje klimatske neutralnosti do 2050. godine kroz Europski zeleni plan. Iako ovo nije područje moje ekspertize, mislim da članstvo u EU čini značajnu razliku u kontekstu borbe protiv klimatskih promjena, pružajući financijsku, tehničku i političku podršku. Kao i svi ambiciozni planovi, i Europski zeleni plan je izazovan, ali izvediv uz pravilnu implementaciju i suradnju među državama članicama.“

5. ANALIZA SADRŽAJA

Metodologija diplomskog rada temelji se na analizi sadržaja odabranih portala, a koji su prema izvorima najčitaniji u svojoj državi. Analiza sadržaja obuhvaća kvantitativnu i kvalitativnu analizu koja je trajala mjesec dana. Početak kvantitativne i kvalitativne analize je, jednako kao i kraj, odabran simbolično. Analiza je započela 22. travnja, odnosno, točno na Dan planeta Zemlje te je trajala do 22. svibnja, tj. do Međunarodnog dana biološke raznolikosti. Dakle, analiza je trajala 31 dan te obuhvaća kompletan sadržaj objavljen na portalu, kao i na društvenim mrežama Facebook, Instagram, TikTok i X (Twitter). Kvantitativna analiza prikazuje broj ukupno objavljenih tekstova vezanih uz vremenske prilike, elementarne nepogode i klimatske promjene na primjeru jadranskih država, a izražena je kroz tablične prikaze za svaki portal. Jednako tako, za svaki portal, odnosno, državu napravljena je i kvantitativna analiza broja objava vezanih uz tematiku diplomskog rada za svaku od promatranih društvenih mreža. Kvalitativna analiza primarno se fokusira na razumijevanje promatrane tematike, stvaralačkom pristupu, načinu prikazivanja, obradi i plasiranju informacija, opremi tekstova uz obraćanje pažnje na što portali stavljaju naglasak te koliko izvještavaju o složenijim temama, prvenstveno o klimi i klimatskim promjenama.

5.1. Analizirani portali

Središnji dio diplomskog rada, analiza sadržaja, primarno obuhvaća analizu jednog portala svake od šest država, a koji je prema odabranom relevantnom izvoru najčitaniji. Poteškoće kod odabira analiziranih portala prvenstveno je prouzrokovalo nepostojanje jedinstvenog istraživanja, a koje bi bilo u potpunosti nepristrano i nezavisno. Iako postoji veći broj istraživanja koja navode različite podatke, problemi su se pojavljivali kada takva istraživanja nisu obuhvaćala sve portale jedne države, već su neke izbacivali iz istraživanja. Razlozi koji stoje iza toga nisu poznati, stoga takva istraživanja nisu uzeta u obzir. Samim time, odabrani su izvori koji su se, nakon opsežnog istraživanja materijala i analiza, činili najvjerođostojnijima. Na daljnju možebitnu pristranost ili manjkavost odabranih izvora u prikazivanju čitanosti, tj. posjećenosti, nije bilo moguće u potpunosti utjecati. Treba istaknuti kako izvor o najčitanijem portalu nije jednak za sve države iz jednostavnog razloga jer istraživanja koja bi obuhvaćala sve države, ne postoje. Kada je bilo moguće uzeti isti izvor za

više od jedne države, tada je odabran takav izvor kako bi doprinio kredibilitetu rada. Prethodno spomenuto je napravljeno kod analize Hrvatske i Italije za koje postoje podaci iz godišnjeg izdanja *Reutersova Digital News Reporta*. No, *Reutersovo* istraživanje ne uključuje sve države svijeta. Za Bosnu i Hercegovinu te Crnu Goru također je korišten isti izvor, odnosno, godišnji izbor za najbolji regionalni news portal za 2023. godinu koji organizira *Media Daily*. Posljednje, za Sloveniju i Albaniju korišteni su zasebni izvori.

Analiza sadržaja, osim materijala objavljenih na samim portalima, također istovremeno je obuhvaćala društvene mreže Facebook, Instagram, TikTok i X (Twitter), kako bi se dobila cjelokupna slika medijskog izvještavanja te smanjila mogućnost da se propusti bilo koji sadržaj vezan uz temu diplomskog rada, odnosno, da ostane nezamijećen.

5.2. Analiza portala *index.hr*

Prema *Digital News Reportu 2023.*, odnosno izvješću *Reutersova instituta za proučavanje novinarstva za 2022. godinu te početak 2023.*, najveći doseg od svih online medija u Hrvatskoj, tj. portala, ima *index.hr*¹⁴ s 51% tjedne upotrebe te 33% upotrebe barem tri puta na tjedan.¹⁵ Na drugom mjestu s 46% tjedne upotrebe te 31% upotrebe tri puta na tjedan nalazi se *24sata online*¹⁶, dok je na trećem mjestu *Dnevnik online*¹⁷ s 34% tjedne te 16% upotrebe tri puta na tjedan.¹⁸

Brautović (2011: 30) navodi kako je *index.hr* jedinstven online medij pošto iza njega ne stoji velika tvrtka, odnosno, nisu ga pokrenuli klasični mediji te da se vrlo brzo izborio za poziciju jednoga od najboljih online medija i to sadržajem i pristupom. Jednako tako se izborio u Hrvatskoj, objavljivanjem većeg broja afera, za mjesto jednoga od najzaslužnijih za popularizaciju interneta kao izvora novosti (Brautović 2011: 31).

Portal *index.hr* na svojim stranicama, osim *Reutersova* istraživanja, tj. *Digital News Reporta 2023.*, koje je uzeto u obzir kao izvor o najčitanijem hrvatskom portalu, također navodi

¹⁴ Prema: <https://www.index.hr/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 11:12)

¹⁵ Prema: <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/digital-news-report/2023/croatia> (pristupljeno 26. ožujka 2024. 15:47)

¹⁶ Prema: <https://www.24sata.hr/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 11:22)

¹⁷ Prema: <https://dnevnik.hr/> (pristupljeno 28. ožujka 2024: 11:23)

¹⁸ Prema: <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/digital-news-report/2023/croatia> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 11:23)

kako su oni „najčitaniji i najrelevantniji digitalni medij u Hrvatskoj“ ostvarujući preko 1 600 000 različitih, jedinstvenih, posjetitelja dnevno u studenome 2023. godine, prema *Dotmetricsu*.¹⁹ Također, kao izvor navode i *SimilarWeb*²⁰ čiji podaci za veljaču 2024. godine na prvo mjesto najposjećenijih hrvatskih portala stavlja upravo *index.hr*, dok se na drugom mjestu nalazi *jutarnji.hr*²¹, a na trećem *vecernji.hr*²².

Index.hr na Facebooku ima 1,1 milijun pratitelja, na Instagramu 53,6 tisuća pratitelja, na X-u (Twitteru) 6449 pratitelja, dok na TikToku ima 112,2 tisuća pratitelja.

Hrvatski portal *index.hr* plasira veliku količinu sadržaja unutar kojeg je također pokrivena tematika vremenskih prilika, elementarnih nepogoda i klimatskih promjena. Navedena tematika često se pronalazi u različitim rubrikama, odnosno, podrubrikama kao što su „Hrvatska“, „EU“, „Svijet“, „Zanimljivosti“, „Znanost“, „Ostalo“, „Vrijeme“ itd. Upravo u rubrici „Ostalo“ nalazi se i podrubrika „Vrijeme“ koja se dijeli na „Prognozu“, „Stanje na cestama“, „Kamere“, „Satelitske slike“ te „Temperatura mora“, a što je prikazano na *Slici 1*.

¹⁹ Prema: <https://cjenik.index.hr/> (pristupljeno 27. ožujka 2024. 11:26)

²⁰ Prema: <https://www.similarweb.com/top-websites/croatia/news-and-media/> (pristupljeno 27. ožujka 2024. 11:27)

²¹ Prema: <https://www.jutarnji.hr/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 11:25)

²² Prema: <https://www.vecernji.hr/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 11:26)

VREMENSKA PROGNOZA

Prognoza Stanje na cestama Kamere Satelitske slike Temperatura mora

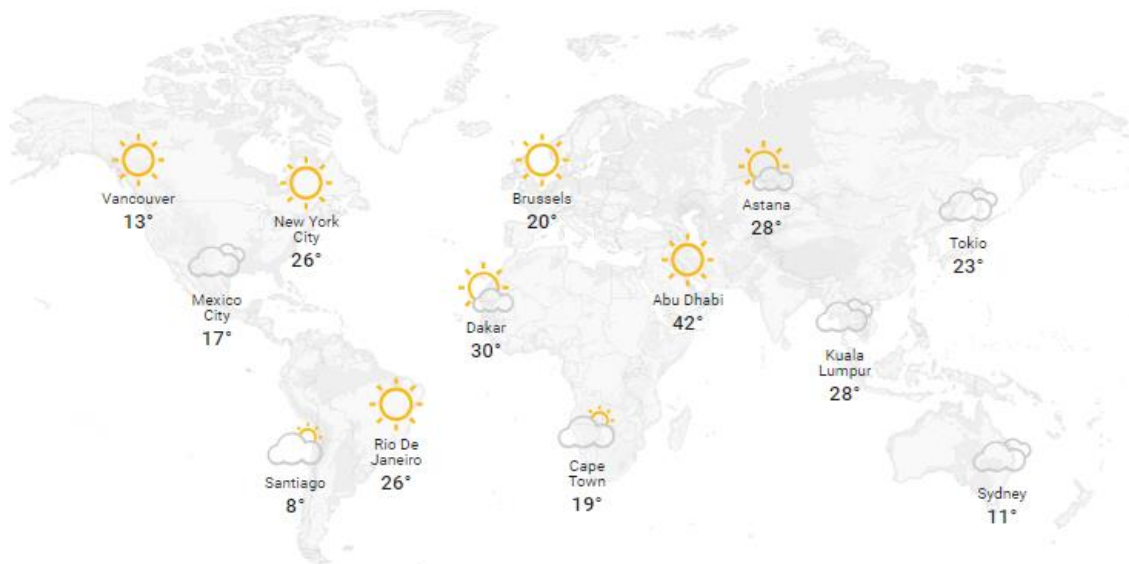
Slika 1. Screenshot prvog dijela podrubrike „Vremenska prognoza“ portala index.hr (izvor: <https://www.index.hr/info/vrijeme?tab=prognoza>, pristupljeno 20. lipnja 2024. 15:37)

Posjetitelji portala, koji surađuje s medijskom tvrtkom *AccuWeather*, uvijek mogu provjeriti je li izdano kakvo upozorenje (npr. iznimno visoka temperatura kao što je vidljivo na *Slici 1*), druge vremenske parametre (vjetar, naleti vjetra, maksimalan UV indeks, vrijeme izlaska i zalaska sunca itd.), zatim i temperature zraka za 18 hrvatskih gradova, temperaturu zraka za 32 grada diljem Europe te 48 gradova diljem svijeta. Dio navedene sekcije vidljiv je na *Slici 2*.

TEMPERATURE GRADOVA

Trenutno Vrijeme

Svijet ▾

Abu Dhabi	42°		Mexico City	17°	
Algiers	26°		Miami	28°	
Astana	28°		Montevideo	14°	
Bagdad	47°		Moskva	13°	
Bangkok	32°		Mumbai	30°	
Bogota	12°		Nairobi	20°	

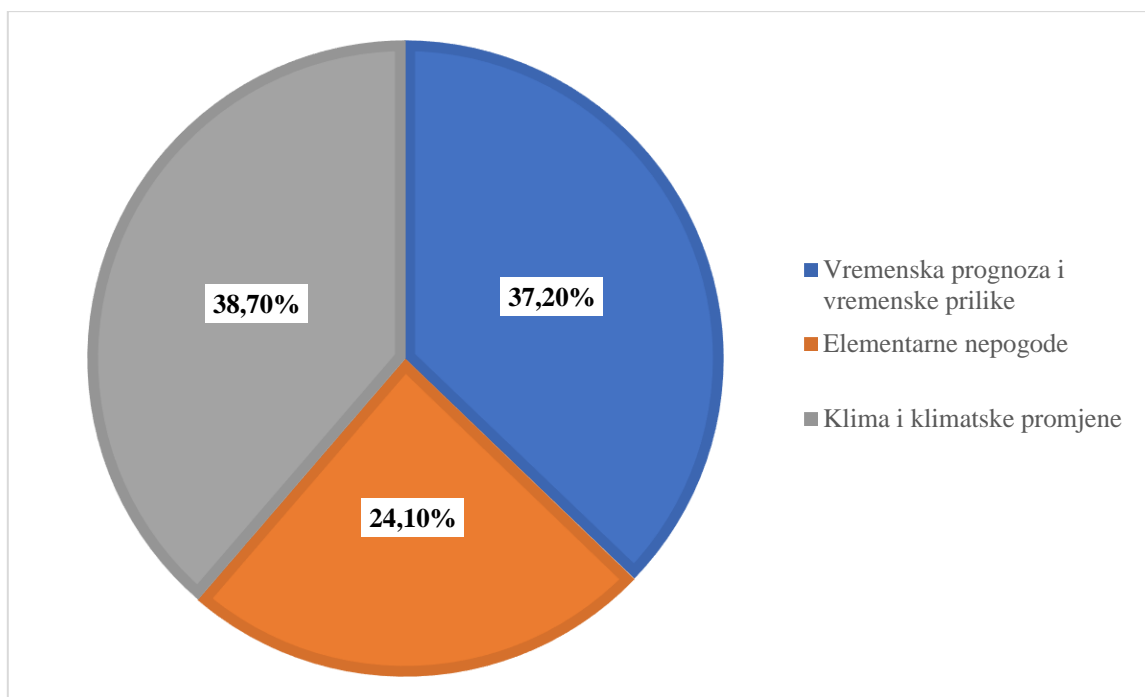
Slika 2. Dio rubrike „Vremenska prognoza“ portala [index.hr](https://www.index.hr/info/vrijeme?tab=prognoza) o temperaturi gradova diljem svijeta (izvor: <https://www.index.hr/info/vrijeme?tab=prognoza>, pristupljeno 20. lipnja 2024. 15:37)

Vijesti vezane uz vremenske prilike istaknute su na dnu, dok sekcija „Stanje na cestama“ uključuje, u suradnji s HAK-om, informacije vezane uz prohodnost cesta, granične prijelaze, pomorski i željeznički promet, ograničenja za teretna vozila, prometnu prognozu, obavezu zimske opreme, vožnju po mokrim i skliskim kolnicima, savjete za sigurnu vožnju te savjete MUP-a i HAK-a motociklistima. Jednako tako u suradnji s HAK-om, mogu se u realnom vremenu vidjeti prikazi s kamera na autocestama, državnim cestama, graničnim

prijelazima, trajektnim pristaništima, mostovima te ostalim mjestima. Sekcija „Satelitske snimke“ uključuju snimke naoblake, kiše, snijega te infracrveni prikaz, dok sekcija „Temperatura mora“ u suradnji s DHMZ-om sadrži 18 postaja i termina mjerenja.

5.2.1. Kvantitativna analiza portala *index.hr*

Tijekom analiziranog perioda na portalu *index.hr* objavljena su 253 teksta vezana uz temu vremenske prognoze i vremenskih prilika, elementarnih nepogoda, klime i klimatskih promjena. Čak 98 tekstova bavilo se, ili je barem donekle sadržavalo, tematiku klime i klimatskih promjena, što iznosi 38,7% od ukupnog broja tekstova koji su uzeti u obzir. Na drugom mjestu po zastupljenosti nalazi se tematika vremenskih prilika i vremenske prognoze o kojoj su objavljena samo četiri teksta manje, odnosno, 94 što iznosi 37,2%. Od promatranih tema, najmanje su bile zastupljene elementarne nepogode o kojima je objavljen 61 tekst, dakle 24,1% od ukupnog broja promatranih i izdvojenih tekstova. *Graf 1* prikazuje omjer svih objava o vremenskoj prognozi i vremenskim prilikama, elementarnim nepogodama te klimi i klimatskim promjenama objavljenih na portalu *index.hr* u promatranom razdoblju.

Graf 1. Omjer objava na portalu index.hr prema odabranim temama

Najdominantnija društvena mreža koju je tijekom analiziranog perioda koristio portal *index.hr* bila je Facebook, a na kojoj je ukupno pronađeno 106 objava. Na drugom mjestu nalazi se X, odnosno, nekadašnji Twitter, sa sedam objava. Treće mjesto s ukupno dvije objave zauzima TikTok, dok je samo jedna objava pronađena na Instagramu. Facebook je zbog najvećeg broja objava potvrđen kao najdominantnijima društvena mreža koju koristi *index.hr*, dok se ostale koriste tek u rijetkim slučajevima, odnosno, gotovo da uopće ne izvještavaju o promatranoj tematici. *Tablica 6* prikazuje zastupljenost objava o temama vremenske prognoze i vremenskih prilika, elementarnih nepogoda te klime i klimatskih promjena, objavljenih na društvenim mrežama portala *index.hr*.

Tablica 6. Zastupljenost analiziranog sadržaja na društvenim mrežama portala index.hr

	Facebook	Instagram	TikTok	X (Twitter)
Broj objava	106	1	2	7

5.2.2. Kvalitativna analiza portala *index.hr*

Već prvi dan analize, na Dan planeta Zemlje pažnju je privukla vijest o tome da Jarun u Zagrebu postaje zona bez automobila. Vijest, tj. tekst „Jarun od danas zona bez automobila“ čiji je autor redakcija (tj. „Index Vijesti“) je nakon toga nadopunjen novim informacijama, fotografijom, popraćen anketom uz video u kojem ljudi daju mišljenje o novoj odluci.²³ *Slika 3* prikazuje Facebook objavu o Jarunu kao zoni bez automobila.

²³ Prema: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/jarun-od-danas-zona-bez-automobila-evo-kako-izgleda-ulaz-na-jarun/2558514.aspx> (pristupljeno 20. lipnja 2024. 16:15)

Slika 3. Screenshot index.hr-ove Facebook objave „Jarun od danas zona bez automobila“ (izvor: <https://web.facebook.com/index.hr/posts/pfbid02nUDr38yVCMkGxbwY5MYWr9FhipoyAeL5XSzz2LLZXUqibwepa1XDskBArNbNdDWLl>, pristupljeno 20. lipnja 2024. 16:13)

Vijest je, u nešto izmijenjenim formama prilagođena pojedinim društvenim mrežama, drugi dan objavljena i na Instagramu, TikToku i X-u (Twitteru). Kao što je pokazala kvantitativna analiza, najveći objavljen broj tekstova vezan je uz klimu i klimatske promjene, točnije, 98 tekstova. Portal *index.hr* ostvaruje i solidan broj komentara na samome portalu, što je pokazatelj dobre posjećenosti. Primjerice, na tekstu „Tisuće carskih pingvina uginule na Antarktici“, čiji je autor Hina, objavljenom 26. travnja, zabilježeno je 18 komentara, dok se tekst dotiče niske razine antarktičkog morskog leda uzrokovanog klimatskim promjenama i rastom emisije stakleničkih plinova, što posljedično dovodi do smanjenja populacije carskih pingvina.²⁴ Slika 4 prikazuje objavu navedenog teksta na portalu.

²⁴ Prema: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/tisuće-carskih-pingvina-uginule-na-antarktici/2559813.aspx> (pristupljeno 8. srpnja 2024. 19:48)

Tisuće carskih pingvina uginule na Antarktici

Hina
09:47, 26. travnja 2024.

Foto: EPA

TISUĆE mladunaca pingvina uginule su prošle godine na Antarktici zbog sve bržeg topljenja leda. Rekordno niska razina antarktičkog morskog leda krajem 2023. godine dovela je do nemogućnosti razmnožavanja u petini kolonija carskih pingvina na kontinentu, prema institutu British Antarctic Survey (BAS).

NAJNOVIJE NAJČITANIJE VEZANO

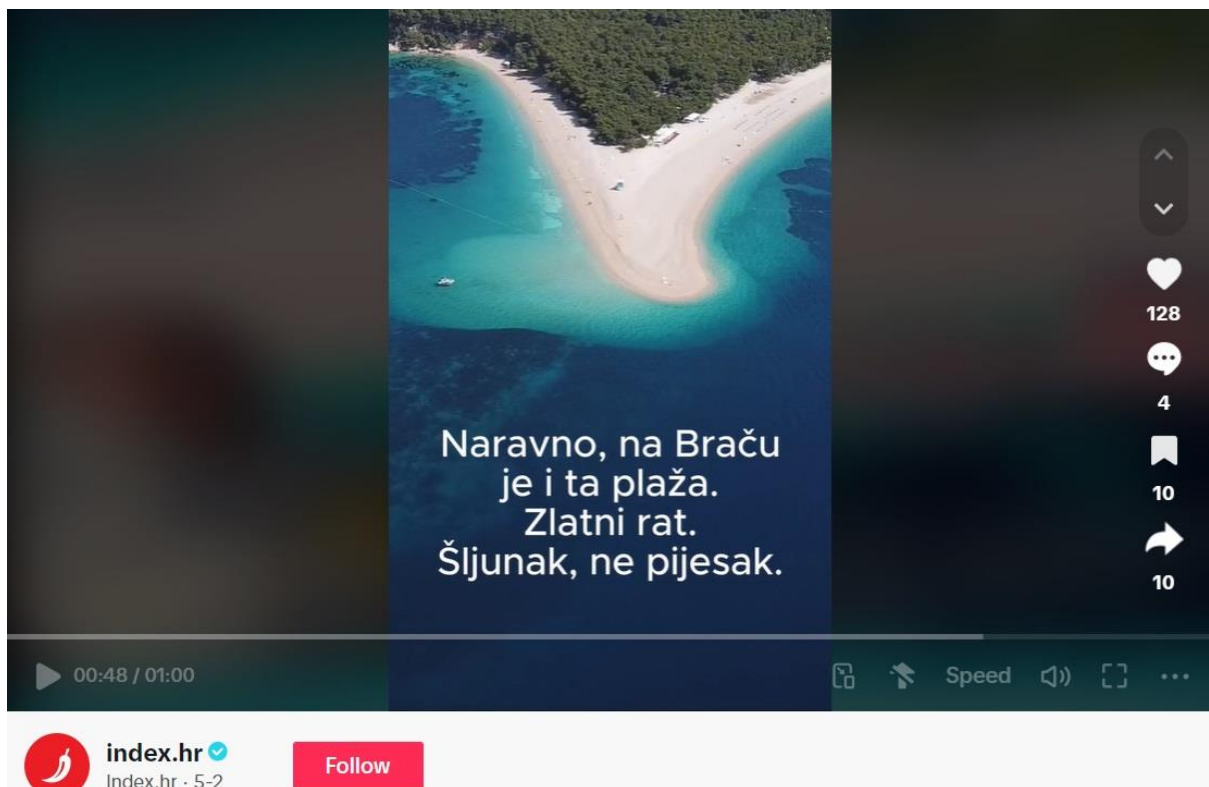
- 12 min Gotovo je, Varteks ide u stečaj
- 30 min VIDEO Munja pogodila avion iznad Britanije
- 35 min Što se jučer dogodilo u Francuskoj? "Sanitarni kordon" je spriječio trijumf desnice
- 38 min VIDEO Uragan Beryl u Teksasu. Zatvorene naftne luke, 2 milijuna domova bez struje
- 40 min Velike razlike u plaćama u europskim zemljama, evo gdje je Hrvatska

PRIKAŽI JOŠ VIJESTI

Slika 4. Screenshot index.hr-ove objave „Tisuće carskih pingvina uginule na Antarktici“ (izvor: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/tisuće-carskih-pingvina-uginule-na-antarktici/2559813.aspx>, pristupljeno 8. srpnja 2024. 19:47)

Objave na Instagramu, TikToku i X-u (Twitteru) prvenstveno su prilagođene formi pojedine društvene mreže, dok se tijekom analiziranog perioda na njima pronašlo veoma malo sadržaja vezanog uz tematiku diplomskog rada. Kao jedan od rijetkih primjera koji je povezan s temom, ističe se objava o ljetovanju na otoku Braču. Video na TikToku objavljen 2. svibnja pod nazivom „Tko ove godine ljetuje na Braču?“ na brz i jednostavan infotainment način donosi razne informacije vezane uz otok i njegovu povijest, a samim time i detalje o plaži Zlatni rat, njezinom sastavu, načinu na koji se „pomije“ s morem te o utjecaju vremenskih prilika.²⁵ Navedenu TikTok objavu prikazuje Slika 5.

²⁵ Prema: <https://www.tiktok.com/@index.hr/video/7364411650260225312> (pristupljeno 8. srpnja 2024. 20:05)

Slika 5. Screenshot index.hr-ove objave na TikToku „Tko ove godine ljetuje na Braču?“ (izvor: <https://www.tiktok.com/@index.hr/video/7364411650260225312> pristupljeno 8. srpnja 2024. 20:06)

Analizirana potkategorija koja obuhvaća tematiku vremenske prognoze i vremenskih prilika o kojoj je objavljeno 94 tekstova, prvenstveno uključuje jednostavnije i manje „zahtjevne“ forme. Većinom se radilo o vremenskoj prognozi koja je objavljivana gotovo svaki dan u obliku zasebnog teksta, a kao izvor koristili su se podaci hrvatskog DHMZ-a. Tekst naslovljen „Stiže velika promjena vremena, izdana upozorenja. Pogledajte prognozu po gradovima“, potpisan kao redakcijski (tj. autor „Index Vijesti“) objavljen je 1. svibnja te obuhvaća vremenske prilike po regijama Hrvatske i u nekolicini gradova, kao i upozorenja u pogledu potencijalnog opasnog vremena.²⁶ Na samome portalu zabilježena su 33 komentara, na Facebook objavi 15 komentara, 31 reakcija te je objava dva puta podijeljena. Objava na portalu prikazana je na *Slici 6*.

²⁶ Prema: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/stize-velika-promjena-vremena-izdana-upozorenja-pogledajte-prognozu-po-gradovima/2561148.asp> (pristupljeno 16. srpnja 2024. 14:47)

Stiže velika promjena vremena, izdana upozorenja. Pogledajte prognozu po gradovima

Index Vijesti
11:00, 01. svibnja 2024.

Foto: Bruno Fantulin/Pixsell

NAJNOVIJE NAJČITANIJE VEZANO

- 1 min** Susjeda atentatora: U dvorištu je imao transparente podrške Trumpu
- 2 min** U Njemačkoj muslimanki zabranili da bude sutkinja porotnica jer nosi maramu
- 13 min** Britanski tinejdžer je mrtav. Nestao je na Tenerifima prije mjesec dana
- 23 min** VIDEO U prevrtanju autobusa u Kataloniji ozlijeđeno 45 osoba
- 31 min** Nestala žena iz Slavonije

PRIKAŽI JOŠ VIJESTI

DANAS stiže nagla promjena vremena, zbog koje je DHMZ izdao žuto upozorenje za cijelu zemlju.

Slika 6. Screenshot index.hr-ove objave „Stiže velika promjena vremena, izdana upozorenja. Pogledajte prognozu po gradovima“ (izvor: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/stize-velika-promjena-vremena-izdana-upozorenja-pogledajte-prognozu-po-gradovima/2561148.asp> pristupljeno 16. srpnja 2024. 14:48)

S druge strane, veću pažnju i pozornost pratitelja portala izazivale su neuobičajene vremenske prilike, odnosno, one koje se ne pojavljuju toliko često. Primjer navedenog je tekst „Zašto prašina iz Sahare stiže u Europu?“ objavljen 30. travnja, kojim se pokazuje da se javnosti mogu pružiti i složenije teme vezane uz vremenske prilike. Tekst koji je djelomično prenesen s portala *dw.com*, a djelomično je redakcijski (autor „Index Vijesti“), pojašnjava zašto se u hrvatskim krajevima i u Europi općenito pojavljuje saharska prašina, kako nastaje, jesu li takve prašnjave oluje problematične te donosi savjete kako ostati sigurnim u takvoj situaciji.²⁷ Dobrom opremom teksta u koju prvenstveno spadaju dobro osmišljen naslov, zatim naslovna

²⁷ Prema: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/zasto-prasina-iz-sahare-stize-u-europu/2560816.aspx> (pristupljeno 16. srpnja 2024. 15:29)

fotografija uz zanimljive međunaslove, pridonose atraktivnosti samog teksta te posljedično i većeg interesa publike. Facebook objava navedenog teksta prikazana je na Slici 7.

Slika 7. Screenshot index.hr-ove Facebook objave „Zašto prašina iz Sahare stiže u Europu?“ (izvor: <https://web.facebook.com/index.hr/posts/pfbid0tEX84K9tbvZoqK5QdfRoSGcVcXc5DF13upP8bWmFwepci7LRZGBtSX7KkfzEpA2Bl>, pristupljeno 16. srpnja 2024. 15:26)

Najmanje objava doticalo se tematike elementarnih nepogoda o kojoj je, kao što je pokazala kvantitativna analiza, objavljen 61 tekst. Najčešće teme koje su objavljivane su bile o požarima, vulkanima i vulkanskim erupcijama, poplavama, tornadima, potresima, lavinama te prirodnim nepogodama izazvanim ekstremnim vremenskim prilikama. Jedan od brojnih primjera elementarnih nepogoda su i poplave u Brazilu. Tekst „Goleme poplave u Brazilu, raste broj žrtava: „Ljudi su vikali upomoć. Bilo je užasno““ objavljen je 11. svibnja te je popraćen fotografijama i videozapisima. Autor teksta je Hina, odnosno, riječ je o agencijskom tekstu, a već je u samome naslovu istaknuta negativna konotacija, točnije navode se žrtve uz izjavu kako

je riječ o užasnoj situaciji. Ekstremne vremenske prilike prouzročile su, kako se navodi u tekstu, najveće razine rijeka i jezera ikada te da je riječ o potpunoj katastrofi, također navodeći broj žrtava, raseljenih ljudi, zatim ljudi koji su ostali bez vode te broj gradova koji je ostao bez telekomunikacijskih usluga.²⁸ U tekstu koji na portalu ima sedam komentara, također se spominje i mogućnost utjecaja klimatskih promjena. Objava na portalu prikazana je na *Slici 8*.

The screenshot shows the homepage of the Croatian news portal index.hr. At the top, there is a navigation bar with categories like 'NASLOVNICA', 'VIJESTI', 'SPORT', 'MAGAZIN', 'OGLASI', 'RECEPTI', and 'OSTALO'. Below this, there are sub-categories such as 'Hrvatska', 'Zagreb', 'Regija', 'EU', 'Svijet', 'Znanost', 'Crna kronika', 'Komentari', 'Novac', and 'Afere'. The main headline is 'Goleme poplave u Brazilu, raste broj žrtava: „Ljudi su vikali upomoć. Bilo je užasno“'. Below the headline, there is a photo of a flooded area in Rio Grande do Sul, Brazil. To the right of the photo is a sidebar with 'NAJNOVIJE' news items, including 'Srbija poslala pomoć Sjevernoj Makedoniji u gašenju požara', 'U Ukrajini više od 40 stupnjeva. Mnogi nemaju struje, ne mogu se rashladiti', 'Ministarstvo Hamasa: U izraelskim napadima na Gazu ubijeno najmanje 50 ljudi', 'Šef CIA-e: Vlastiti zapovjednici pritišću lidera Hamasa da završi rat u Gazi', and 'Merkel dobila predsjedničko odlikovanje: „Ona je uzor demokracije“'. At the bottom of the sidebar is a button that says 'PRIKAŽI JOŠ VIJESTI'. Below the photo, there is a caption: 'Foto: EPA'. At the bottom of the article, there is a text: 'KIŠA se vratila u Rio Grande do Sul, a broj žrtava povijesnih poplava u najjužnijoj brazilskoj saveznoj državi povećao se na 126, rekne su lokalne vlasti.'

Slika 8. Screenshot index.hr-ove objave „Goleme poplave u Brazilu, raste broj žrtava: „Ljudi su vikali upomoć. Bilo je užasno““ (izvor: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/povijesne-poplave-u-brazilu-raste-broj-zrtava/2564076.aspx> pristupljeno 16. srpnja 2024. 16:12)

Kao najčešći autor na portalu *index.hr*, ukoliko nije riječ o prenesenom tekstu, navodi se upravo njihova redakcija (npr. „Index Vijesti“). Portal objavljuje sadržaj tijekom cijelog dana, ali i noći te kontinuirano izmjenjuje vijesti na naslovnici, a ponekad i raspored samih

²⁸ Prema: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/povijesne-poplave-u-brazilu-raste-broj-zrtava/2564076.aspx> (pristupljeno 16. srpnja 2024. 16:10)

rubrika. Kada se kvantitativno izraženoj brojci tekstova o vremenskoj prognozi i vremenskim prilikama (94) pridoda zasebna rubrika „Vremenska prognoza“ koja također sadrži i druge podrubrike vezane uz istu tematiku, može se zaključiti da *index.hr* daje jedan sveobuhvatan pristup i način izvještavanja medija koji funkcionira na nacionalnoj razini. Navedenome u prilog ide i velik broj ukupno objavljenih tekstova (253) vezanih uz temu diplomskog rada, pri čemu treba istaknuti kako je najdominantnija društvena mreža još uvijek Facebook, zbog čega se može pretpostaviti kako dobar dio posjetitelja na portal ulazi upravo preko spomenute društvene mreže. S druge strane, ostale društvene mreže donose sadržaj na infotainment način. Tematika klime i klimatskih promjena je na portalu ponekad zastupljena, no preostaje pitanje koliko takav sadržaj dopire do publike te koliko utječe na promjenu svijesti o problematici.

5.3. Analiza portala *tgcom24.mediaset.it*

Također prema *Digital News Reportu 2023.*, najveći doseg od online medija u Italiji imao je *TgCom24 online (Mediaset)*²⁹ s 21% tjednog korištenja te 12% korištenja najmanje tri puta na tjedan.³⁰ Na drugom mjestu nalazi se *Fanpage*³¹ (20% tjedne te 9% upotrebe barem tri puta na tjedan), dok je na trećem mjestu *ANSA online*³² (20% tjedne te 11% upotrebe najmanje tri puta tjedno).³³

Nadalje, *Digital News Report 2023.*³⁴ navodi kako je online doseg talijanskih novinskih brandova ostao nepromijenjen u odnosu na godinu ranije pa su web stranice s najširim dosegom u vlasništvu glavnih komercijalnih televizijskih kuća (*Mediasetov TgCom24* i *SkyTG24*), zatim talijanski *PSB RAI*³⁵, talijanske novinske agencije *ANSA* i vodećih novina (*La Repubblica*³⁶, *Il Corriere della Sera*³⁷ i *Il Fatto Quotidiano*³⁸). Ranije spomenuti *Fanpage* ima snažnu prisutnost na društvenim mrežama te zadržava svoju poziciju među vodećim talijanskim

²⁹ Prema: <https://www.tgcom24.mediaset.it/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 11:11)

³⁰ Prema: <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/digital-news-report/2023/italy> (pristupljeno 26. ožujka 2024. 15:50)

³¹ Prema: <https://www.fanpage.it/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 11:33)

³² Prema: <https://www.ansa.it/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 11:34)

³³ Prema: <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/digital-news-report/2023/italy> (pristupljeno 26. ožujka 2024. 15:52)

³⁴ Isto.

³⁵ Prema: <https://www.rainews.it/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 12:00)

³⁶ Prema: <https://www.repubblica.it/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 12:02)

³⁷ Prema: <https://www.corriere.it/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 12:03)

³⁸ Prema: <https://www.ilfattoquotidiano.it/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 12:04)

novinskim kućama, dok je *Il Post*³⁹ još jedno digitalno izdanje koje postiže razumne rezultate (6%), a zanimljivo je za istaknuti kako se radi o stranicama koje su osobito popularne među mlađom publikom, pri čemu *Fanpage* doseže 26%, a *Il Post* 13% mlađih od 35 godina.⁴⁰

TgCom24 online (Mediaset), koji je jedan od predmeta analize diplomskog rada, navodi kako su vodeći televizijski izdavač u Italiji i Španjolskoj te lider u gledanosti s pet općih mreža te više od 30 besplatnih i tematskih kanala koji se plaćaju, odnosno, da je *Radiomediasset* prvi talijanski radio centar.⁴¹ Jednako tako, navode kako imaju više od 100 milijuna pratitelja na društvenim mrežama, dok za broj zaposlenih iznose brojku 4858, pri čemu je udio žena u zaposlenima 48%.⁴²

Što se tiče društvenih mreža, *tgcom24.mediaset.it* na Facebooku ima 2,5 milijuna pratitelja, na Instagramu 1,1 milijun pratitelja te 1,5 milijuna pratitelja na Twitteru. Službeni profil na TikToku nije pronađen.

Talijanski portal *tgcom24.mediaset.it* objavljuje velik broj tekstova i videozapisa vezanih uz tematiku vremenskih prilika, elementarnih nepogoda i klimatskih promjena. Tekstovi i video materijali se mogu pronaći u različitim rubrikama, odnosno, podrubrikama kao što su „Vijesti“, „E-planet“, „Škola“, „Svijet“, „Putovanja“, „Video“, „Fotografija“, „Ekonomija“, „Politika“ itd. Posebno treba istaknuti podrubriku „Meteo“, odnosno, „Vrijeme“ koja također obuhvaća širok spektar. Ovdje pod prvi *padajući izbornik* nazvan „Prognoze“ spadaju: „Italija vremenska prognoza: Prognoze za Italiju ažurirane u stvarnom vremenu“, „Prognoze za danas i sutra: Prognoza za tekući dan i sljedeći“, „Prognoza za iduće dane“, „Vrijeme na moru Italija: Prognoza mora i vjetra u Italiji“. U drugom *padajućem izborniku* nazvanom „Regije“ navedene su potkategorije „Sjeverno“, „Centar“, „Jug“ i „Otoci“, a od kojih svaka ima vlastite podrubrike. Treću rubriku, odnosno, *padajući izbornik* sačinjavaju podkategorije „Sve novosti“, „Okoliš“, „Kalendar“, „Klima“, „Znatiželja“, „Ekstremni događaji“, „Mobilnost“, „Zdravlje“, „Održivost“, „Prostor“ i „Izleti“. Posljednja, četvrta podrubrika „Info“ obuhvaća kategorije „Mobilna aplikacija: Naša aplikacija za iOS i Android“, „Glosar: Wikimeteo sa svim meteorološkim pojmovima“, „Kontakti: Kontakt podaci uredničkog tima *Meteo.it*“, „Uvjeti pružanja usluge: Veze za privatnost i više“, „Kolačići: Upravljajte svojim preferencijama“ i „Tko smo mi: Otkrijte osoblje *Meteo.it*“.

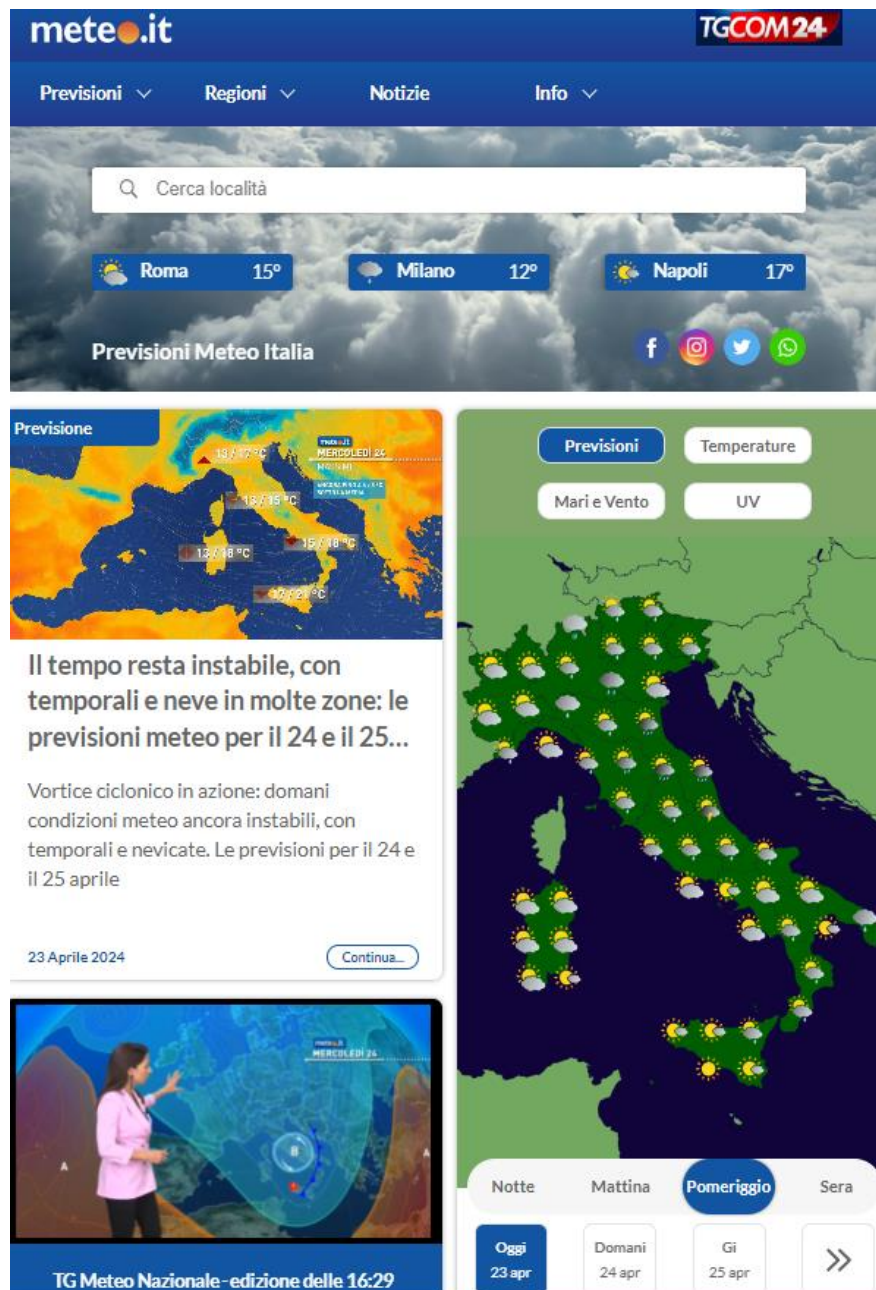
³⁹ Prema: <https://www.ilpost.it/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 12:08)

⁴⁰ Prema: <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/digital-news-report/2023/italy> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 12:09)

⁴¹ Prema: <https://www.mfemediaforeurope.com/en/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 12:18)

⁴² Isto.

Specijalizirana stranica *meteo.it* također sadrži infografiku s prikazom Italije u kojoj postoje opcije prikaza prognoze, temperature, mora, vjetera, UV zračenja te video prikaz aktualne prognoze, a što je prikazano na *Slici 9*.

Slika 9. Screenshot stranice meteo.it (izvor: <https://www.meteo.it/>, pristupljeno 23. travnja 2024. 19:32)

Infografika nudi mogućnost provjere podataka u različitim periodima dana (noć, jutro, poslijepodne, večer), kao i u narednim danima. Ispod se odmah nalazi temperatura zraka za

osam talijanskih gradova te pet europskih, kao i sve vijesti vezane uz vremenske prilike, klimu, okoliš te ostale povezane teme, što je prikazano na *Slici 10*.

Notizie

Tendenza

Meteo, 25 aprile freddo e a rischio pioggia: inverno protagonista per tutto il ponte? La tendenza

Si confermano condizioni meteo variabili e aria fredda anche giovedì 25 aprile 2024, festa della Liberazione: come prosegue il ponte? La tendenza

23 Aprile 2024 [Continua...](#)

Contenuto sponsorizzato

Prenotazione e contributo d'accesso per proteggere...

Dal 25 aprile, per 29 giornate da "bollino nero" del 2024, è attiva la sperimentazione del QR Code...

23 Aprile 2024 [Continua...](#)

Clima

Allerta Meteo!

Meteo, avviso di allerta gialla in Italia per il 24...

Nuovo stato di allerta meteo in Italia per mercoledì 24 aprile 2024. L'ondata di maltempo non...

23 Aprile 2024 [Continua...](#)

TGCOM 24

Violenze nel carcere minorile Beccaria di Milano, gli agenti al gip: "Abbandonati a noi stessi"

Bimbo ucciso da due cani a Salerno, il nonno: "Ero lì, ma non ho potuto fare niente"

Roma, 20enne adescata su Instagram e poi stuprata da due uomini

La vittima è stata anche narcotizzata. A trovarla semi svenuta è stato il fidanzato che l'ha localizzata con una app

Meteo città italiane

Torino	5° 12°
Genova	8° 12°
Milano	5° 12°
Bologna	5° 10°
Firenze	6° 14°
Roma	11° 16°
Napoli	9° 17°
Palermo	12° 17°

Meteo città europee

Slika 10. Nastavak sadržaja vezanog uz vremenske prilike na stranici meteo.it (izvor: <https://www.meteo.it/>, pristupljeno 23. travnja 2024. 19:33)

Na dnu stranice *meteo.it* također postoje opcije odabira vremenskih prognoza za 20 talijanskih regija te 20 talijanskih gradova, a koje sadrže poveznicu na zasebne vremenske prognoze za odabranu regiju, odnosno grad, što je prikazano na *Slici 11*.

Previsioni meteo per le regioni italiane		Previsioni meteo per le città italiane	
Piemonte	Valle d'Aosta	Torino	Aosta
Liguria	Lombardia	Genova	Milano
Trentino Alto Adige	Veneto	Trento	Venezia
Emilia Romagna	Marche	Trieste	Bologna
Friuli Venezia Giulia	Toscana	Ancona	Firenze
Umbria	Lazio	Perugia	Roma
Campania	Abruzzo	Napoli	L'Aquila
Molise	Puglia	Campobasso	Bari
Basilicata	Calabria	Potenza	Catanzaro
Sicilia	Sardegna	Palermo	Cagliari

MEDIASET Ultimo aggiornamento Martedì 23 Aprile ore 19:33

Copyright © 1999-2020 RTI S.p.A. Direzione Business Digital - P.Iva 03976881007 - Tutti i diritti riservati - Per la pubblicità Mediamond S.p.a. RTI spa, Gruppo Mediaset - Sede legale: 00187 Roma Largo del Nazareno 8 - Cap. Soc. € 500.000.007,00 int. vers. - Registro delle Imprese di Roma, C.F.06921720154

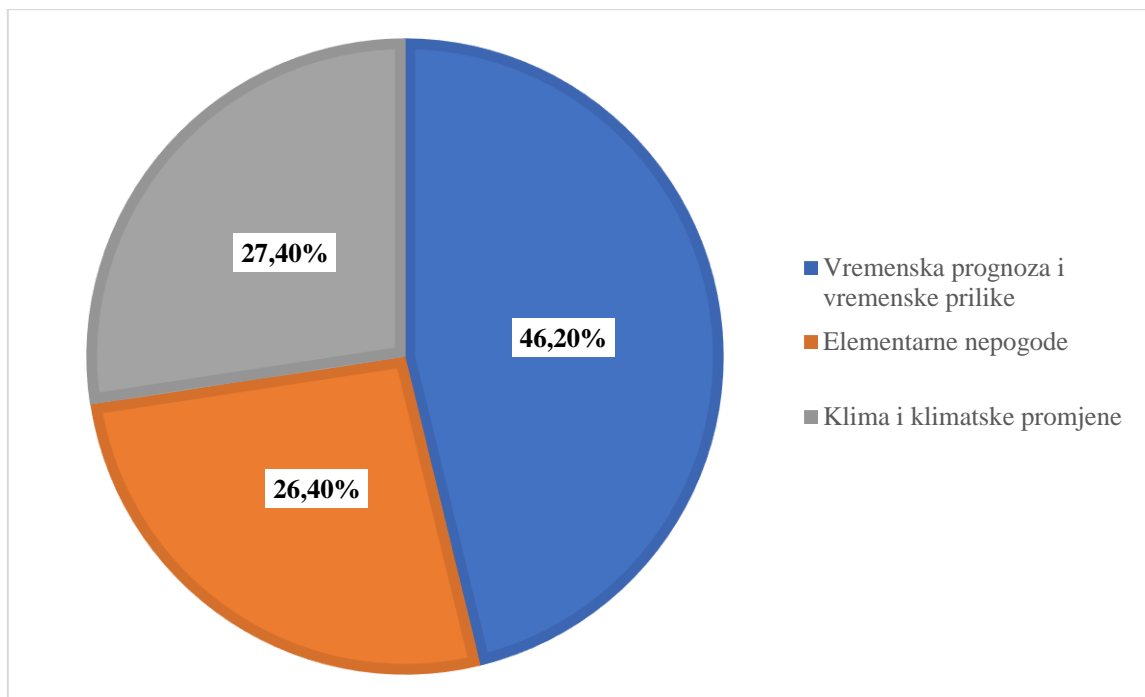
Slika 11. Screenshot mogućnosti odabira zasebnih vremenskih prognoza za regije i gradove (izvor: <https://www.meteo.it/>, pristupljeno 23. travnja 2024. 19:33)

Dakle, portal *tgcom24.mediaset.it* nudi širok spektar rubrika i podrubrika, kao i tema, odnosno, sadržaja koji obuhvaća ili se barem dotiče teme diplomskog rada, što je ujedno i predstavljalo izazov tijekom analize.

5.3.1. Kvantitativna analiza portala *tgcom24.mediaset.it*

Tijekom analiziranog perioda na portalu *tgcom24.mediaset.it* pronađene su 554 objave vezane uz temu diplomskog rada. Najviše analiziranih objava, točnije 256, doticalo se vremenske prognoze i vremenskih prilika, što iznosi 46,2% od ukupno izdvojenog sadržaja. Teme klime i klimatskih promjena te elementarnih nepogoda bile su gotovo pa izjednačene po učestalosti. Ipak, na drugom mjestu sa 152 objave nalazi se tema klime i klimatskih promjena, što iznosi 27,4% od ukupno izdvojenog sadržaja. Sa samo šest objava manje, tj. 146, na trećem mjestu nalazi se sadržaj vezan uz elementarne nepogode, što iznosi 26,4%. Omjer svih objava

vezanih uz vremensku prognozu i vremenske prilike, elementarne nepogode te klimu i klimatske promjene objavljene na portalu *tgcom24.mediaset.it* u promatranom razdoblju prikazan je na *Grafu 2*.

Graf 2. Omjer objava na portalu tgcom24.mediaset.it prema odabranim temama

Tijekom analiziranog perioda najdominantnija društvena mreža portala *tgcom24.mediaset.it* bio je Facebook, a na kojem je pronađeno 199 objava. Na drugom mjestu po broju objava nalazi se X (Twitter) na kojem je pronađeno 86 objava, dok je treće mjesto pripalo Instagramu s tek 11 objava. Službeni profil talijanskog portala na TikToku nije pronađen te zbog toga nije zabilježena niti jedna objava. Osim što je Facebook najdominantnija mreža, često se koristi i X (Twitter). *Tablica 7* prikazuje zastupljenost analiziranog sadržaja na tri od četiri društvene mreže, odnosno, na Facebooku, Instagramu i X-u (Twitteru).

Tablica 7. Zastupljenost analiziranog sadržaja na društvenim mrežama portala tgcom24.mediaset.it

	Facebook	Instagram	TikTok	X (Twitter)
Broj objava	199	11	-	86

5.3.2. Kvalitativna analiza portala *tgcom24.mediaset.it*

Portal *tgcom24.mediaset.it* je 22. travnja objavio nekoliko tekstova vezanih uz Dan planeta Zemlje, pri čemu se najviše ističe „Dan planeta Zemlje 2024, SOS Europa za Dan planeta Zemlje: to je kontinent koji se najviše zagrijava. Broj smrtnih slučajeva raste: svi podaci“. Tekst koji potpisuje redakcija („Meteo.it“) ističe Europu kao kontinent s najvećim porastom temperatura, dvostruko više od prosjeka, zatim povećanje smrtnosti (više od 30% u posljednjih 20 godina) posebno zbog ekstremnih toplinskih valova, a kao uzrok navode se stalne klimatske promjene, odnosno, navedeno je prouzrokovano našom emisijom plinova koje uzrokuju efekt staklenika te mijenjaju klimu čineći je toplijom.⁴³ Osim toga, tekst donosi podatke Copernicusa i UN-ovog WMO-a koji, uz već spomenute podatke o smrtnosti (koja je zahvatila 94% promatranih europskih regija), dodaju i ekonomske gubitke procijenjene preko 13,4 milijarde čime će se smanjiti dohodak svih ljudi na svijetu za 19% do 2050. godine, kao i napomenu da znanstvenici ne mogu u potpunosti objasniti vrlo zabrinjavajuće ubrzanje zagrijavanja, tj. veće temperature (na kontinentu, a posebno i na moru).⁴⁴ *Slika 12* prikazuje navedenu objavu. Treba istaknuti kako gotovo svaka objava, osobito na specijaliziranom portalu *meteo.it* sadrži video, koji je smješten desno pokraj objave te se automatski pokreće donoseći najnovije vijesti vezane uz vrijeme, odnosno, vremensku prognozu.

⁴³ Prema: <https://www.meteo.it/notizie/giornata-della-terra-sos-europa-per-learnth-day-e-il-continente-che-si-riscalda-di-piu-aumentano-i-morti-tutti-i-dati-85ee3857> (pristupljeno 16. srpnja 2024. 18:07)

⁴⁴ Isto.

The screenshot shows the meteo.it website interface. At the top, there is a navigation bar with 'Previsioni', 'Regioni', 'Notizie', and 'Info' menus. Below this is a search bar labeled 'Cerca località'. A weather summary for three cities is displayed: Bologna (35°), Firenze (36°), and Aosta (29°). Social media icons for Facebook, Instagram, X, and WhatsApp are visible.

The main content area features a news article titled 'Giornata della Terra 2024, Sos Europa per l'Earth Day: è il continente che si riscalda di più. Aumentano i morti: tutti i dati'. The article text states: 'Giornata della Terra con allarme sempre più pressante: crescita delle temperature il doppio della media, morti in aumento del 30%. Tutti i dati dell'allarme in un report per l'Earth Day dell'agenzia Ue Copernicus e del Wmo dell'Onu'. Below the text are social media sharing icons and a red 'CLIMA' tag with the date '22 Aprile 2024 - ore 10:01 Redatto da Meteo.it'. A large image of a glowing Earth is shown at the bottom of the article.

The right sidebar contains a video player for 'TG Meteo Nazionale edizione delle 11:54' and two weather forecast sections:

- Meteo città italiane**

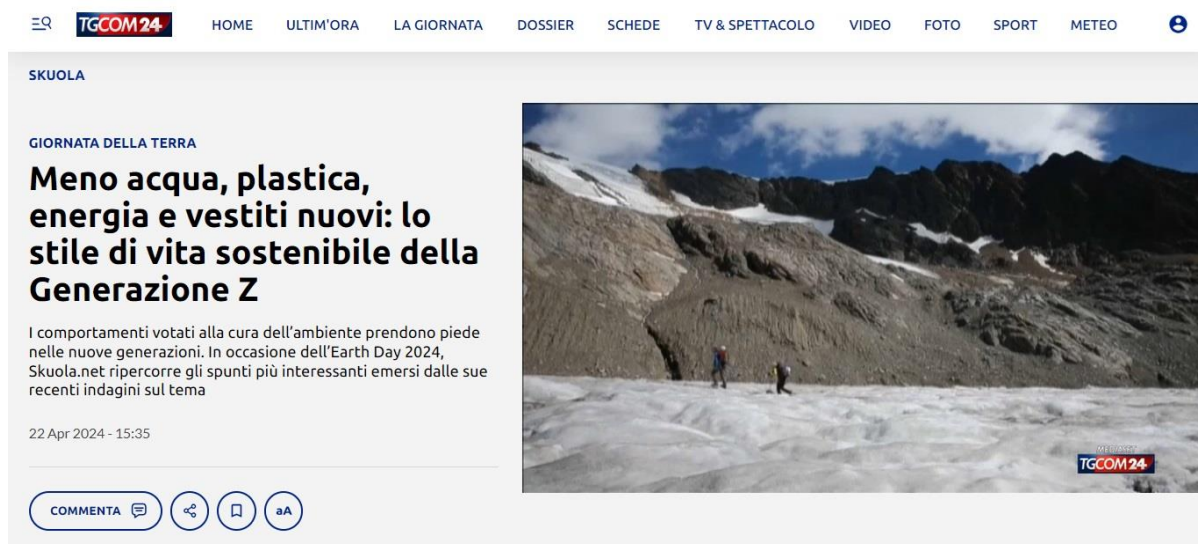
Torino	21° 31°
Genova	23° 28°
Milano	23° 33°
Bologna	23° 35°
Firenze	19° 35°
Roma	23° 37°
Napoli	24° 34°
Palermo	24° 31°
- Meteo città europee**

Londra	14° 23°
--------	---------

Slika 12. Screenshot meteo.it-ove objave „Dan planeta Zemlje 2024, SOS Europa za Dan planeta Zemlje: to je kontinent koji se najviše zagrijava. Broj smrtnih slučajeva raste: svi podaci“ (izvor: <https://www.meteo.it/notizie/giornata-della-terra-sos-europa-per-learth-day-e-il-continente-che-si-riscalda-di-piu-aumentano-i-morti-tutti-i-dati-85ee3857> pristupljeno 16. srpnja 2024. 18:07)

Analizirana tematika često se pojavljuje i u ostalim rubrikama pa je na prvi dan analize također objavljen tekst, kod kojeg nije istaknut autor pa možemo zaključiti kako je riječ o redakcijskom tekstu, naslovljen „Manje vode, plastike, energije i nove odjeće: održivi životni stil generacije Z“, a koji govori o promjenama ponašanja kod mladih generacija koja doprinose

očuvanju okoliša.⁴⁵ Kao samo neki od podataka, ističu se oprez kod nepotrebnog rasipanja vode ili izvora energije, zatim ograničavanje upotrebe plastike, smanjenje otpada, korištenje rabljene, tj. „second hand“ odjeće i sl., a koji mogu čitateljima poslužiti kao primjeri dobrog ponašanja.⁴⁶ *Slika 13* prikazuje spomenutu objavu.

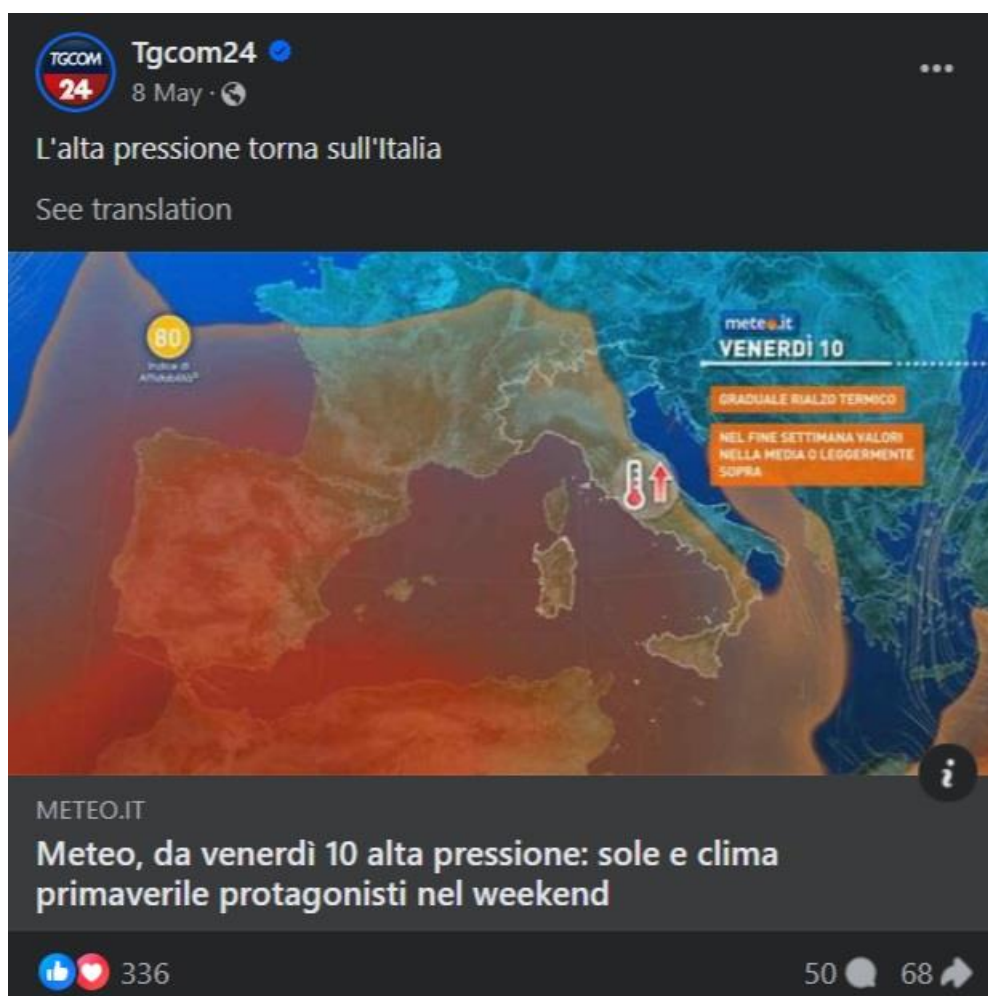

Slika 13. Screenshot tgcom24.mediaset.it-ove objave „Manje vode, plastike, energije i nove odjeće: održivi životni stil generacije Z“ (izvor: https://www.tgcom24.mediaset.it/skuola/meno-acqua-plastica-energia-e-vestiti-nuovi-lo-stile-di-vita-sostenibile-della-generazione-z_81075019-202402k.shtml pristupljeno 16. srpnja 2024. 18:17)

Prema provedenoj kvantitativnoj analizi, najviše objava doticalo se tema vremenske prognoze i vremenskih prilika, a o kojima je zabilježeno 256 tekstova. Portal *tgcom24.mediaset.it* samo u specijaliziranoj rubrici, odnosno, stranici *meteo.it* svakodnevno objavljuje i do desetak tekstova. Portal prakticira da se barem jednom dnevno, ponekad i više puta, na društvenu mrežu Facebook objavi tekst vezan uz vremensku prognozu za cijelu državu. *Slika 14* prikazuje Facebook objavu „Vrijeme, visoki tlak od petka 10.: sunce i protagonisti proljetne klime tijekom vikenda“ iz 8. svibnja, a koja je naišla na odličan odaziv kod publike. Točnije, zabilježeno je 336 reakcija, 50 komentara i 68 dijeljenja. Također je riječ o redakcijskom tekstu (autor „Meteo.it“), a posebno se ističe infografika, tj. naslovna fotografija koja prikazuje područje Italije i Sredozemlja te utjecaj nadolazećeg toplijeg zraka.

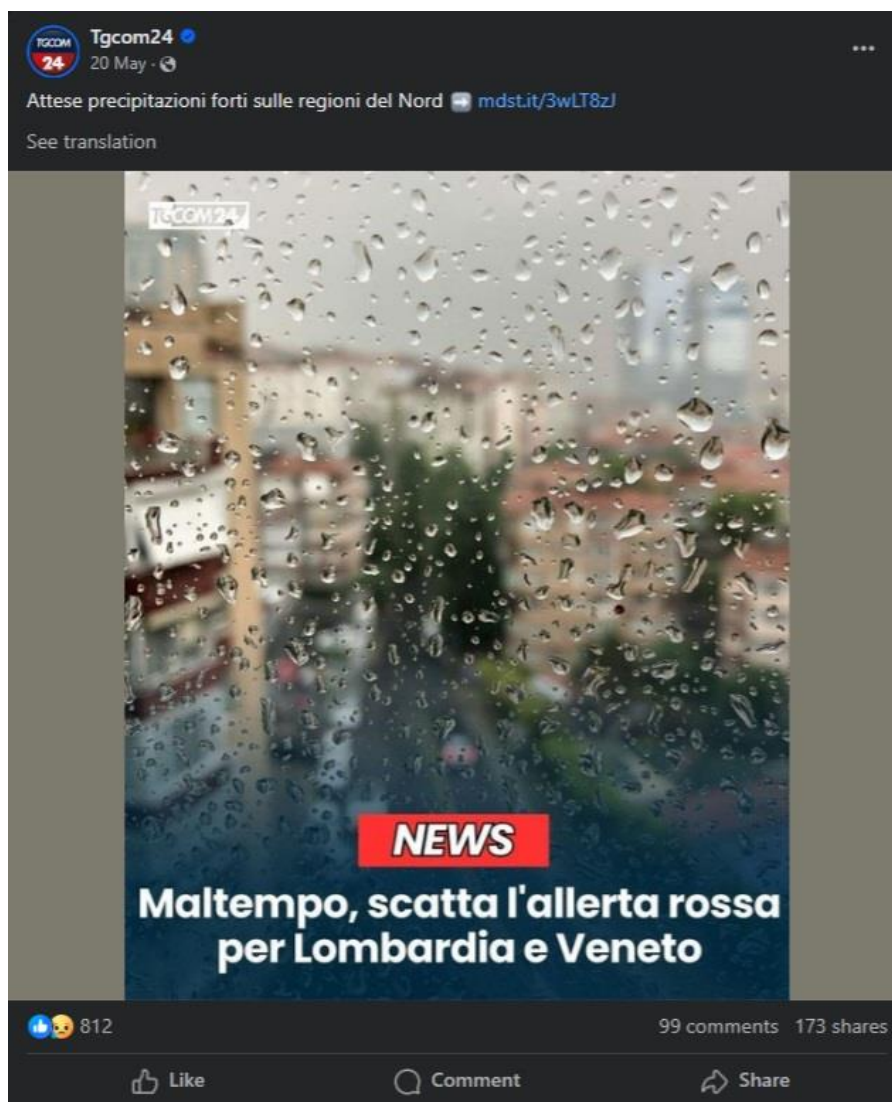
⁴⁵ Prema: https://www.tgcom24.mediaset.it/skuola/meno-acqua-plastica-energia-e-vestiti-nuovi-lo-stile-di-vita-sostenibile-della-generazione-z_81075019-202402k.shtml (pristupljeno 16. srpnja 2024. 18:17)

⁴⁶ Isto.

Slika 14. Screenshot tgcom24.mediaset.it-ove Facebook objave „Vrijeme, visoki tlak od petka 10.: sunce i protagonisti proljetne klime tijekom vikenda“ (izvor: <https://web.facebook.com/tgcom24/posts/pfbid0b8MHdRnQm3YfhpV3dpib3gFLbgkDJqyfgdLMZekXZyWWLADt hfCUtCFtrXJf:jhal>, pristupljeno 16. srpnja 2024. 18:31)

Pojedine aktualne vijesti se na Facebooku dijele po nekoliko puta, ali u različitim formatima. Primjerice, 20. svibnja objavljena je fotografija visoke rezolucije na kojoj je naslov „Loše vrijeme, crveni alarm u Lombardiji i Venetu“, odnosno, upozorenje i najava posebno opasnog vremena, pošto su navedene regije već pogodili izrazito loši vremenski uvjeti. Facebook objava, koja sadrži kratak opis uz skraćenu poveznicu, naišla je na brojne reakcije, komentare i dijeljenja što govori kako itekako dopire do publike. Spomenuta objava prikazana je na Slici 15.

Slika 15. Screenshot [tgcom24.mediaset.it](https://www.tgcom24.mediaset.it)-ove Facebook objave „Loše vrijeme, crveni alarm u Lombardiji i Venetu“ (izvor: https://www.tgcom24.mediaset.it/cronaca/maltempo-scatta-allerta-rossa-lombardia-e-veneto_82503848-202402k.shtml, pristupljeno 17. srpnja 2024. 11:51)

Kvantitativna analiza pokazala je kako se na drugom mjestu po učestalosti nalazi tema klime i klimatskih promjena (152 objave) te, unatoč tome što je Facebook bio najkorištenija društvena mreža, takav se sadržaj može pronaći i na ostalim kanalima. Primjerice, 8. svibnja na Instagramu je objavljena fotografija s dva prateća paragrafa o tekstu „Klima, Copernicus: travanj 2024. najtopliji zabilježen“.⁴⁷ Nastavno na obaranje temperaturnih rekorda, Instagram objava spominje kako je travanj 2024. godine bio najtopliji zabilježen s prosječnom površinskom temperaturom zraka od 15,03°C, što je 0,67°C iznad travanjskog prosjeka za tridesetogodišnje referentno razdoblje 1991.-2020. i 0,14°C iznad prethodnog rekorda iz

⁴⁷ Prema: <https://www.instagram.com/p/C6tSXNotPWi/> (pristupljeno 16. srpnja 2024. 21:28)

travnja 2016. godine, ali i 1,58°C toplije od predindustrijskog travanjskog prosjeka (1850.-1900.).⁴⁸ Slika 16 prikazuje Instagram objavu, a koja je 772 puta označena sa „Sviđa mi se“ te istovremeno izazvala brojne, različite komentare pratitelja.

Slika 16. Primjer tgcom24.mediaset.it-ove Instagram objave „Klima, Copernicus: travanj 2024. najtopliji zabilježen“ (izvor: <https://www.instagram.com/p/C6tSXNotPWl/> pristupljeno 17 srpnja 2024. 08:33)

Kao samo jedan od brojnih primjera, ističe se redakcijski tekst iz 9. svibnja naslovljen „Klimatske promjene povećavaju prijenos nekih bolesti“, a koji donosi informacije o studiji usredotočenoj na jednu od posljedica globalnog zatopljenja na ljudsko zdravlje. Prema studiji, klimatske promjene izravno ugrožavaju naše zdravlje, olakšavaju prijenos nekih bolesti, spominjući i od prije poznate posljedice kako gubitak bioraznolikosti, klimatske promjene, kemijsko onečišćenje i uvođenje stranih vrsta imaju ogroman utjecaj na okoliš.⁴⁹ Nadalje, gubitak bioraznolikosti pokazao se glavnim katalizatorom u povećanju prijenosa bolesti i to s

⁴⁸ Prema: <https://www.instagram.com/p/C6tSXNotPWl/> (pristupljeno 16. srpnja 2024. 21:28)

⁴⁹ Prema: <https://www.meteo.it/notizie/i-cambiamenti-climatici-ci-fanno-ammalare-di-piu-lo-studio-590a4f09> (pristupljeno 17. srpnja 2024. 12:24)

porastom slučajeva zaraznih bolesti u usporedbi s prirodnim gradijentima bioraznolikosti, a rezultati studije pružaju važnu priliku za razvoj ciljanih i učinkovitih strategija za upravljanje bolestima.⁵⁰ Objavljivanje i prisutnost ovakvog sadržaja igraju važnu društvenu ulogu, osobito jer navedene teme nisu toliko često zastupljene u medijskom prostoru. *Slika 17* prikazuje spomenutu objavu.

Meteo » Notizie Meteo »
I cambiamenti climatici aumentano la trasmissione di alcune malat...

I cambiamenti climatici aumentano la trasmissione di alcune malattie

Uno studio pubblicato sulla rivista Nature si concentra su una conseguenza del riscaldamento globale sulla salute umana

SALUTE 9 Maggio 2024 - ore 10:03 Redatto da Meteo.it

I cambiamenti climatici minacciano direttamente anche la nostra salute, facilitando la trasmissione di alcune malattie: è quanto emerge da [uno studio appena pubblicato sulla rivista Nature](#).

Cambiamenti globali e salute, lo studio

Meteo del 17 luglio, 08:30
MERCOLEDI 17

00:00:00 / 00:01:00

TG Meteo Nazionale
edizione delle 06:49

Meteo città italiane		
	Torino	21° 30°
	Genova	24° 28°
	Milano	24° 32°
	Bologna	23° 36°
	Firenze	19° 37°
	Roma	22° 36°
	Napoli	24° 33°
	Palermo	26° 30°

Meteo città europee		
	Londra	14° 25°
	Parigi	14° 27°

Slika 17. Screenshot tgcom24.mediaset.it-ove objave „Klimatske promjene povećavaju prijenos nekih bolesti“ (izvor: <https://www.meteo.it/notizie/i-cambiamenti-climatici-ci-fanno-ammalare-di-piu-lo-studio-590a4f09> pristupljeno 17. srpnja 2024. 12:29)

⁵⁰ Prema: <https://www.meteo.it/notizie/i-cambiamenti-climatici-ci-fanno-ammalare-di-piu-lo-studio-590a4f09> (pristupljeno 17. srpnja 2024. 12:24)

Najmanje zastupljena tema koja je analizirana u okviru diplomskog rada, bila je tema elementarnih nepogoda, a o kojoj je objavljeno 146 tekstova. Analizirani period obilježile su nepogode poput poplava, vulkana i vulkanskih erupcija, potresa, tornada, enormnih količina kiše, toplinskih valova, tsunamija, snježnih lavina i oluja te također vijesti koje su dolazile iz cijeloga svijeta. Kraj analiziranog perioda obilježio je velik broj objava o brojnim potresima, tj. seizmičkog roju, koji su pogodili Flegrejska polja (područja nedaleko Napulja). U kratkom periodu zabilježeno je preko 150 potresa u razmaku od približno pet sati pa se tako prvi udar, magnitude 3,5, osjetio u Napulju, da bi nedugo zatim uslijedio i potres jačine 4,4, tj. najintenzivniji udar u posljednjih 40 godina.⁵¹ Unatoč tome što na portalu nema komentara, objava je popraćena s video zapisom, fotogalerijom, umetnutim hipervezama i objavom na X-u (Twitteru), istaknutim početcima svakog od poglavlja koja donosi najzanimljivije, odnosno, najupečatljivije podatke. Objava naslovljena „Seizmički roj u Campi Flegreiju, strah od najjačeg udara u posljednjih 40 godina: magnituda 4,4“, koja je prikazana na *Slici 18*, posjetiteljima nudi jedan sveobuhvatan pristup uz mogućnost interaktivnosti, kao i poveznice na ostale objave slične teme. Pošto tekst nije potpisan, odnosno, nema istaknuto ime i prezime autora, riječ je o redakcijskom djelu.

⁵¹ Prema: https://www.tgcom24.mediaset.it/cronaca/campi-flegrei-terremoto-napoli-nuova-scossa_82510359-202402k.shtml (pristupljeno 17. runja 2024. 09:57)

LA TERRA CONTINUA A TREMARE

Sciame sismico ai Campi Flegrei, paura per la scossa più forte degli ultimi 40 anni: magnitudo 4.4

Il terremoto è stato avvertito distintamente anche nella zona vesuviana e nell'area a nord di Napoli. Martedì scuole chiuse a Pozzuoli, Bacoli e in due municipalità del capoluogo campano. Registrati 150 terremoti in meno di cinque ore

21 Mag 2024 - 06:24

COMMENTA

Prosegue lo sciame sismico nell'[area dei Campi Flegrei](#), con oltre 150 terremoti nell'arco di cinque ore circa. Una prima scossa di magnitudo 3.5 è stata avvertita a Napoli. La terra è tornata a tremare a partire dalle 19:51 di lunedì 20 maggio e nei minuti successivi; a seguire un forte fenomeno intorno alle 20:10, con una magnitudo in questo caso di 4.4. Si tratta della scossa di maggiore intensità degli ultimi quaranta anni, la **più forte mai registrata** da quando è ricomparso il fenomeno del bradisismo ai Campi Flegrei. Il record precedente risale al [terremoto del 27 settembre](#): allora la magnitudo registrata fu 4.2. Un'altra forte scossa di terremoto (magnitudo 3.9) si è poi verificata alle 21:46 e una ennesima, di magnitudo 3.6, alle 23.

Epicentro e profondità delle scosse

Sullo stesso tema

LA TERRA TREMA ANCORA
Terremoto, sciame sismico ai Campi Flegrei: scosse di magnitudo 3.2 e 2.9

07 Mag 2024 - 06:51

Slika 18. Primjer tgcom24.mediaset.it-ove objave „Seizmički roj u Campi Flegreiju, strah od najjačeg udara u posljednjih 40 godina: magnituda 4,4“ (izvor: https://www.tgcom24.mediaset.it/cronaca/campi-flegrei-terremoto-napoli-nuova-scossa_82510359-202402k.shtm pristupljeno 17. rujna 2024. 10:04)

Česte su objave i u obliku videozapisa u rubrici „Snack video“ koji traju između jedne do dvije minute uz kratak tekstualni opis događaja. *Slika 19* prikazuje jedan primjer naslovljen „Poplava u Brazilu, automobili i kuće potopljeni: spašavanje stiže čamcem“ koji sadrži kadrove poplave u Brazilu, kao i spašavanja te kratak opis situacije, odnosno, broj umrlih i nestalih osoba, ali informacije o zatvaranju zračne luke i autobusne stanice u gradu Porto Alegre. Ovdje je, također, riječ o redakcijskom uratku.

SNACK VIDEO

LE IMMAGINI DA PORTO ALEGRE

Alluvione in Brasile, auto e case sommerse: i soccorsi arrivano in barca

La capitale, Porto Alegre, è praticamente isolata, con l'aeroporto e la stazione degli autobus chiusi e le strade principali bloccate a causa delle inondazioni

08 Mag 2024 - 17:13 | ▶ 01:32

COMMENTA

Volontari evacuano i residenti in barca dalle aree allagate e trasportano cibo, acqua potabile e prodotti per l'igiene personale

Proseguono in Brasile gli sforzi per salvare le persone bloccate dalle inondazioni nello stato meridionale del Rio Grande do Sul, che hanno causato la morte di almeno 90 persone e più di 130 dispersi. La capitale, Porto Alegre, è praticamente isolata, con l'aeroporto e la stazione degli autobus chiusi e le strade principali bloccate a causa delle inondazioni.

Slika 19. Primjer tgcom24.mediaset.it-ove objave „Poplava u Brazilu, automobili i kuće potopljeni: spašavanje stiže čamcem“ (izvor: https://www.tgcom24.mediaset.it/2024/video/alluvione-in-brasile-auto-e-case-sommerse-i-soccorsi-arrivano-in-barca_81907961-02k.shtml pristupljeno 17. srpnja 2024. 10:47)

X (Twitter) je bila druga najkorištenija društvena mreža (86 objava), odmah nakon Facebooka (199 objava). Portal *tgcom24.mediaset.it* kroz razne kanale pokušava privući posjetitelje na portal, a jedan takav primjer zabilježen je i posljednjeg dana analize. Objava „Dan biološke raznolikosti tla obilježava se 22. svibnja“ na X-u (Twitteru) prikazana na *Slici 20*, pogledana je preko 2900 puta uz tri oznake „Sviđa mi se“ te jedan komentar.

Slika 20. Screenshot tgcom24.mediaset.it-ove objave na X-u (Twitteru) „Dan biološke raznolikosti tla obilježava se 22. svibnja“ (izvor: https://www.tgcom24.mediaset.it/food-lab/il-22-maggio-si-celebra-la-giornata-della-biodiversita-del-suolo_82595695-202402k.shtml pristupljeno 17. srpnja 2024. 10:27)

Društvene mreže, kao i portal, također sadrže i najave za vijesti i TV priloge *tgcom24.mediaset.it*-a, zatim objave vezane uz turizam na talijanskoj obali, ali i najnovije vijesti iz politike EU-a, a koje se mogu povezati s tematikom diplomskog rada. Sadržaj na portalu i na društvenim mrežama objavljuje se tijekom cijelog dana i noći, dakle, gotovo bez prestanka. Samim time, talijanski portal odaje dojam medijskog lidera koji plasira ogromnu količinu sadržaja prilagođenu za različite platforme. Kao jedini nedostatak, ali i mogućnost proširivanja djelovanja, ističe se TikTok, društvena mreža na kojoj nije pronađen njihov službeni profil. Otvaranjem profila na TikToku te plasiranjem sadržaja u sličnim formama kao što je prisutno na Instagramu i u rubrici „Snack video“, portal bi mogao privući dodatnu publiku. Najveći broj komentara je zabilježen na društvenim mrežama, dok se komentari na portalu rijetko pronalaze. Neovisno o tome, raznolikošću tema te samom prisutnošću i kontinuiranim naglašavanjem važnosti klime i klimatskih promjena, portal doprinosi

osvještavanju percepcije navedene tematike kod publike, ali najvjerojatnije i kod ostalih konkurentskih portala.

5.4. Analiza portala *24ur.com*

Što se tiče Slovenije, u diplomskom radu koristili su se rezultati *MOSS-a*, tj. projekta naručenog od strane *Slovenske oglaševalske zbornice (SOZ)* i *Vijeća članova MOSS-a* koja djeluje u okviru *SOZ-a*.⁵² Treba napomenuti kako *MOSS* trenutno provodi *Ipsos d.o.o* te da u radu sudjeluje većina najvećih slovenskih web stranica, kao i srednje te male.⁵³ Nadalje, tzv. valuta koju navodi *MOSS*, odnosi se na mjesečni slovenski doseg web stranica, a koji sadrži podatke o dosegu (apsolutni i relativni), podatke o pojavljivanjima i trendu, prosječni dnevni doseg i prosječno dnevno vrijeme po posjetitelju.⁵⁴ Analizom objavljenih podataka tijekom cijele 2023. godine, odnosno, tijekom svih 12 mjeseci, najčitaniji portal u Sloveniji bio je *24ur.com*.⁵⁵ Naravno, bile su tu prisutne neke oscilacije kod podataka o čitanosti tijekom svakog mjeseca, no tijekom cijele godine portal *24ur.com*⁵⁶ je „držao“ prvo mjesto. *MOSS* navodi kako je *24ur.com*, nakladnika *PRO PLUS d.o.o.* vodeća web stranica u Sloveniji koja nudi širok i transparentan izbor aktualnih i ekskluzivnih vijesti, a koja svojim korisnicima pruža tehnološki napredne usluge, visoku interaktivnost i kvalitetan video sadržaj.⁵⁷ Prema podacima za veljaču 2024. godine, *24ur.com* imao je doseg od 930 226, odnosno, 62,1% te 110 517 715 pregleda stranice u Sloveniji s prosječnim dnevnim dosegom od 427 709.⁵⁸

Portal *24ur.com* na Facebooku ima 316 tisuća pratitelja, na Instagramu 58,5 tisuća pratitelja te 145 tisuća pratitelja na X-u (Twitteru). Službeni profil na TikToku nije pronađen.

Slovenski portal *24ur.com* nudi pregršt rubrika i podrubrika različite tematike od kojih, vezano uz temu diplomskog rada, najviše se ističe rubrika „Vrijeme“. Neovisno o tome, sadržaj slične tematike mogao se pronaći i u drugim rubrikama, kao što je rubrika „Vrijeme je za zemlju“.

⁵² Prema: <https://www.moss-soz.si/en/> (pristupljeno 26. ožujka 2024. 15:54)

⁵³ Isto.

⁵⁴ Isto.

⁵⁵ Prema: <https://www.moss-soz.si/en/rezultati/> (pristupljeno 26. ožujka 2024. 15:56)

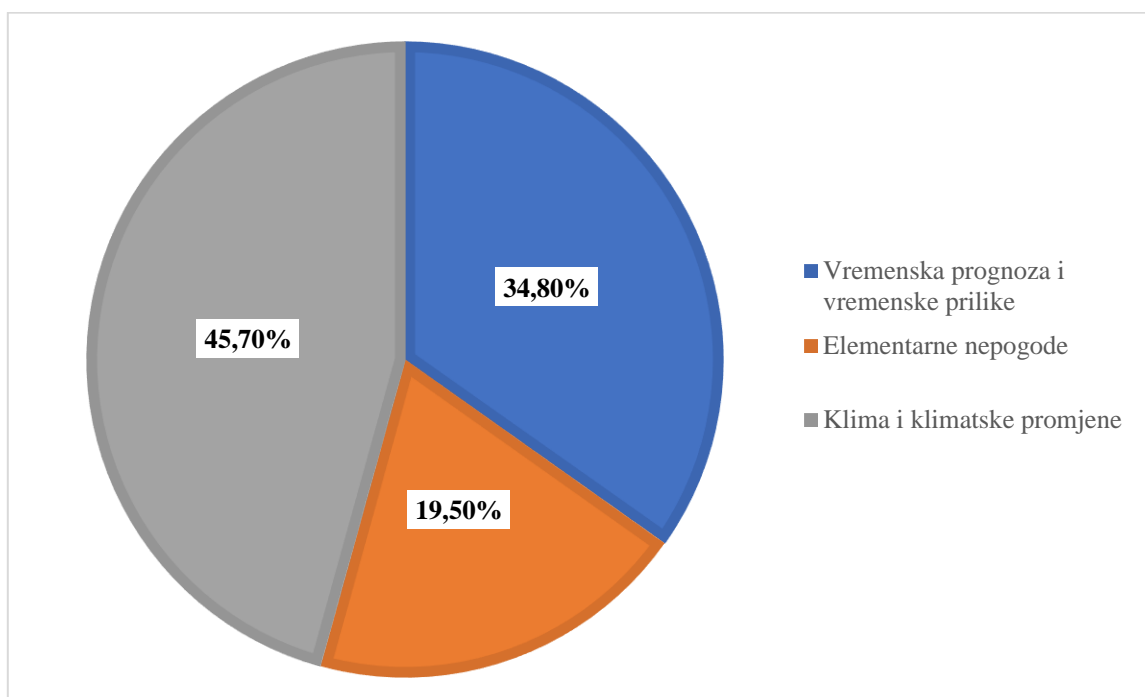
⁵⁶ Prema: <https://www.24ur.com/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 11:14)

⁵⁷ Prema: <https://www.moss-soz.si/en/spletna-stran/24ur-com/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 12:56)

⁵⁸ Prema: <https://www.moss-soz.si/en/rezultati/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 11:58)

5.4.1. Kvantitativna analiza portala 24ur.com

Tijekom analize koja je trajala 31 dan na portalu 24ur.com zabilježena je 221 objava vezana uz tematiku diplomskog rada. Najviše sadržaja doticalo se klime i klimatskih promjena o kojima je zabilježena 101 objava, točnije 45,7% od ukupnog broja izdvojenih i analiziranih objava. Na drugom mjestu nalazi se tema vremenske prognoze i vremenskih prilika o kojoj je objavljeno 77 tekstova što iznosi 34,8%. Najmanje je bila zastupljena tema elementarnih nepogoda o kojoj su pronađene i analizirane 43 objave, tj. 19,5%. Omjer svih objava o vremenskoj prognozi i vremenskim prilikama, elementarnim nepogodama te klimi i klimatskim promjenama objavljenih tijekom analiziranog perioda prikazan je na *Grafu 3*.

Graf 3. Omjer objava na portalu 24ur.com prema odabranim temama

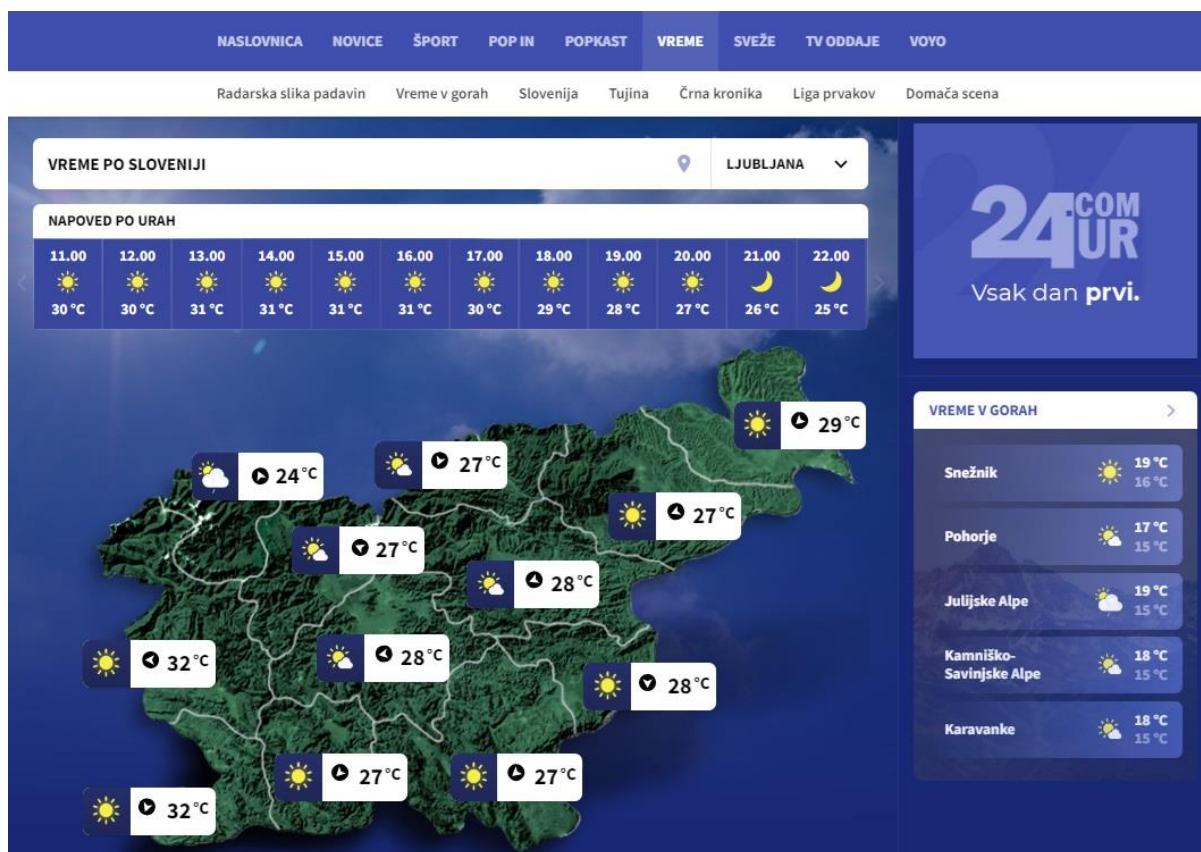
Najdominantnija društvena mreža portala 24ur.com bila je Facebook gdje su zabilježene 132 objave. Na drugom mjestu nalazi se Instagram sa znatno manjim brojem objava (14). Treće mjesto pripalo je X-u (Twitteru) s dvije objave, dok na TikToku nije pronađen službeni profil portala. *Tablica 8* prikazuje zastupljenost sadržaja portala 24ur.com objavljenog na tri društvene mreže, odnosno, na Facebooku, Instagramu i X-u (Twitteru).

Tablica 8. Zastupljenost analiziranog sadržaja na društvenim mrežama portala 24ur.com

	Facebook	Instagram	TikTok	X (Twitter)
Broj objava	132	14	-	2

5.4.2. Kvalitativna analiza portala 24ur.com

Portal 24ur.com sadrži rubriku „Vrijeme“ u kojoj se posjetiteljima nudi interaktivno sučelje s kartom Slovenije. Karte je podijeljena na 12 područja, odnosno, pokrajina (Pomurje, Podravska, Koruška, Savinjska, Posavska, Gorenjska, Središnja Slovenija, Dolenjska i Bela krajina, Gornja Gorenjska, Goriška, Obalno-kraška, Unutarnja) te je za svaku istaknuta temperatura zraka s ilustracijom naoblake. Iznad interaktivne karte nalazi i dio nazvan „Vrijeme u Sloveniji“ koji nudi *padajući izbornik* s odabirom osam gradova (Ljubljana, Maribor, Celje, Kranj, Koper, Nova Gorica, Murska Sobota, Novo Mesto), a nakon toga i odabir svih 110 mjernih postaja, uključujući i već spomenute gradove. *Slika 21* prikazuje interaktivno sučelje s kartom Slovenije.

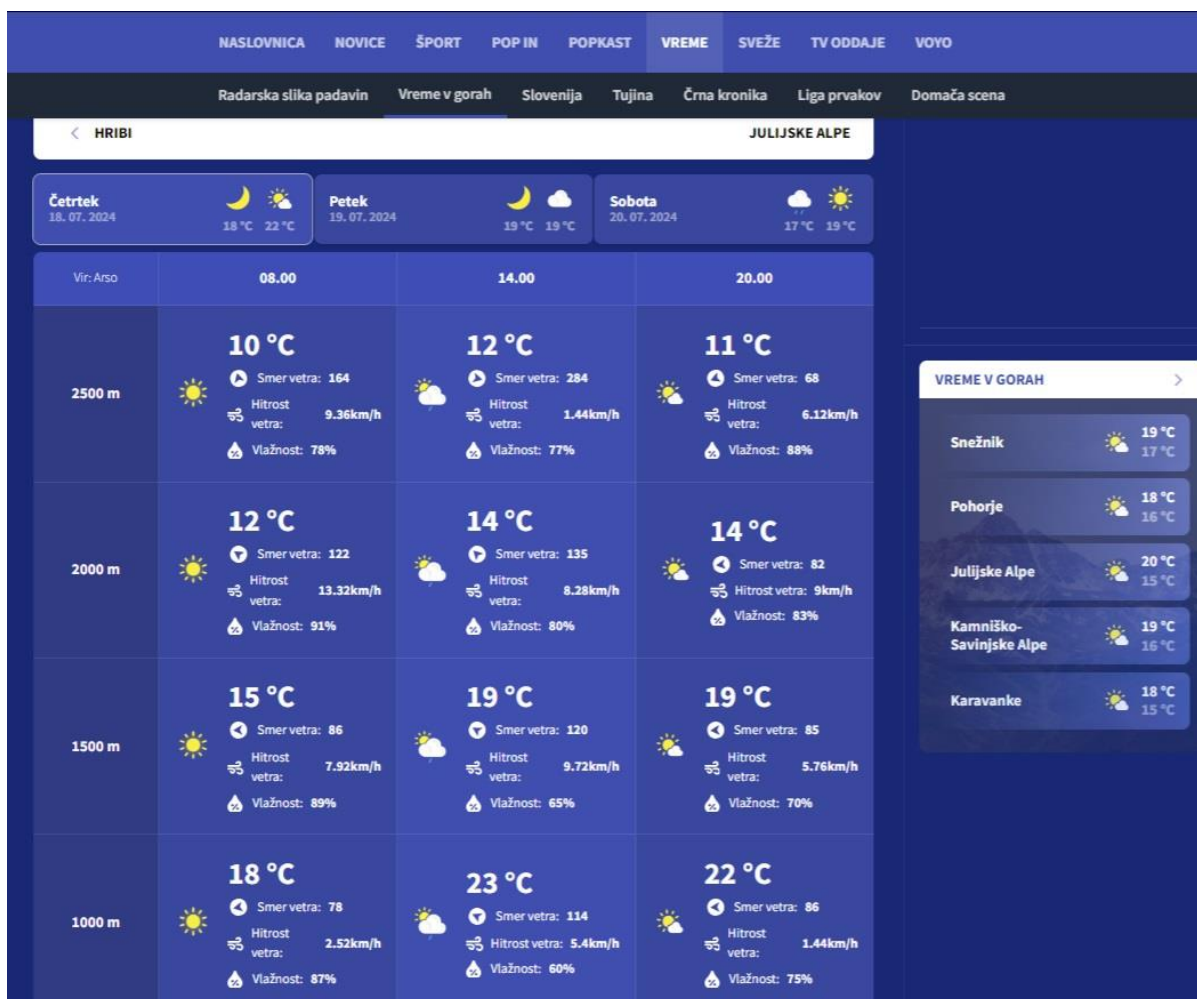
Slika 21. Interaktivno sučelje s kartom Slovenije (izvor: <https://www.24ur.com/vreme> pristupljeno 18. srpnja 2024. 09:21)

Klikom na bilo koju od 12 regija u spomenutoj rubrici, a na koje je podijeljena Slovenija, posjetitelj je preusmjeren na novu web stranicu koja nudi sedmodnevni pregled vremenske prognoze za odabranu pokrajinu. Prognoza uključuje temperaturu, naoblaku, smjer i jačinu vjetera te je podijeljena na različite vremenske periode (02:00, 04:00, 06:00, 08:00, 10:00, 12:00, 14:00, 16:00, 18:00, 20:00 i 22:00). Dio detaljne vremenske prognoze za regiju Pomurska prikazan je na Slici 22.

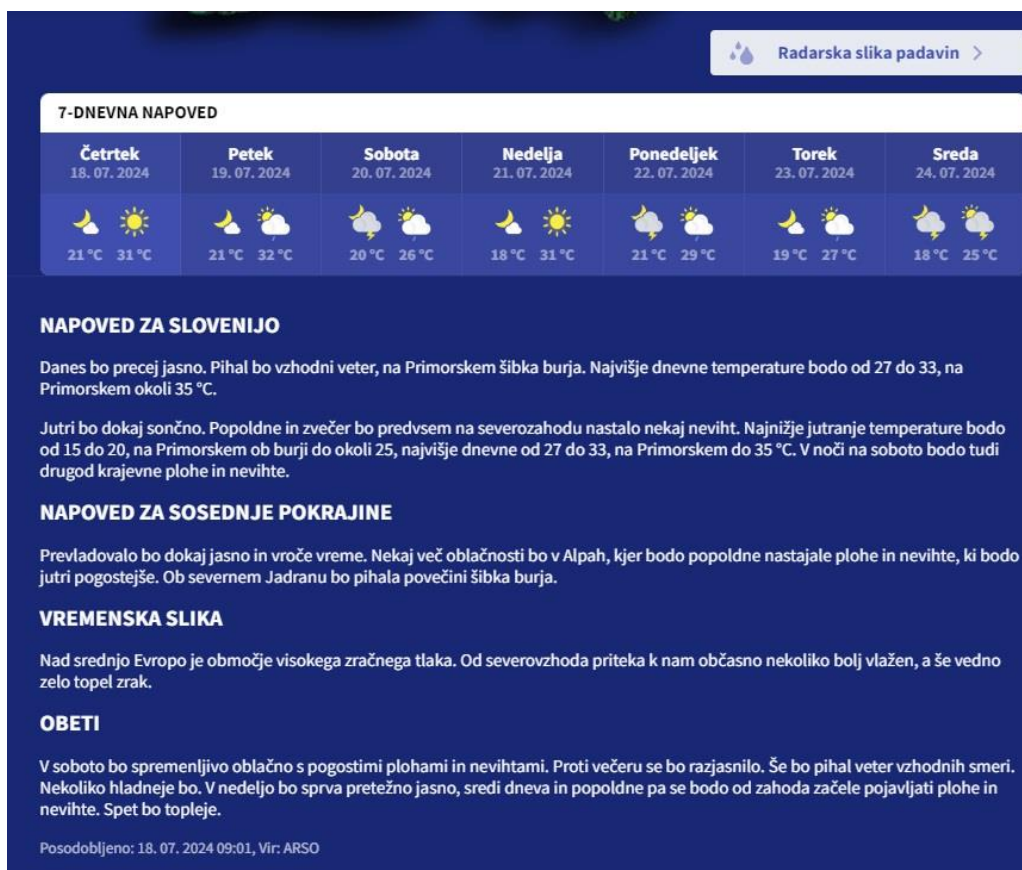
Slika 22. Dio detaljne vremenske prognoze za regiju Pomurska (izvor: <https://www.24ur.com/vreme/pomurska> pristupljeno 18. srpnja 2024. 10:06)

Odmah pored karte na naslovnici rubrike „Vrijeme“ nalazi se i izbornik „Vrijeme u planinama“ koji nudi pregled vremenskih uvjeta na Snežniku, Pohorju, Julijskim Alpama, Kamniško-Savinjskim Alpama te na Karavankama, pri čemu se može provjeriti jutarnja i poslijepodnevna temperatura. Klikom na jednu od pet područja u izborniku „Vrijeme u planinama“, primjerice klikom na Julijske Alpe, otvara se nova web stranica koja nudi trodnevnu prognozu isključivo za Julijske Alpe uz pojedinosti za tri vremenska perioda (08:00, 14:00 i 20:00), zatim podatke za različite nadmorske visine (1000, 1500, 2000 i 2500 metara) i to temperaturu, smjer i brzinu vjetera te vlažnost. Slika 23 prikazuje detaljnu prognozu namijenjenu isključivo Julijskim Alpama.

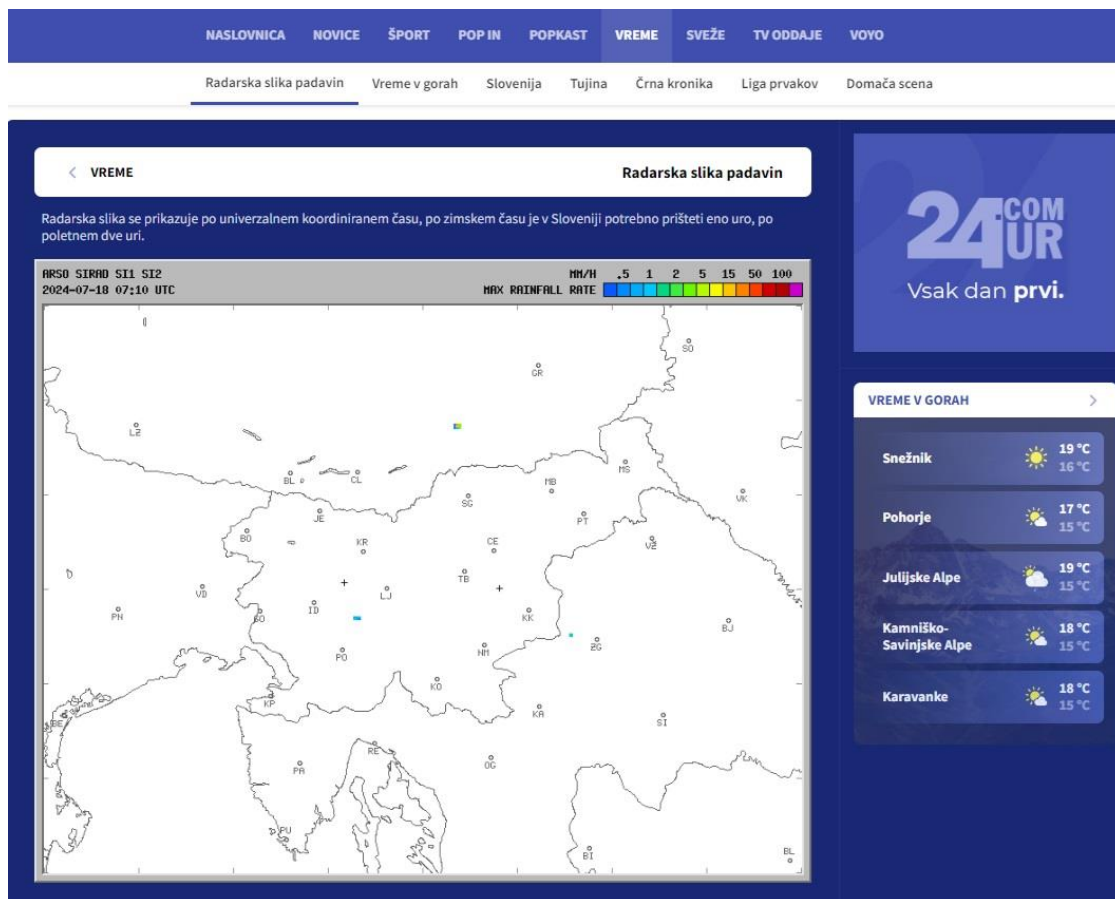
Slika 23. Podrobna prognoza za Julijske Alpe (izvor: <https://www.24ur.com/vreme/vreme-v-gorah/julijske-alpe> pristupljeno 18. srpnja 2024. 09:53)

Donji dio rubrike „Vrijeme“ posjetiteljima nudi pregled općenite prognoze za Sloveniju, prognozu za susjedne pokrajine, općenitu vremensku sliku (npr. srednja Europa) te vjerojatnost za padaline. Također uključuje općenitu sedmodnevnu prognozu te poveznicu na radarsku sliku padalina. Slika 24 prikazuje donji dio rubrike „Vrijeme“.

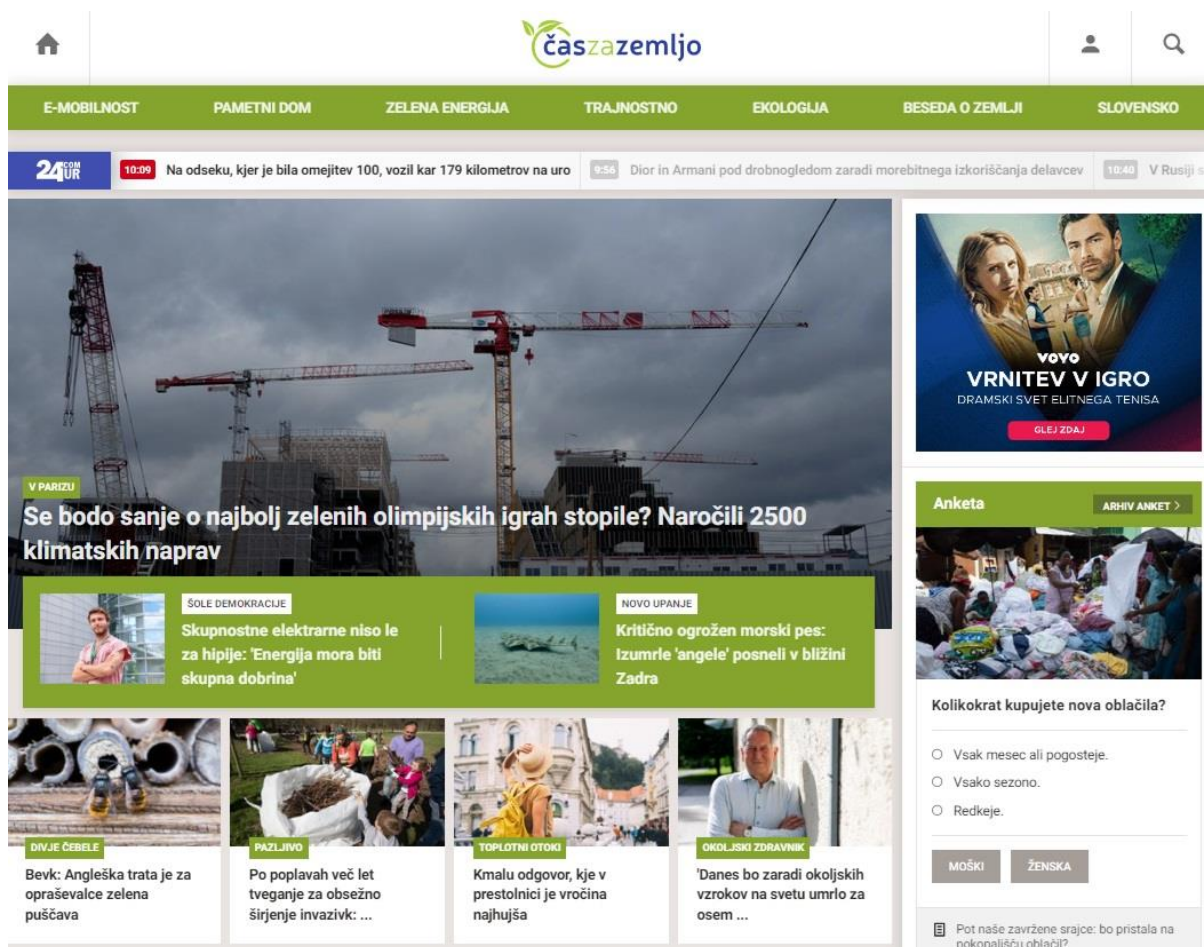
Slika 24. Donji dio rubrike „Vrijeme“ (izvor: <https://www.24ur.com/vreme> pristupljeno 18. srpnja 2024. 10:13)

Poveznica na radarsku sliku posjetitelje vodi na infografiku radarske slike cijele Slovenije, ali i dijela susjednih država, pri čemu se infografika automatski izmjenjuje prikazujući naoblaku iz sata u sat. Primjer radarske slike padalina prikazan je na *Slici 25*.

Slika 25. Radarska slika padalina u Sloveniji i susjednim državama (izvor: <https://www.24ur.com/vreme/radarska-slika-padavin> pristupljeno 18. srpnja 2024. 10:16)

Osim posebne rubrike posvećene vremenu, slovenski portal *24ur.com* također ima specijaliziranu rubriku „Vrijeme je za zemlju“ koja je podijeljena na podrubrike „E-mobilnost“, „Pametna kuća“, „Zelena energija“, „Održivo“, „Ekologija“, „Nekoliko riječi o Zemlji“ i „Slovensko“. Upravo u ovoj specijaliziranoj rubrici moguće je pronaći velik broj tekstova vezanih uz održiv i ekološki osviješten način života, ankete, zatim teme kao što su smanjenje emisije CO₂, ugrožene životinjske vrste, elektrane i solarna energija, električni javni prijevoz, toplinske pumpe, energetska učinkovitost i obnova, pametne kante za smeće i pravilni načini odlaganja smeća, suše, poplave i ostale elementarne nepogode, kao i brojne druge slične, povezane teme. Slika 26 prikazuje naslovnicu rubrike „Vrijeme je za zemlju“.

Slika 26. Naslovnica rubrike „Vrijeme je za zemlju“ (izvor: <https://www.caszazemljo.si/> pristupljeno 18. srpnja 2024. 10:52)

Osim već spomenutih rubrika „Vrijeme“ i „Vrijeme je za zemlju“, sadržaj vezan uz vremenske prilike, elementarne nepogode te klimu i klimatske promjene također je moguće pronaći u rubrici „Vijesti“ te podrubrikama „Slovenija“, „U inozemstvu“, „Magazin“, „Crna kronika“, „Pop in“, „Gospodarstvo“ i „Činjenice“. Za razliku od hrvatskog portala *index.hr* koji je odjeljak „Stanje na cestama“ kategorizirao u rubriku „Vrijeme“, slovenski portal *24ur.com* stavio je trenutnu situaciju na cestama kao zasebnu podrubriku. Kvantitativnom analizom utvrđeno je da je tematika klime i klimatskih promjena bile najzastupljenija kategorija od promatranih u okviru diplomskog rada, a o kojoj je objavljen 101 tekst. Tekst „Duhan je nova „žrtva“ klimatskih promjena“, objavljen 17. svibnja, sustavno prikazuje kako i duhan, uz šećer i čokoladu, trpi posljedice klimatskih promjena, stavljajući u prvi plan uzgajivače iz Zimbabvea koji imaju lošu žetvu zbog El Nina.⁵⁹ Iako je tekst potpisan inicijalima

⁵⁹ Prema: <https://www.caszazemljo.si/ekologija/podnebne-spremembe-oklestile-pridelek-tobaka.html> (pristupljeno 18. srpnja 2024. 12:39)

„AK“, večinom je riječ o prenesenim informacijama od *Euronews*, *Guardiana* i *STA-e*. Mali farmeri, koji uvelike ovise o vremenskim prilikama i kiši, proizvode 75% usjeva, a pošto je država „zatočenik“ dugotrajne suše koja je posljedica klimatskih promjena i El Nina, milijuni će imati znatno manju berbu i zaradu, dok će neki biti prisiljeni tražiti i pomoć.⁶⁰ Tekst također navodi kako klimatska kriza utječe i na šećerne kulture u Indiji i Tajlandu, koje su nakon Brazila najveći svjetski izvoznici šećera, ali da su i najveći svjetski proizvođači kakaovca (Gana i Obala Bjelokosti) pogođeni obilnim kišama koja je utjecala na količinu uroda.⁶¹ Klimatski fenomen El Nino u ponekim područjima uzrokuje sušu, dok u drugima poplave te je kakao izrazito osjetljiv na sve vremenske promjene (osobito na toplije), što će rezultirati rastom cijena, ali i možebitnim bolestima koje uzrokuju slabe urode i dugoročno utječu na kvalitetu poljoprivrednog zemljišta.⁶² *Slika 27* prikazuje objavu „Duhan je nova „žrtva“ klimatskih promjena“.

Slika 27. Screenshot 24ur.com-ove objave „Duhan je nova „žrtva“ klimatskih promjena“ (izvor: <https://www.caszazemljo.si/ekologija/podnebne-spremembe-oklestile-pridelek-tobaka.html> pristupljeno 18. srpnja 2024. 12:53)

⁶⁰ Prema: <https://www.caszazemljo.si/ekologija/podnebne-spremembe-oklestile-pridelek-tobaka.html> (pristupljeno 18. srpnja 2024. 12:39)

⁶¹ Isto.

⁶² Isto.

Tekstovi vezani uz temu klime i klimatskih promjena također mogu izazvati velik interes i reakciju publike. Jedan takav primjer je i tekst o tzv. najvećem uređaju na svijetu koji poput usisavača iz atmosfere uvlači zagađenje koje uzrokuje zagrijavanje planeta. Riječ je o komercijalnom postrojenju koje pomoću tehnologije izravnog hvatanja zraka kemijski uklanja ugljik koji se zatim može ponovno zakopati pod zemlju, ponovno upotrijebiti ili pretvoriti u određene proizvode.⁶³ Iako je riječ o koraku u borbi protiv klimatskih promjena, samo postrojenje i tehnologija naišli su na dosta kritika prvenstveno zbog visoke cijene, energetske „proždrljivosti“ i nedostatka dokaza o razmjerima djelovanja.⁶⁴ Tekst autora K.K. naslovljen „Na Islandu su napravili divovski „usisavač“ koji uklanja ugljik iz zraka“ objavljen je 9. svibnja te je na portalu zabilježen 81 komentar, dok je puno više reakcija bilo na Facebooku, točnije 596, zatim 295 komentara te 42 dijeljenja. Spomenuta Facebook objava prikazana je na *Slici* 28.

Slika 28. Facebook objava 24ur.com-a „Na Islandu su napravili divovski „usisavač“ koji uklanja ugljik iz zraka“ (izvor: <https://web.facebook.com/24urcom/posts/pfbid0nc6We8HdwZUoAU9jtKEqiCoihTREPSgXPGh7PF31z8RioXBp5cPSwQZUmaRAnh3kl> pristupljeno 18. srpnja 2024. 13:00)

⁶³ Prema: <https://www.24ur.com/novice/znanost-in-tehnologija/najvecji-sesalec-na-svetu-ki-naj-bi-posesal-onesnazeno-podnebje.html> (pristupljeno 18. srpnja 2024. 13:06)

⁶⁴ Isto.

Druga po zastupljenosti bila je tematika vremenske prognoze i vremenskih prilika o kojoj je objavljeno ukupno 77 tekstova na portalu. Iako je na Instagramu objavljeno 14 objava tijekom analiziranog perioda, uvijek se radilo o objavama s nekoliko fotografija visoke rezolucije uz opširan opis. Objava iz 23. travnja naslovljena „U višim predjelima napadalo je više od 10 centimetara snijega, na Koroškoj „snegolom““ naišla je na odličan odaziv publike s 215 oznaka „Sviđa mi se“. Tekst donosi informacije o snježnom pokrivaču krajem travnja diljem Slovenije pa se tako ističe da je, sukladno prognozi, u Bohinju palo više od 10 centimetara snijega, na Kredarici 35, na Voglu i Vršiču 33, a na Vojsku 27 centimetara.⁶⁵ Jednako tako tekst donosi podatke o količini snijega i u ostalim dijelovima države uz pet fotografija. Objava je prikazana na *Slici 29*.

Slika 29. Screenshot 24ur.com-ove objave „U višim predjelima napadalo je više od 10 centimetara snijega, na Koroškoj 'snegolom'“ (izvor: https://www.instagram.com/p/C6GYdKDqPiC/?img_index=1 (pristupljeno 20. srpnja 2024. 14:17)

Najmanje je zabilježeno objava o elementarnim nepogodama, ukupno 43. Kada se objavljuje sadržaj o elementarnim nepogodama, uglavnom je riječ o tekstovima koji bi mogli

⁶⁵ Prema: https://www.instagram.com/p/C6GYdKDqPiC/?img_index=1 (pristupljeno 20. srpnja 2024. 14:17)

kod javnosti izazvati večjo reakcijo. Jedan takav primjer je i tekst o tornadima koji su pogodili središnji dio Sjedinjenih Američkih Država, dok je najgore bilo u Oklahomi u kojoj su zabilježena četiri smrtna slučaja.⁶⁶ Naslov „U SAD-u je u tornadima poginulo najmanje petero ljudi, među kojima i četveromjesečna beba“ ističe negativne posljedice, odnosno, broj stradalih ljudi dostupnih prema trenutnim podacima, pri čemu je posebno naglašena i smrt četveromjesečne bebe, drugim riječima, velika tragedija. U tekstu je također umetnuta i fotogalerija koja donosi kadrove posljedica elementarne nepogode, a koja je prikazana na *Slici 30*.

The screenshot shows a news article on the website 24ur.com. The navigation bar at the top includes categories like 'NASLOVNICA', 'NOVICE', 'ŠPORT', 'POP IN', 'POPKAST', 'VREME', 'SVEŽE', 'TV ODDAJE', and 'VOYO'. Below this, there are sub-categories such as 'Slovenija', 'Črna kronika', 'Tujina', 'Gospodarstvo', 'Znanost in tehnologija', 'Preverjeno', 'Fokus', 'Inšpektor', and 'Svet'. The main article text reads: 'Že v soboto je bilo hudo prizadeto mesto Sulphur v Oklahomi, kjer je bilo uničenih veliko stavb, umrla je ženska. Guverner **Kevin Stitt** je dejal, da je škoda v mestu najhujša, kar jo je videl v šestih letih na položaju.' Below the text is a large photograph of a destroyed area with twisted metal and debris, labeled 'FOTO: AP'. To the right of the article is a weather forecast for Saturday (SOBOTA) with a current temperature of 23°C. The forecast table shows temperatures for Sunday (NED), Monday (PON), and Tuesday (TOR) for three different time slots. Below the weather forecast are several news teasers with images and titles, such as 'Kako bodo sodelovali novi evropski poslanci in kakšne cilje imajo?' and 'V ljubljanski Mestni hiši so se na žalni seji poklonili Aniti Ogulin'. At the bottom of the article, there is a gallery of smaller images showing the aftermath of the tornadoes, with the caption 'Posledice tornadov v Oklahomi' and a view count of 18.

Slika 30. Screenshot 24ur.com-ove objave „U SAD-u je u tornadima poginulo najmanje petero ljudi, među kojima i četveromjesečna beba“ (izvor: <https://www.24ur.com/novice/tujina/v-zda-v-divjanju-tornadov-najmanj-pet-mrtvih-tudi-stirimesecni-dojenček.html> pristupljeno 20. srpnja 2024. 14:35)

⁶⁶ Prema: <https://www.24ur.com/novice/tujina/v-zda-v-divjanju-tornadov-najmanj-pet-mrtvih-tudi-stirimesecni-dojenček.html> (pristupljeno 20. srpnja 2024. 14:35)

Facebook ostaje primarna društvena mreža za distribuciju sadržaja (132 objave), dok je znatno manje objavljeno na Instagramu (14) i X-u (Twitteru) (2). Kvalitativna analiza pokazala je kako i publika najviše reagira, odnosno, komentira na Facebook objavama. Otvaranje službenog TikTok profila ostavlja novu mogućnost, tj. mjesto distribucije sadržaja koju bi mogao koristiti portal *24ur.com*. Slika 31 prikazuje objavu „Kao podvodni šumski požari: koralji žrtve rastućih temperatura“ na društvenoj mreži X (Twitter), koja je ukupno zabilježila 1674 pregleda uz jednu oznaku „Sviđa mi se“, no bez komentara.

Slika 31. X (Twitter) objava „Kao podvodni šumski požari: koralji žrtve rastućih temperatura“ portala *24ur.com* (izvor: https://x.com/24ur_com/status/1787055244574093582 pristupljeno 23. srpnja 2024. 12:00)

Cjelokupna analiza portala *24ur.com* daje dojam kako postoji mjesta za napredak u radu, kao što je već spomenuti profil na TikToku, ali i povećanje broja objava na Instagramu i Twitteru. Neovisno o tome, slovenski portal na složen način izvještava o promatranim temama pri čemu se, osobito sa sustavnim izvještavanjem o svakodnevnim vremenskim prilikama po regijama te zasebnom rubrikom „Vrijeme je za zemlju“, ističe kao pozitivan primjer medijskog lidera. Konkurentnosti portala dodatno svjedoči i velik odaziv publike, prvenstveno zabilježen na Facebooku.

5.5. Analiza portala *balkans.aljazeera.net*

Prema godišnjem izboru za najbolji regionalni news portal za 2023. godinu, a koji organizira *Media Daily*⁶⁷, tj. specijalizirani web portal koji se isključivo bavi informacijama o događanjima u medijskoj i telekom industriji, najboljim je proglašen *Al Jazeera Balkans*.⁶⁸ U obzir se uzimao zbroj bodova međunarodnog žirija (70% od ukupnih bodova) te zbroj bodova dobivenih u anketi od čitatelja u kojoj je ukupno sudjelovalo 30 809 glasača od 1. do 30. studenog 2023. godine (30% od ukupnih bodova).⁶⁹ *Al Jazeera Balkans* je pokrenuta 1996. godine te navode kako su prvi nezavisni arapski informativni portal koji je 10 godina kasnije pokrenuo program i na engleskom jeziku, da bi 2011. stigao i na prostor Balkana s centralnim studijem u Sarajevu, a koji ima regionalne centre, odnosno dopisnike i u Hrvatskoj, Sloveniji, Srbiji, Crnoj Gori, Kosovu i Makedoniji.⁷⁰

Portal *balkans.aljazeera.net*⁷¹ na Facebooku ima 732 tisuće, na Instagramu 46,3 tisuće te na Twitteru 291,1 tisuću pratitelja. Službeni profil na TikToku nije pronađen.

Od svih analiziranih portala, *balkans.aljazeera.net* jedini je s manje od 100 objava zabilježenih tijekom odabranog perioda. Unatoč tome, sadržaj se objavljuje svakodnevno te se Facebook i Instagram kao komunikacijski kanali koriste otprilike podjednako, što je pokazala kvantitativna analiza, dok je najviše objava zabilježeno na X-u (Twitteru). Sadržaj podijeljen na društvenim mrežama uglavnom je isti kao i na portalu, dok je na Instagramu i X-u (Twitteru) često prilagođen pojedinostima svake društvene mreže. Primarni fokus je na najzanimljivijim vijestima iz regije i inozemstva te na vijestima iz Bosne i Hercegovine, uz naglasak na politici. Za razliku od drugih analiziranih portala, *balkans.aljazeera.net* ne objavljuje dnevnu vremensku prognozu.

⁶⁷ Prema: <https://mediadaily.biz/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 11:15)

⁶⁸ Prema: <https://mediadaily.biz/2023/12/08/imamo-pobjednika-6-media-daily-izbora-za-najbolji-regionalni-news-portal-2023/> (pristupljeno 26. ožujka 2024. 16:00)

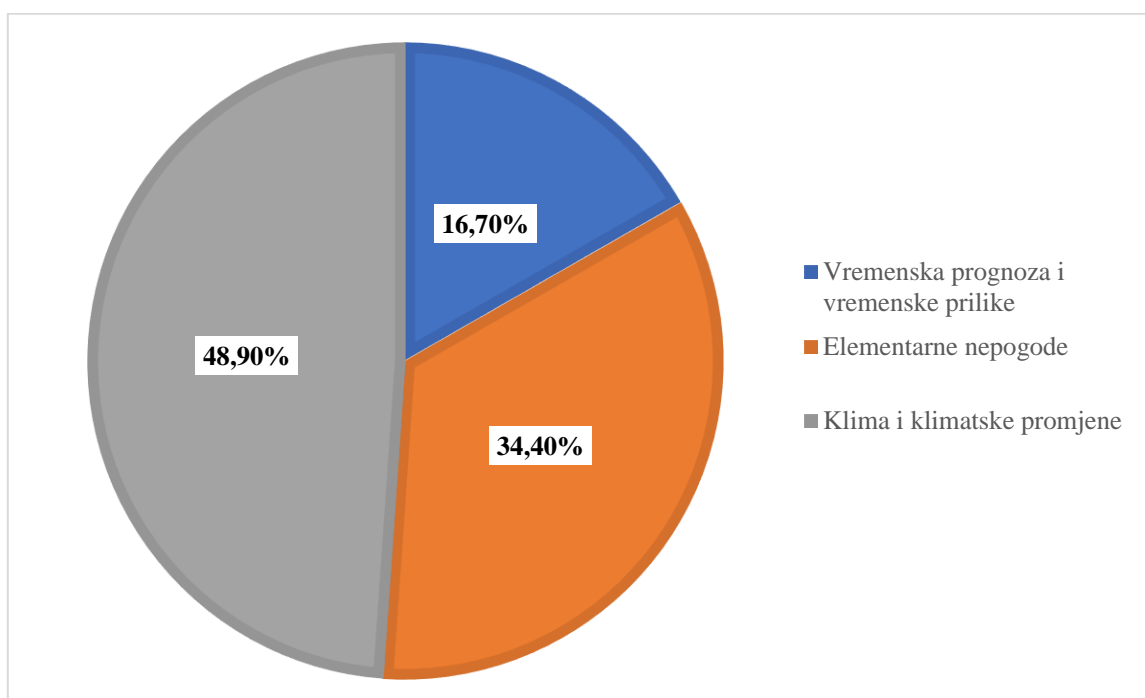
⁶⁹ Isto.

⁷⁰ Prema: <https://balkans.aljazeera.net/o-nama> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 13:04)

⁷¹ Prema: <https://balkans.aljazeera.net/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 11:16)

5.5.1. Kvantitativna analiza portala *balkans.aljazeera.net*

Ukupno 96 objava pronađeno je na portalu *balkans.aljazeera.net* tijekom analiziranog perioda, a koje su obrađivale, spominjale ili se doticale teme diplomskog rada. Najviše je bila zastupljena tema klime i klimatskih promjena i to u 47 tekstova, odnosno, 48,9%. Druga po zastupljenosti bila je tema elementarnih nepogoda s 33 teksta, tj. 34,4%. Na posljednjem mjestu po učestalosti nalaze se teme o vremenskoj prognozi i vremenskim prilikama, koje su se pojavljivale 16 puta, odnosno, 16,7%. Omjer analiziranih objava prikazan je na *Grafu 4*.

Graf 4. Omjer objava na portalu balkans.aljazeera.net prema odabranim temama

Kvantitativna analiza portala *balkans.aljazeera.net* posebno je zanimljiva zbog toga što je najviše sadržaja, čak i više od ukupnog broja na portalu (96), bilo objavljeno na društvenoj mreži X (Twitter). Upravo je tamo pronađeno 116 objava. Drugo mjesto zauzima Facebook s 37 objava, dok se na trećem mjestu nalazi Instagram s 29 objava. Službeni profil portala *balkans.aljazeera.net* na TikToku nije pronađen te zbog toga nije bilo moguće provesti analizu. *Tablica 9* prikazuje zastupljenost analiziranog sadržaja na društvenim mrežama, a koji je pronađen tijekom analiziranog perioda.

Tablica 9. Zastupljenost analiziranog sadržaja na društvenim mrežama portala *balkans.aljazeera.net*

	Facebook	Instagram	TikTok	X (Twitter)
Broj objava	37	29	-	116

5.5.2. Kvalitativna analiza portala *balkans.aljazeera.net*

Početni dan analize, 22. travnja, objavljen je tekst „Europa pretrpjela rekordan broj dana „ekstremnog toplinskog stresa“ u 2023.“, a koji donosi podatke Copernicusa i WMO-a, pri čemu se ističe da se Europa sve više suočava s intenzivnim vrućinama koje ljudsko tijelo, prema upozorenju promatrača klime, ne može podnijeti.⁷² U tekstu u kojem su kao autori navedeni Al Jazeera i agencije, spominje se kako je kontinent također pretrpio katastrofalne poplave, jake oluje, najveće šumske požare ikad te teške suše, pri čemu ekstremne vrućine predstavljaju poseban rizik za ljude koji rade na otvorenom te ljude sa zdravstvenim problemima, kao što su dijabetes i kardiovaskularne bolesti te za starije.⁷³ Objava, kojom se i ukazuje na globalne i sve brže rastuće probleme povezane s klimatskim promjenama, prikazana je na *Slici 32*.

⁷² Prema: <https://balkans.aljazeera.net/news/world/2024/4/22/evropa-pretrpjela-rekordan-broj-dana-ekstremnog-toplotnog-stresa-u-2023> (pristupljeno 25. srpnja 2024. 17:00)

⁷³ Isto.

Svijet | Evropa

Evropa pretrpjela rekordan broj dana 'ekstremnog toplotnog stresa' u 2023.

Novi izveštaj upozorava da su ljudi sve više izloženi riziku zbog dvostruko bržeg zagrijavanja kontinenta od globalnog prosjeka.

Slika 32. Screenshot balkans.aljazeera.net-ove objave „Evropa pretrpjela rekordan broj dana „ekstremnog toplinskog stresa“ u 2023.“ (izvor: <https://balkans.aljazeera.net/news/world/2024/4/22/evropa-pretrpjela-rekordan-broj-dana-ekstremnog-toplotnog-stresa-u-2023> pristupljeno 25. srpnja 2024. 17:00)

Sadržaj vezan uz vremensku prognozu, vremenske prilike, elementarne nepogode te klimu i klimatske promjene može se pronaći u različitim rubrikama, kao što su „Vijesti“, „Teme“, „Mišljenja“ i „Više“ te u podrubrikama „Svijet“, „Kultura“, „Video“, „Ekonomija“, „Balkan“, „Znanost i tehnologija“ i „Fotogalerije“. Kvantitativna analiza pokazala je kako je najviše odabranih, tj. analiziranih objava bilo vezano uz klimu i klimatske promjene (47 objava). Jedan takav primjer je tekst potpisan od strane redakcije, objavljen posljednjeg dana analize (22. svibnja), pod nazivom „Otočne države dobile povijesni klimatski slučaj na Svjetskom sudu za oceane“, u kojem se navodi da je *Međunarodni sud za pravo mora (ITLOS)* presudio da države potpisnice *Konvencije UN-a o moru* moraju učiniti više u cilju veće zaštite

svjetskih oceana od klimatskih promjena.⁷⁴ Odgovornost potpisnika konvencije uključuje sprečavanje onečišćenja mora te sprječavanje emisije stakleničkih plinova koji, mijenjajući atmosferu, štete oceanima, ali i stanovnicima koji se bore za opstanak zbog velikih zagađivača i njihovih emisija.⁷⁵ Ovdje je riječ o državama Nieu, Palau, Sveti Kristofor i Nevis, Sveti Vincent i Grenadini, Antigua i Barbuda, Sveta Lucija, Vanuatu i Tuvalu u čije je ime slučaj pokrenula *Komisija malih otočnih država za klimatske promjene i međunarodno pravo (COSIS)*, a što je nazvano važnim prvim korakom pozivanja na odgovornost velikih zagađivača.⁷⁶ *Slika 33* prikazuje navedenu objavu.

⁷⁴ Prema: <https://balkans.aljazeera.net/news/world/2024/5/22/otocne-drzave-dobile-historijski-klimatski-slucaj-na-sudu-za-svjetske-okeane> (pristupljeno 25. srpnja 2024. 17:47)

⁷⁵ Isto.

⁷⁶ Isto.

Svijet | Pacifik

Otočne nacije dobile su povijesni klimatski slučaj na Svjetskom sudu za oceane

Svjetski sud presudio je da zemlje moraju zaštititi oceane smanjenjem emisija fosilnih goriva dok se otočne nacije bore za preživljavanje.

Slika 33. Screenshot balkans.aljazeera.net-ove objave „Otočne države dobile povijesni klimatski slučaj na Svjetskom sudu za oceane“ (izvor: <https://balkans.aljazeera.net/news/world/2024/5/22/otocne-drzave-dobile-historijski-klimatski-slucaj-na-sudu-za-svjetske-okeane> pristupljeno 25. srpnja 2024. 18:20)

Druga kategorija analizirana u okviru rada po učestalosti je o elementarnim nepogodama o kojima su objavljena 33 teksta. Jedan takav primjer, iz 26. travnja, je videoprilog naslovljen „Britanski farmeri u problemima, zemljišta potopljena“, a koji donosi priču o velikim posljedicama razorne oluje u Velikoj Britaniji koja je stvorila višemjesečne poplave uništivši poljoprivredna zemljišta i njihov prinos. Osim oluje, velike probleme farmerima stvara i negativan niz od 18 mjeseci rekordnih padalina, pri čemu se spominje i utjecaj klimatskih promjena zbog kojih se šteta broji u stotinama tisuća dolara. Zaključno se postavlja i pitanje kako države učiniti samoodrživim neovisno o tome što će budućnost donijeti. *Slika 34* prikazuje spomenuti videoprilog koji ima redakcijski potpis „Al Jazeera“.

Slika 34. Screenshot balkans.aljazeera.net-ove objave „Britanski farmeri u problemima, zemljišta potopljena“ (izvor: <https://balkans.aljazeera.net/videos/2024/4/26/britanski-farmeri-u-problemima-zemljista-potopljena> pristupljeno 25. srpnja 2024. 18:51)

Najmanje zastupljena kategorija tijekom analiziranog perioda bila je vremenska prognoza i vremenske prilike o kojima je objavljeno 16 tekstova. Portal *balkans.aljazeera.net* ne objavljuje dnevnu vremensku prognozu, već ponekad izvještava o vremenskim prilikama koje bi mogle privući pozornost publike. Na dobar odaziv pratitelja na Instagramu naišao je videozapis „Sve boje aurorae borealis“ o polarnoj svjetlosti objavljen 11. svibnja, pri čemu je sakupio 249 oznaka „Sviđa mi se“. Objava, prikazana na *Slici 35*, prikazuje više kadrova aurore borealis koja je viđena iznad Bosne i Hercegovine, SAD-a i Njemačke. U kratkom opisu

videozapisa navedeno je da se polarna svjetlost pojavila zbog neuobičajeno snažnih oluja na Suncu čime su dijelovi Europe i SAD-a bili osvjetljeni zelenom, rozom i ljubičastom bojom.⁷⁷

Slika 35. Screenshot ajbalkans-ove Instagram objave „Sve boje aurorae borealis“ (izvor: <https://www.instagram.com/p/C61ksKYJHTa/> pristupljeno 25. srpnja 2024. 19:26)

Veoma dobar audiovizualan sadržaj, osim na portalu i Instagramu, također je prisutan i na X-u (Twitteru). Slika 36 prikazuje videozapis objavljen 24. travnja na X-u (Twitteru) o razornim posljedicama tornada u Nebraski, saveznoj državi SAD-a. Objava s videom koji ima 2814 prikaza, devet oznaka „Sviđa mi se“ te je tri puta prosljeđena, u opisu također navodi kako je nacionalna meteorološka služba zabilježila najmanje 60 tornada u pet saveznih država u jednom danu, odnosno, tog petka, dok su tijekom vikenda zbog jakih oluja mogla biti ugrožena područja u kojima živi skoro 20 milijuna ljudi.

⁷⁷ Prema: <https://www.instagram.com/p/C61ksKYJHTa/> (pristupljeno 25. srpnja 2024. 19:26)

Slika 36. Screenshot Al Jazeera Balkans-ove X (Twitter) objave o razornim posljedicama tornada u SAD-u (izvor <https://www.instagram.com/p/C61ksKYJHTa/>, pristupljeno 25. srpnja 2024. 19:26)

Iako kvantitativno Facebook nije najkorištenija društvena mreža, svejedno i dalje dominira s najvećim brojem reakcija, komentara i dijeljenja. Pozornost pratitelja izazvala je objava „Kako promijeniti meteorološke uvjete uz pomoć „zasijavanja oblaka““ od 5. svibnja, prikazana na *Slici* 37. Osim 85 reakcija, objava je 44 puta komentirana te 18 puta podijeljena. Redakcijski tekst na složen način obrađuje pojavu „cloud seeding“, tj „zasijavanja oblaka“ kojom se prvi put dogodilo da čovjek svjesno pokuša promijeniti meteorološku sliku klime te da se, ovakav oblik geoinženjeringa, često povezuje s borbom protiv klimatskih promjena.⁷⁸ Nadalje, spominje se kako „zasijavanje oblaka“ rješava ozbiljan vremenski problem - tuču,

⁷⁸ Prema: <https://balkans.aljazeera.net/teme/2024/5/5/kako-uz-pomoc-cloud-seedinga-promijeniti-meteoroloske-uslove> (pristupljeno 26. srpnja 2024. 08:43)

zatim se koristi za dobrobit određene klime, a ne za neku globalnu svrhu te, s obzirom na to da je jedan od zakona geografske ovojnice cjelovitost, neke „dobre namjere“ mogu imati i negativne posljedice.⁷⁹ Jedan takav primjer iz povijesti se pojavljuje već nakon Drugog svjetskog rata te se u tekstu navodi kako postoje indicije da je američka vojska u Vijetnamu svjesno koristila takvu metodu kako bi povećala količinu i trajanje monsunskih kiša te stvorila nepristupačan teren, tj. blato i klizišta.⁸⁰ Zaključno, navodi se kako je „sijanje oblaka“ dobra ideja ako se koristi u mjeri kojom se kontroliraju posljedice te tada može donijeti korist od poljoprivrede pa sve do turizma, no najveći se problem javlja kada se aktivnosti provode bez obzira na posljedice zbog čega mogu nastati ozbiljni problemi.⁸¹

Slika 37. Screenshot Al Jazeera Balkans-ove Facebook objave „Kako promijeniti meteorološke uvjete uz pomoć „zasijavanja oblaka““ (izvor: <https://web.facebook.com/AJBalkans/posts/pfbid0CxQ9N5DmrK9KPoyzjVPZ1rPCzTj75z16HYm1j93bMw6GpyUCFxSkLGjnLhnWivMml> pristupljeno 25. srpnja 2024. 20:08)

⁷⁹ Prema: <https://balkans.aljazeera.net/teme/2024/5/5/kako-uz-pomoc-cloud-seedinga-promijeniti-meteoroloske-uslove> (pristupljeno 26. srpnja 2024. 08:43)

⁸⁰ Isto.

⁸¹ Isto.

Iako je portal *balkans.aljazeera.net* tijekom analiziranog perioda objavio najmanje materijala te ne objavljuje vremensku prognozu, uvijek se radilo o složenijim i duljim novinarskim formama. Portal na službenoj stranici također objavljuje videozapise, često u obliku reportaža, koje su kvalitetno napravljene, ali se najčešće ne odnose na tematiku koju obuhvaća diplomski rad. Jednako tako su prisutne objave o elementarnim nepogodama neovisno o tome iz kojeg dijela svijeta dolaze, a naglasak takvih priča je na sagledavanju posljedica, uzroka, trenutnog stanja te na pojedinačnim ljudskim pričama što kod publike može izazvati empatiju. Pošto je *Al Jazeera Balkans* međunarodna televizijska postaja, najčešće je i prisutan sadržaj s međunarodne razine, iako se pojavljuje i lokalni, odnosno, domaći sadržaj. Facebook je najdominantnija društvena mreža koja nailazi na najveći odaziv publike pa se može pretpostaviti kako, u usporedbi sa ostalim društvenim mrežama, najviše doprinosi privlačenju posjetitelja na portal. S druge strane, na X-u (Twitteru) je objavljeno najviše sadržaja, čak i više nego na portalu. Jednako tako, objave su prilagođene za svaku društvenu mrežu, odnosno, njihovim specifičnostima. Kao „mjesto“ mogućeg napretka ističe se otvaranje službenog TikTok profila, čime bi portal dobio novi „izvor“ pratitelja, odnosno, privlačenja publike.

5.6. Analiza portala *cdm.me*

Zbog nepostojećih dostatnih izvora o posjećenosti i čitanosti portala u Crnoj Gori, a koji bi se mogli uzeti kao ozbiljni i s kredibilitetom, ponovno je korišten godišnji izbor za najbolji regionalni news portal u organizaciji *Media Daily*.⁸² Prema navedenom izvoru, kao načitaniji, odnosno, najbolji regionalni news portal u Crnoj Gori ističe se *CdM - Cafe del Montenegro*⁸³. Sa sjedištem u Podgorici, glavnom gradu Crne Gore, *CdM - Cafe del Montenegro* navodi kako su upravo oni prvi i najposjećeniji crnogorski portal, osnovan 1997. godine.

Portal *cdm.me* na Facebooku ima 71 tisuću pratitelja, na Instagramu 1392 pratitelja, dok na X-u (Twitteru) ima 24,7 tisuća pratitelja. Službeni profil na TikToku nije pronađen.

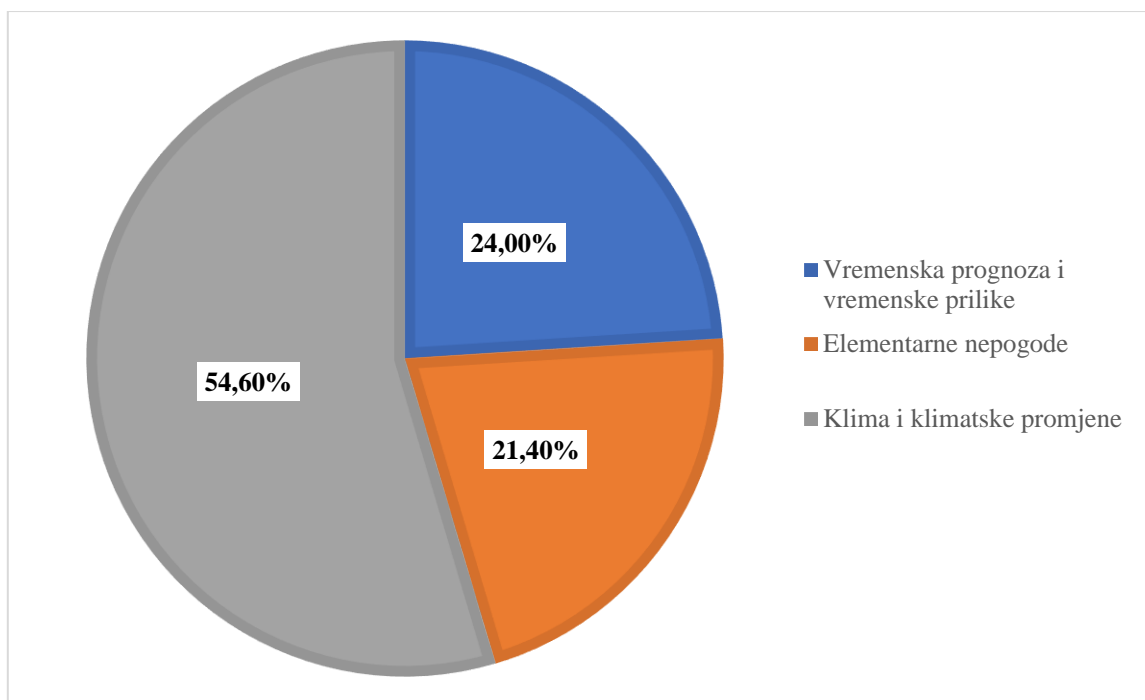
⁸² Prema: <https://mediadaily.biz/2023/12/08/imamo-pobjednika-6-media-daily-izbora-za-najbolji-regionalni-news-portal-2023/> (pristupljeno 26. ožujka 2024. 16:00)

⁸³ Prema: <https://www.cdm.me/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 11:17)

Crnogorski portal *cdm.me* objavljuje puno sadržaja na samome portalu, dok je veoma malo objava zabilježeno na društvenim mrežama, među kojima prednjače X (Twitter) i Facebook. Unatoč tome, obje društvene mreže su tijekom analiziranog perioda objavile vrlo malo sadržaja vezanog uz tematiku diplomskog rada, dok je tema klime i klimatskih promjena prvenstveno predstavljena kroz politiku, odnosno, spominjala se uglavnom u okviru političkih programa ili istupa političara.

5.6.1. Kvantitativna analiza portala *cdm.me*

Crnogorski portal *cdm.me* je tijekom analiziranog perioda objavio 154 teksta, a koja se mogu povezati s tematikom diplomskog rada. Na prvom mjestu po zastupljenosti nalazi se tema klime i klimatskih promjena o kojoj su pronađene 84 objave, što iznosi 54,6% od ukupnog broja. O vremenskoj prognozi i vremenskim prilikama te elementarnim nepogodama izvještavalo se gotovo pa jednako. Ukupno 37 objava doticalo se tema vremenske prognoze i vremenskih prilika, što iznosi 24%. Samo četiri objave manje (33) obrađivale su, doticale se ili spominjale temu elementarnih nepogoda što daje udio od 21,4% od ukupno analiziranog sadržaja. Omjer zastupljenosti analiziranih objava prikazan je na *Grafu 5*.

Graf 5. Omjer objava na portalu *cdm.me* prema odabranim temama

Unatoč velikom broju objava na portalu, veoma malo sadržaja prisutno je na društvenim mrežama pri čemu treba istaknuti da službeni profil portala na društvenoj mreži TikTok nije pronađen. Na prvom mjestu nalazi se X (Twitter) sa samo sedam objava, dok je drugo mjesto pripalo Facebooku sa šest objava. Tijekom analiziranog perioda na Instagramu nije objavljena niti jedna objava vezana uz temu rada. Omjer objava na društvenim mrežama portala *cdm.me* prikazan je u *Tablici 10*.

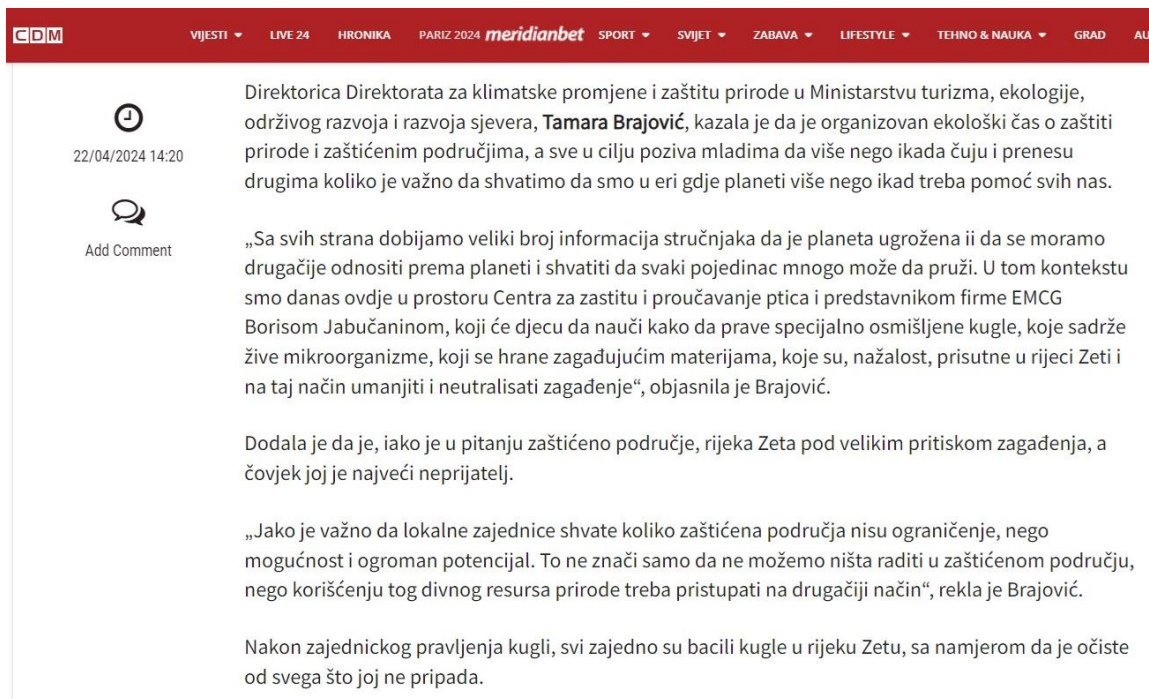
Tablica 10. Zastupljenost analiziranog sadržaja na društvenim mrežama portala *cdm.me*

	Facebook	Instagram	TikTok	X (Twitter)
Broj objava	6	0	-	7

5.6.2. Kvalitativna analiza portala *cdm.me*

Tekstovi vezani uz tematiku diplomskog rada objavljuvani su u rubrikama „Vijesti“, „Svijet“ i „Tehno&nauka“ te u podrubrikama „Društvo“, „Regija“, „Europa“, „Planet“, „Ekonomija“, „Kultura“ i „Grad“. Prvog dana analize, 22. travnja, u podrubrici „Društvo“

objavljen je redakcijski tekst „Niz ekoloških akcija širom Crne Gore povodom Dana planete Zemlje“ u kojem se spominje niz ekoloških akcija organiziranih od strane Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera. U široj formi donose se izjave nekoliko osoba pa tako i direktora Direktorata za ekologiju u spomenutom ministarstvu, Balše Bajagića, koji je povodom Dana planeta Zemlje obilježenim pod sloganom „Planet protiv plastike“ podsjetio na poduzimanje konkretnih koraka prema smanjenju ekološkog otiska te da su poduzete akcije čišćenja korita rijeke Cijevne, zatim mapiranja otpadnih voda u Zetu, ozelenjivanja obrazovnih ustanova u više gradova u državi, kao i još nekoliko drugih akcija.⁸⁴ Jednako tako donose se i izjave Tamare Brajović, direktorice Direktorata za klimatske promjene i zaštitu prirode, također u Ministarstvu turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, koja je skrenula pozornost da je planetu, više nego ikada, potrebna pomoć, a što je prikazano na *Slici 38*.

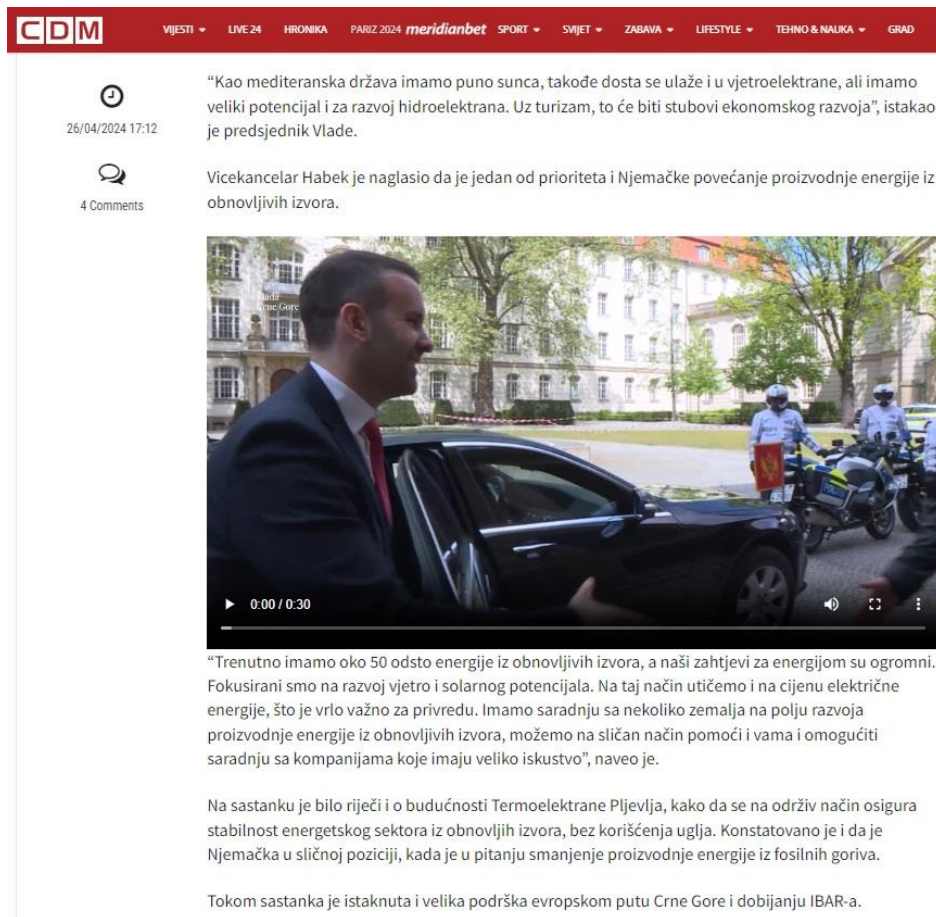

Slika 38. Screenshot dijela cdm.me-ove objave „Niz ekoloških akcija širom Crne Gore povodom Dana planeta Zemlje“ (izvor: <https://www.cdm.me/drustvo/niz-ekoloskih-akcija-sirom-crne-gore-povodom-dana-planete-zemlje/> pristupljeno 29. srpnja 2024. 08:46)

Najviše objava, u okviru tematike diplomskog rada, bilo je vezano uz klimu i klimatske promjene, točnije 84. Kao što je već spomenuto, uglavnom su takve teme predstavljene kroz

⁸⁴ Prema: <https://www.cdm.me/drustvo/niz-ekoloskih-akcija-sirom-crne-gore-povodom-dana-planete-zemlje/> (pristupljeno 29. srpnja 2024. 08:46)

prizmu politike. Jednako tako je i redakcijski tekst „Spajić: Uz turizam, hidroelektrane će biti stubovi ekonomskog razvoja“ objavljen 26. travnja, a koji je prikupio četiri komentara na samome portalu. Tekst donosi kratak pregled službenog posjeta predsjednika Vlade Milojka Spajića u Berlinu kod Roberta Habecka, vicekancelara Njemačke i saveznog ministra ekonomije i zaštite klime. Istaknuto je da Crna Gora, kao mediteranska država, ima puno sunca te značajna ulaganja u vjetroelektrane, pri čemu nije zaobiđen niti veliki potencijal za razvoj hidroelektrana koje će biti stupovi ekonomskog razvoja, a što je sve vezano uz obnovljive izvore energije te smanjenje proizvodnje energije iz fosilnih goriva.⁸⁵ Spomenuta objava prikazana je na *Slici 39*.

CDM VIJESTI LIVE 24 HRONIKA PARIZ 2024 meridianbet SPORT SVIJET ZABAVA LIFESTYLE TEHNO & NAUKA GRAD

26/04/2024 17:12
4 Comments

“Kao mediteranska država imamo puno sunca, takođe dosta se ulaže i u vjetroelektrane, ali imamo veliki potencijal i za razvoj hidroelektrana. Uz turizam, to će biti stubovi ekonomskog razvoja”, istakao je predsjednik Vlade.

Vicekancelar Habek je naglasio da je jedan od prioriteta i Njemačke povećanje proizvodnje energije iz obnovljivih izvora.

0:00 / 0:30

“Trenutno imamo oko 50 odsto energije iz obnovljivih izvora, a naši zahtjevi za energijom su ogromni. Fokusirani smo na razvoj vjetro i solarnog potencijala. Na taj način utičemo i na cijenu električne energije, što je vrlo važno za privredu. Imamo saradnju sa nekoliko zemalja na polju razvoja proizvodnje energije iz obnovljivih izvora, možemo na sličan način pomoći i vama i omogućiti saradnju sa kompanijama koje imaju veliko iskustvo”, naveo je.

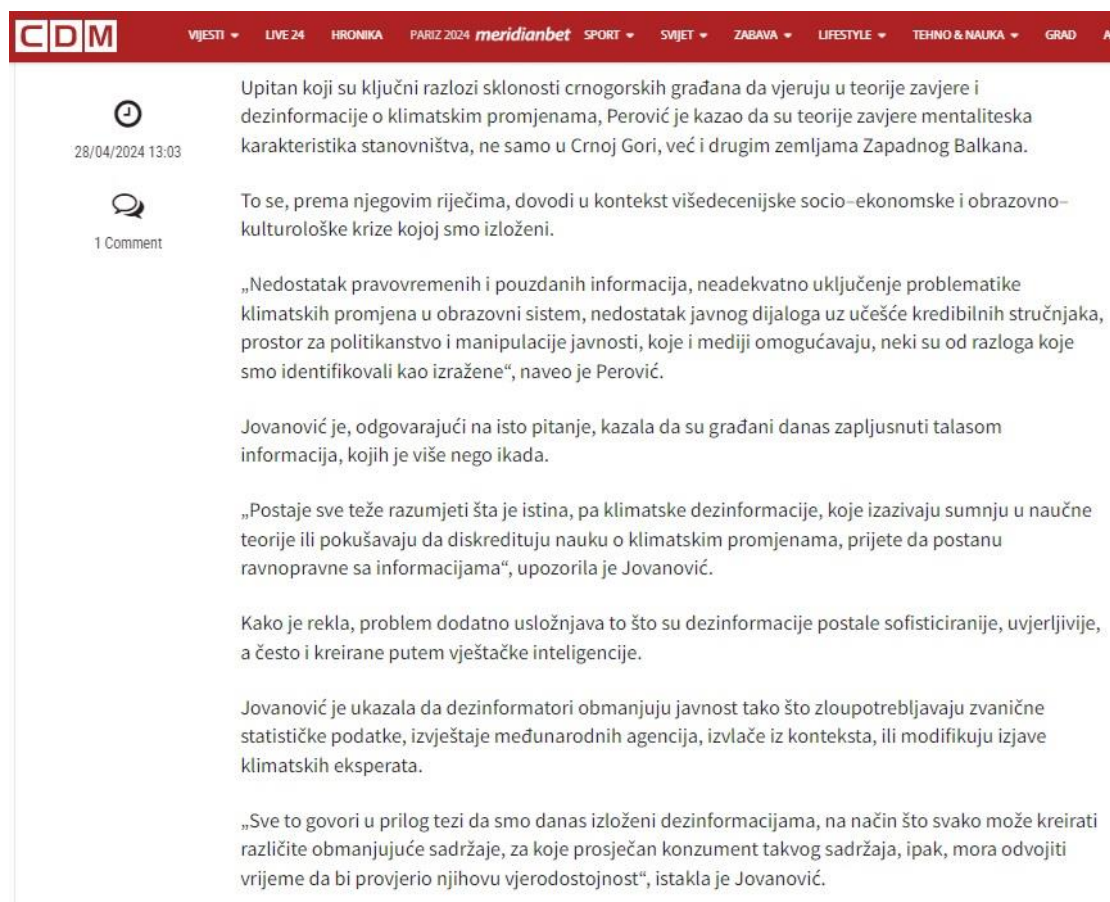
Na sastanku je bilo riječi i o budućnosti Termoelektrane Pljevlja, kako da se na održiv način osigura stabilnost energetskeg sektora iz obnovljivih izvora, bez korišćenja uglja. Konstatovano je i da je Njemačka u sličnoj poziciji, kada je u pitanju smanjenje proizvodnje energije iz fosilnih goriva.

Tokom sastanka je istaknuta i velika podrška evropskom putu Crne Gore i dobijanju IBAR-a.

Slika 39. Screenshot cdm.me-ove objave Spajić: Uz turizam, hidroelektrane će biti stubovi ekonomskog razvoja“ (izvor: <https://www.cdm.me/ekonomija/energetska-tranzicija-u-fokusu-razgovora-premijera-spajica-sa-vicekancelarom-njemacke-robotom-habekom/> pristupljeno 29. srpnja 2024. 09:27)

⁸⁵ Prema: <https://www.cdm.me/ekonomija/energetska-tranzicija-u-fokusu-razgovora-premijera-spajica-sa-vicekancelarom-njemacke-robotom-habekom/> (pristupljeno 29. srpnja 2024. 09:27)

U pogledu klime i klimatskih promjena značajan je tekst „Potrebno mnogo više kredibilnih informacija o posljedicama klimatskih promjena“ objavljen u rubrici „Društvo“ 28. travnja, a kojeg potpisuje agencija MINA. Tekst, na složen i sustav način, ukazuje na klimatske dezinformacije koje uzrokuju sumnju u znanstvene teorije te postaju ravnopravne s informacijama, pri čemu se također ističe kako je crnogorskim građanima potrebno više vjerodostojnih i pravovremenih informacijama o posljedicama koje donose klimatske promjene.⁸⁶ Posebnu pažnju privukli su podaci istraživanja *Centra za demokratsku tranziciju* iz prosinca prošle godine, a prema kojem 46,7% ispitanika smatra da se u javnosti preuveličavaju opasnosti koje klimatske promjene predstavljaju za planet, što se može dovesti u kontekst višedesetljetne obrazovno-kulturološke i socio-ekonomske krize u Crnoj Gori, ali i državama zapadnog Balkana. Screenshot dijela objave prikazan je na *Slici 40*.

Slika 40. Screenshot dijela cdm.me-ove objave „Potrebno mnogo više kredibilnih informacija o posljedicama klimatskih promjena“ (izvor: <https://www.cdm.me/drustvo/potrebno-mnogo-vise-kredibilnih-informacija-o-posljedicama-klimatskih-promjena/> pristupljeno 29. srpnja 2024. 09:35)

⁸⁶ Prema: <https://www.cdm.me/drustvo/potrebno-mnogo-vise-kredibilnih-informacija-o-posljedicama-klimatskih-promjena/> (pristupljeno 29. srpnja 2024. 09:35)

Tekst u složenoj formi donosi više izjava izvršne urednice platforme *raskrinkavanje.me* Jelene Jovanović te direktora *Ekološkog pokreta Ozon* Aleksandra Perovića. U tekstu se spominje da Jovanović također navodi kako dezinformacije urušavaju povjerenje u institucije koje su značajne za rješavanje problema klimatskih promjena te da polariziraju društvo, pri čemu je nužno da crnogorske institucije nađu rješenje koje će podrazumijevati represivne mjere, ali i sistemski i efikasni odgovor za kojeg se nada da građani Crne Gore neće dugo čekati.⁸⁷ Iako tekst donosi značajne informacije i upozorenja, na portalu je zabilježen samo jedan komentar, dok objava nije podijeljena niti na jednoj društvenoj mreži. Nedijeljenjem tekstova na društvenim mrežama portal *cdm.me* većinom ne iskorištava jedne od glavnih načina privlačenja publike, odnosno, pratitelja. Posljedično, značajan sadržaj, kao što je bio prethodni primjer, ne dopire do velikog broja ljudi.

Druga analizirana kategorija po zastupljenosti bila je o vremenskoj prognozi i vremenskim prilikama, a o kojoj je na portalu objavljeno 37 tekstova. Tijekom analiziranog perioda zabilježeno je samo sedam objava na Facebooku, a upravo jedan takav primjer je objava o vremenskoj prognozi iz 20. svibnja, a koja je prikupila 48 reakcija, dva komentara te jedno dijeljenje, dok je na samom portalu zabilježeno šest komentara. Screenshot Facebook objave prikazan je na *Slici 41*.

⁸⁷ Prema: <https://www.cdm.me/drustvo/potrebno-mnogo-vise-kredibilnih-informacija-o-posljedicama-klimatskih-promjena/> (pristupljeno 29. srpnja 2024. 09:35)

Slika 41. Screenshot cdm.me-ove Facebook objave „Kakvo nas vrijeme očekuje za praznik“ (izvor: <https://web.facebook.com/CafeDelMontenegro/posts/pfbid02HNPxm5VYzCnbMfQRSYbCaqgnfuP4ZB1297RVHuxC2bUEsyJyATWcXNPwK1RRucknl> pristupljeno 29. srpnja 2024. 09:59)

Spomenuta objava uključuje kraći tekst o vremenskoj prognozi za cijelu državu, a koja sadrži tekst o nadolazećim vremenskim prilikama na sjeveru i jugu države, kao i na moru. Screenshot cijelog teksta prikazan je na *Slici 42*.

20/05/2024 07:54

6 Comments

U Crnoj Gori danas će biti promjenljivo oblačno vrijeme. Tokom dana biće i sunčanih perioda. Najavljen je vjetar slab do umjeren južni, a najviša dnevna temperatura do 30 stepeni.

Na sjeveru će danas biti povremene kiše ili pljuska sa grmljavinom, naročito ujutru.

Na jugu kiša ili pljusak sa grmljavinom, a tokom dana promjenljivo oblačno sa sunčanim periodima i uglavnom suvo. Temperatura do 30 stepeni.

More malo talasasto. Vjetar slab do umjeren, južni. Temperatura mora oko 20 stepeni.

Narednih dana na sjeveru, u utorak i srijedu i dalje će biti promjenljivo i nestabilno povremeno sa kišom, pljuskovima i grmljavinom.

Nešto češće padavine pčekuju se tokom utorka. Povremeno će duvati umjeren do pojačan južni vjetar. Temperatura u padu, nešto više tokom srijede.

Na jugu utorak i srijedu, promjenljivo oblačno sa sunčanim intervalima, ali i velikim izgledima ponegdje za kišu ili pljusak sa grmljavinom, posebno u popodnevnim satima.

Vjetar umjeren do pojačan južni, a temperatura postepeno u padu.

Slika 42. Screenshot cdm.me-ove objave „Kakvo nas vrijeme očekuje za Dan nezavisnosti“ (izvor: <https://www.cdm.me/drustvo/kakvo-nas-vrijeme-ocekuje-za-dan-nezavisnosti/> pristupljeno 29. srpnja 2024. 10:03)

Ukupno 33 objave zabilježene su o elementarnim nepogodama, a najčešće se radilo o vijestima iz inozemstva, odnosno, iz svih dijelova svijeta. Jedan primjer je tekst „Požar na zapadu Kanade, evakuisano više hiljada stanovnika“ objavljen 12. svibnja. Kao autor navodi se *Fonet* te, iako je spomenuto da su to informacije *Reutersa*, nema poveznice na izvorni tekst. Objava nije podijeljena na društvenim mrežama te nema komentara na portalu, dok je naslovna fotografija naknado ili uklonjena ili više nije dostupna. Riječ je o prvom ovosezonskom požaru na zapadu Kanade zbog kojeg se tisuće ljudi evakuiralo uz upozorenje vlasti na lošu kvalitetu zraka.⁸⁸ Posebno je zanimljiva činjenica kako je Kanada ove godine doživjela jednu od najtoplijih zima uz malo ili nimalo snijega u brojnim područjima, čime se pojačao strah od vrućeg ljeta koje bi moglo prouzrokovati šumske požare zbog suše.⁸⁹ Cijeli tekst prikazan je na *Slici 43*.

⁸⁸ Prema: <https://www.cdm.me/svijet/planeta/pozar-na-zapadu-kanade-evakuisano-vise-hiljada-stanovnika/> (pristupljeno 29. srpnja 2024. 10:46)

⁸⁹ Isto.

🕒
12/05/2024 21:29

💬
Add Comment

Prvi veliki šumski požar ove sezone nastavio je da se širi na zapadu Kanade, a dok se vatrogasci bore da obuzdaju vatru vlasti su evakuisale hiljade stanovnika i upozoravale na loš kvalitet vazduha od Britanske Kolumbije do Ontarija, javlja Rojters.

Stanovnici grada u Britanskoj Kolumbiji su evakuisani, a u stanovništvu Fort Mekmareja, naftnog čvorišta u Alberti koji je pretrpio veliku štetu od šumskih požara 2016. godine upućen je apel da se pripreme za odlazak.

Vlasti su danas saopštile da se vatra smirila, ali da se očekuje da će se proširiti s rastom temperature.

Zvaničnici u Alberti rekla su da je požar bio ekstreman i van kontrole, lociran 16 kilometara jugozapadno od Fort Mekmareja, a tokom vikenda zahvatao je oko 5.500 hektara, što je značajno više nego što je ranije prijavljeno. U Britanskoj Kolumbiji zatražena je evakuacija hiljada stanovnika u dve regionalne opštine – Northern Rockies i Fort Nelson First Nations jer se požar proširio na 2.483 hektara.

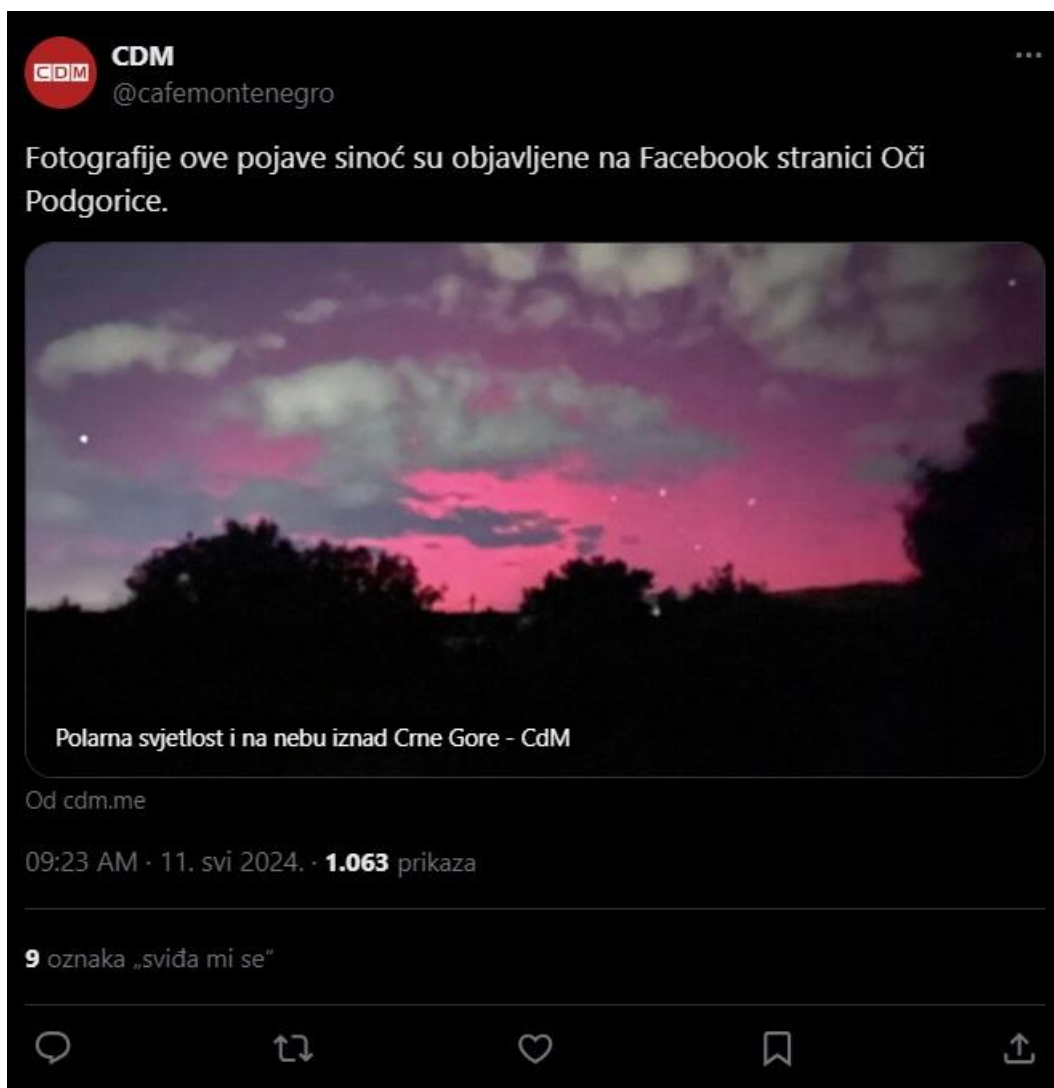
Gradonačelnik Northern Rockiesa **Rob Frejzer** rekao je da je požar nastao tako kada je jak vjetar srušio stablo na dalekovod.

Kanada je ove godine doživjela jednu od svojih najtoplijih zima uz malo ili nimalo snega u mnogim područjima, što je pojačalo bojazan od vrućeg ljeta koje bi moglo pruzrokovati šumske požare zbog suše.

Agencija Rojters podsjeća da je 2016. godine više od 80.000 ljudi evakuisano iz Fort Mekmareja nakon što je požar uništio hiljade kuća i zgrada.

Slika 43. Screenshot cdm.me-ove objave „Požar na zapadu Kanade, evakuirano više tisuća stanovnika“ (izvor: <https://www.cdm.me/svijet/planeta/pozar-na-zapadu-kanade-evakuisano-vise-hiljada-stanovnika/> pristupljeno 29. srpnja 2024. 10:46)

Osim već spomenutog Facebooka, od ostalih društvenih mreža korišten je i X (Twitter), a na kojem je zabilježena jedna objava više nego na Facebooku, odnosno, zabilježeno je sedam objava. *Slika 44* prikazuje X (Twitter) objavu o polarnoj svjetlosti s opisom „Fotografije ove pojave sinoć su objavljene na Facebook stranici Oči Podgorice“ iz 11. svibnja. Objava je prikupila devet oznaka „Sviđa mi se“ te je, od korisnika društvene mreže, pregledana 1063 puta bez zabilježenih komentara, a klikom na fotografiju, odnosno, poveznicu, korisnik je preusmjeren na objavu na portalu „Polarna svjetlost i na nebu iznad Crne Gore“.

Slika 44. Screenshot cdm.me-ove X (Twitter) objave „Polarna svjetlost i na nebu iznad Crne Gore“ (izvor: <https://x.com/cafemontenegro/status/1789194561404715327> pristupljeno 29. srpnja 2024. 10:59)

Unatoč postojanju Instagram profila, nije zabilježena niti jedna objava vezana uz tematiku diplomskog rada. S druge strane, službeni TikTok profil nije pronađen. Kao dva načina za napredak u radu portala, čime bi se povećao doseg publike te posjećenost, ističu se češće objavljivanje sadržaja na društvenim mrežama, kao i otvaranje TikTok profila. Tema klime i klimatskih promjena donosi se prvenstveno kroz prizmu, tj. perspektivu politike te skoro pa isključivo na portalu, uz naglasak na pristupanje u EU. Iako su na portalu pronađene 154 objave, uglavnom je uvijek riječ o kraćim i jednostavnijim novinarskim formama, uz nekolicinu iznimaka. Vijesti o elementarnim nepogodama iz različitih dijelova svijeta ponekad se objave na portalu, uglavnom ako su „zvučnije“, odnosno, ako bi mogle privući veću pozornost publike. Kada je riječ o prenesenim tekstovima, na izvorni tekst, odnosno, portal koji

je izvorno o tome pisao, nije umetnuta poveznica, tj. hyperlink što bi trebalo biti istaknuto po načelima novinarske struke.

5.7. Analiza portala *abcnews.al*

Kod albanskih medija također nije pronađen potpuno vjerodostojan izvor o posjećenosti portala te su korišteni podaci *FeedSpota*, pri čemu treba istaknuti kako je prvo mjesto zauzeo portal *Tirana Times*.⁹⁰ No, *Tirana Times*⁹¹ su prve tjedne novine u zemlji, a koje plasiraju vijesti i poglede posvećene engleskoj govornoj publici u Albaniji i inozemstvu te objavljuju veoma malo sadržaja (svega nekoliko objava u tjedan dana) te portal ipak nije odabran za analizu zbog malog broja objavljenog sadržaja.⁹² Umjesto navedenog portala, za analizu je odabran *Abc News – Lajmet e fundit*⁹³ koji se nalazi na drugom mjestu analize *Feedspota* jer odabrani portal ima puno veću količinu sadržaja što omogućuje i kvalitetniju analizu.⁹⁴ Sa sjedištem u Tirani, redakcija *abcnews.al*, kao dio *ABC televizije*, navodi kako je posvećena neovisnoj provjeri vijesti prije objave te da omogućuje potpunu pokrivenost najnovijim događanjima iz zemlje i svijeta.⁹⁵

Portal *abcnews.al* na Facebooku ima 458 tisuća, na Instagramu 85,5 tisuća te 37,6 tisuća pratitelja. Službeni portal na X-u (Twitteru) nije pronađen.

Portal albanskog televizijskog kanala *ABC News* tijekom analiziranog perioda kontinuirano je objavljiavao sadržaj na društvenim mrežama Facebook, Instagram i TikTok, dok X (Twitter) nije korišten, odnosno, nije pronađen službeni profil. Sadržaj, koji se primarno fokusira na vijesti s područja cijele države, ujedno uključuje i novosti iz cijeloga svijeta, prvenstveno ako bi takve novosti mogle privući pozornost pratitelja. Facebook se koristi kao dominantna društvena mreža putem koje se dijele objave s portala, dok Instagram i TikTok imaju objave prilagođene pojedinostima, odnosno, karakteristikama pojedine društvene mreže čime se nastoji povećati doseg.

⁹⁰ Prema: https://journalists.feedspot.com/albania_news_websites/ (pristupljeno 26. ožujka 2024. 16:06)

⁹¹ Prema: <https://www.tiranatimes.com/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 11:19)

⁹² Prema: https://www.tiranatimes.com/?page_id=388 (pristupljeno 26. ožujka 2024. 16:07)

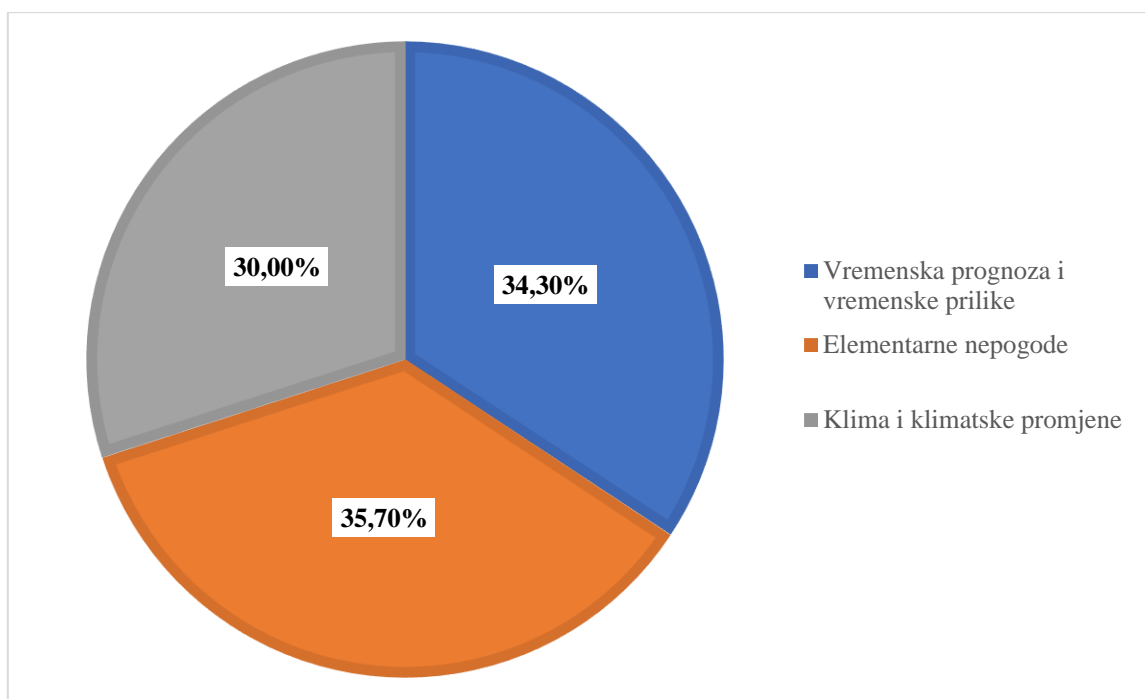
⁹³ Prema: <https://abcnews.al/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 11:20)

⁹⁴ Prema: https://journalists.feedspot.com/albania_news_websites/ (pristupljeno 26. ožujka 2024. 16:06)

⁹⁵ Prema: <https://abcnews.al/rregulla-privatesie/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 13:19)

5.7.1. Kvantitativna analiza portala *abcnews.al*

Portal *abcnews.al* objavio je 207 tekstova, a koji se dotiču ili se mogu povezati s temom diplomskog rada. Iako su sve tri pojedinačne teme bile skoro pa podjednako zastupljene, najčešće se izvještavalo o elementarnim nepogodama o kojima su zabilježene 74 objave, odnosno, 35,7% od ukupnog broja. Na drugom mjestu nalaze se vremenska prognoza i vremenske prilike o kojima je pronađena 71 objava, tj. 34,3%. Najmanje, od promatranih tematika, izvještavalo se klimi i klimatskim promjenama koje, s ukupno 62 objave, sačinjavaju 30% od ukupno analiziranog sadržaja. *Graf 6* prikazuje omjer zastupljenosti objava o analiziranim tematikama.

Graf 6. Omjer objava na portalu abcnews.al prema odabranim temama

Na društvenoj mreži X (Twitter) nije pronađen službeni profil portala *abcnews.al*. Što se tiče ostalih društvenih mreža, najviše sadržaja objavljeno je na Facebooku, točnije 86 objava. Na drugom mjestu nalazi se Instagram s 53 objave, dok je na trećem mjestu TikTok s 21 objavom. Zastupljenost analiziranog sadržaja na društvenim mrežama, a koji se doticao teme diplomskog rada, prikazana je na *Tablici 11*.

Tablica 11. Zastupljenost analiziranog sadržaja na društvenim mrežama portala *abcnews.al*

	Facebook	Instagram	TikTok	X (Twitter)
Broj objava	86	53	21	-

5.7.2. Kvalitativna analiza portala *abcnews.al*

Prvi dan analize objavljeno je nekoliko tekstova vezanih uz Dan planeta Zemlje od koji se ističe „Europa postaje sve toplija, 151 osoba umrla je od ekstremnih vremenskih nepogoda 2023“, a koji potpisuje redakcija. Donoseći podatke Copernicusa i WMO-a, redakcija portala *abcnews.al*, osim činjenica da je Europa kontinent koji se najbrže zagrijava i to otprilike dvostruko više od globalnog prosjeka, također navodi i jednu pozitivnu stranu, odnosno, proizvodnju energije iz obnovljivih izvora koja je u Europi dosegla 43% nadmašivši proizvodnju fosilnih goriva.⁹⁶ Osim alarmantnih podataka u pogledu temperature, također se spominje i rekordna količina oborina koja je u 2023. godini u Europi bila 7% veća od prosjeka, dok su u prosječnoj europskoj riječnoj mreži riječni tokovi bili najveći ikad zabilježeni u prosincu s „ekstremno velikim“ protocima u gotovo četvrtini riječne mreže.⁹⁷ Naslov i naslovna fotografija navedene objave prikazani su na *Slici 45*.

⁹⁶ Prema: <https://abcnews.al/europa-po-ngrohet-me-shume-151-njerez-vdiqen-nga-ngjarjet-ekstreme-te-motit-ne-ne-2023/> (pristupljeno 29. srpnja 2024. 15:08)

⁹⁷ Isto.

Europa po ngrohet më shumë, 151 njerëz vdiqën nga ngjarjet ekstreme të motit në 2023

© 08:28 - 22.Prill, 2024

Minute pas minute

- 14:59 Sulmi me 12 të vdekur në Golan, Netanyahu premtan hakmarrje
- 14:54 Gjermania: Nuk frikësohemi nga kërcënimet bërthamo...
- 14:52 Hapet perdja e Edipit në PS
- 14:46 Apeli i dha vulën e PD Berishës/ Rekursi i Bashës i dërgohet për...
- 14:43 Legalizimet/ Eksperti: Cilat dosje do të kenë prioritet. Duhet...

Slika 45. Screenshot abcnews.al-ove objave „Europa postaje sve toplija, 151 osoba umrla je od ekstremnih vremenskih nepogoda 2023“ (izvor: <https://abcnews.al/europa-po-ngrohet-me-shume-151-njerez-vdiqen-nga-ngjarjet-ekstreme-te-motit-ne-ne-2023/> pristupljeno 29. srpnja 2024. 15:08)

Kao što je pokazala kvantitativna analiza, najviše objava u okviru tematike diplomskog rada bilo je o elementarnim nepogodama (74 objave), a koje su osim na portalu, također objavljivane u prilagođenim formama na različitim društvenim mrežama. Slika 46 prikazuje Instagram objavu iz 28. travnja naslovljenu „Tornado udario u strujne stupove u Kini, nekoliko mrtvih“, a koja je 133 puta označena sa „Sviđa mi se“. U opisu objave također je navedeno još nekoliko informacija, odnosno, da je tornado pogodio kinesku pokrajinu Guangdong, pri čemu je nastala značajna materijalna šteta te je, osim ozlijeđenih, i smrtno stradalo nekoliko ljudi.⁹⁸

⁹⁸ Prema: https://www.instagram.com/p/C6T_T11CYIw/ (pristupljeno 29. srpnja 2024. 15:21)

Slika 46. Screenshot abcnews.al-ove Instagram objave „Tornado udario u strujne stupove u Kini, nekoliko mrtvih“ (izvor: https://www.instagram.com/p/C6T_T11CYIw/ pristupljeno 29. srpnja 2024. 15:21)

Druga tematika po zastupljenosti bila je vezana uz vremenske prilike i vremensku prognozu (71 objava). Portal je svakodnevno, a istovremeno i na Facebooku, objavljuvao vremensku prognozu. Ovakva uređivačka politika može odgovarati pratiteljima pošto se mogu priviknuti na to da se vremenska prognoza redovito objavljuje te dio najbitnijih detalja o vremenu mogu uvijek pronaći na portalu, kao i na društvenim mrežama portala. Slika 47 prikazuje Facebook objavu „Oblačno i kišovito vrijeme, kakve temperature se očekuju“ iz 9. svibnja, a koja je prikupila 13 oznaka „Sviđa mi se“.

Slika 47. Screenshot abcnews.al-ove Facebook objave „Oblačno i kišovito vrijeme, kakve temperature se očekuju“ (izvor: <https://web.facebook.com/abcnews.al/posts/pfbid0SoXrFS6nSJTtMzVJ7KpmmejFyGAgX3YoKNLSB6tTihDy9oSP7mJ9KReDnwBUZp1> pristupljeno 29. srpnja 2024. 15:33)

Česte su i objave u kojima meteorolog ili meteorologinja u kratkom videozapisu donose vremensku prognozu za područje cijele države, ali i regiju, uključujući Kosovo i Sjevernu Makedoniju. Vremenska prognoza najčešće uključuje temperaturu, naoblaku i moguće padaline, a koje su navedene i u tekstualnom obliku. Umjesto naslovne fotografije objave, prisutan je videozapis s mrežne usluge YouTube. Objava, koju potpisuje redakcija, „VIDEO/ Vremenska prognoza za vikend, kako će se mijenjati temperature“ iz 17. svibnja prikazana je na Slici 48.

VIDEO/ Parashikimi i motit për fundjavën, si do të ndryshojnë temperaturat

© 09:27 - 17 Maj, 2024

Meteorologu Hakil Osmani ka bërë parashikimin e motit përgjatë fundjavës në vendin tonë dhe në rajon.

Minute pas minute

-
15:47
 Ukraina vazhdon sulmet kundër objekteve...
-
15:45
 Zelensky: Ukraina ka forcën për të arritur qëllimet e saj
-
15:42
 Kremlini zotohet për masa të ndërsjella nëse SHBA vendos...
-
15:36
 Lojërat Olimpikë/ Japonia merr kryesimin, baraz me...
-
15:30
 Trajtimi ditor në QSUT/ Ambjente të reja, me teknologji të fundit...

Slika 48. Screenshot abcnews.al-ove objave „VIDEO/ Vremenska prognoza za vikend, kako će se mijenjati temperature“ (izvor: <https://abcnews.al/video-parashikimi-i-motit-per-fundjaven-si-do-te-ndryshojne-temperaturat/> pristupljeno 29. srpnja 2024. 16:01)

Najmanje zastupljena podkategorija, iako s neznatno manjim brojem objava (62), bila je o klimi i klimatskim promjenama. Upravo je spomenuta podkategorija sadržavala širok spektar tema, kao što je tekst „Bolesti koje prenose komarci prijete Europi. Uloga klimatskih promjena“ objavljen 25. travnja, a kojeg također potpisuje redakcija. U tekstu se navodi kako globalno zatopljenje stvara toplije i vlažnije uvjete zbog čega insekti prenose bolesti kao što su malarija i denga groznica, a čija se prevalencija povećala u posljednjih 80 godina.⁹⁹ Jednako tako, u tekstu se spominje kako će se izbijanja bolesti koje prenose komarci proširiti na dijelove sjeverne Europe, Azije, Sjeverne Amerike i Australije u sljedećih nekoliko desetljeća, odnosno, na mjesta koja su do sada ostala netaknuta.¹⁰⁰ U zaključku je navedeno kako suše i poplave

⁹⁹ Prema: <https://abcnews.al/semundjet-e-transmetuara-nga-mushkonjat-kercenojne-europen-rol-i-ndryshimeve-klimatike/> (pristupljeno 29. srpnja 2024. 16:18)

¹⁰⁰ Isto.

povezane s klimatskim promjenama mogu dovesti do većeg prijenosa virusa te da klimatska kriza pojačava prijetnju antimikrobne otpornosti.¹⁰¹ Spomenuta objava prikazana je na *Slici 49*.

The screenshot shows the ABC News website interface. At the top, there is a navigation bar with categories like 'Aktualitet', 'Politikë', 'Rajon', 'Botë', 'Sport', 'Ekonomi', 'Emisione', 'Moti', 'English', 'Life', 'Plus', and 'Opinion'. A 'YouTube' logo and a 'LIVE' indicator are also present. Below the navigation bar, a headline reads 'Sëmundjet e transmetuara nga mushkonjat kërcënojnë Europën. Roli i ndryshimeve klimatike'. The main image shows several mosquitoes against a dark background. To the right, there is a 'Minute pas minute' section with a list of recent news items, including 'Dogjën sipërfaqe toke me bimësi të ndryshme dhe ullinj, procedohen...', 'Plazhi i pasqyrate, mes 6 më të mireve', 'Konflikti i armatosur në Lindjen e Mesme/ Ministri i Jashtëm...', 'Amnisti në kohë lufte, të burgosurit ukrainas gati të luftojnë për...', and 'Basketboll/ Shkëlqen "Dream Team", SHBA mund thellë Serbinë n...'. Below the main image, there are social media sharing icons for Facebook, Twitter, and LinkedIn. The date '© 10:28 - 25 Prill, 2024' is visible at the bottom left of the article content.

Përhapja e sëmundjeve të transmetuara nga mushkonjat është raportuar në të gjithë botën, por veçanërisht në Europë, dhe kjo për shkak të ndryshimeve klimatike.

Insektet transmetojnë sëmundje të tilla si malaria dhe ethet e dengës, prevalenca e të cilave është rritur gjatë 80 viteve të fundit pasi ngrohja globale ka prodhuar kushte më të ngrohta dhe më të lagështa, sipas studiuesve.

Slika 49. Screenshot abcnews.al-ove objave „Bolesti koje prenose komarci prijete Europi. Uloga klimatskih promjena“ (izvor: <https://abcnews.al/semundjet-e-transmetuara-nga-mushkonjat-kercenojne-europen-rol-i-ndryshimeve-klimatike/> pristupljeno 29. srpnja 2024. 16:23)

Tekst „Europska suradnja smanjit će troškove klimatskih mjera za 248 milijardi eura do 2050“ objavljen 15. svibnja navodi podatke kako bi zajednička energetska i klimatska politika EU-a mogla europskim zemljama uštedjeti značajne iznose, u usporedbi da svaka članica zasebno provodi klimatsku politiku. Navodi se, kada bi od 2031. godine svaka članica EU-a samostalno provodila klimatsku politiku s ciljem da do 2050. postane klimatski neutralna, ukupni troškovi iznosili 8629 milijardi eura, ali da sve zajedno postignu klimatsku neutralnost

¹⁰¹ Prema: <https://abcnews.al/semundjet-e-transmetuara-nga-mushkonjat-kercenojne-europen-rol-i-ndryshimeve-klimatike/> (pristupljeno 29. srpnja 2024. 16:18)

do 2050., troškovi bi pali na 8381 milijardi eura.¹⁰² U tekstu je zaključno navedeno kako je istraživač *IFO instituta za gospodarska istraživanja* i autor studije dr. Mathias Mier naveo da je zajednička klimatska akcija uvijek bolja od nacionalne klimatske akcije.¹⁰³ Screenshot spomenute objave prikazan je na *Slici 50*.

Bashkëpunimi evropian do të zvogëlojë kostot e veprimeve klimatike me 248 miliardë euro deri në vitin 2050

© 18:07 - 15 Maj, 2024

Politika e përbashkët e energjisë dhe klimës e Bashkimit Evropian mund t'i kursejë vendeve evropiane 248 miliardë euro midis 2024 dhe 2050 krahasuar me situatën nëse secili vend i BE-së do të zbatonte në mënyrë të pavarur objektivat klimatike, sipas një raporti të publikuar këtë të mërkurë nga Instituti për Kërkime Ekonomike IFO në Mynih.

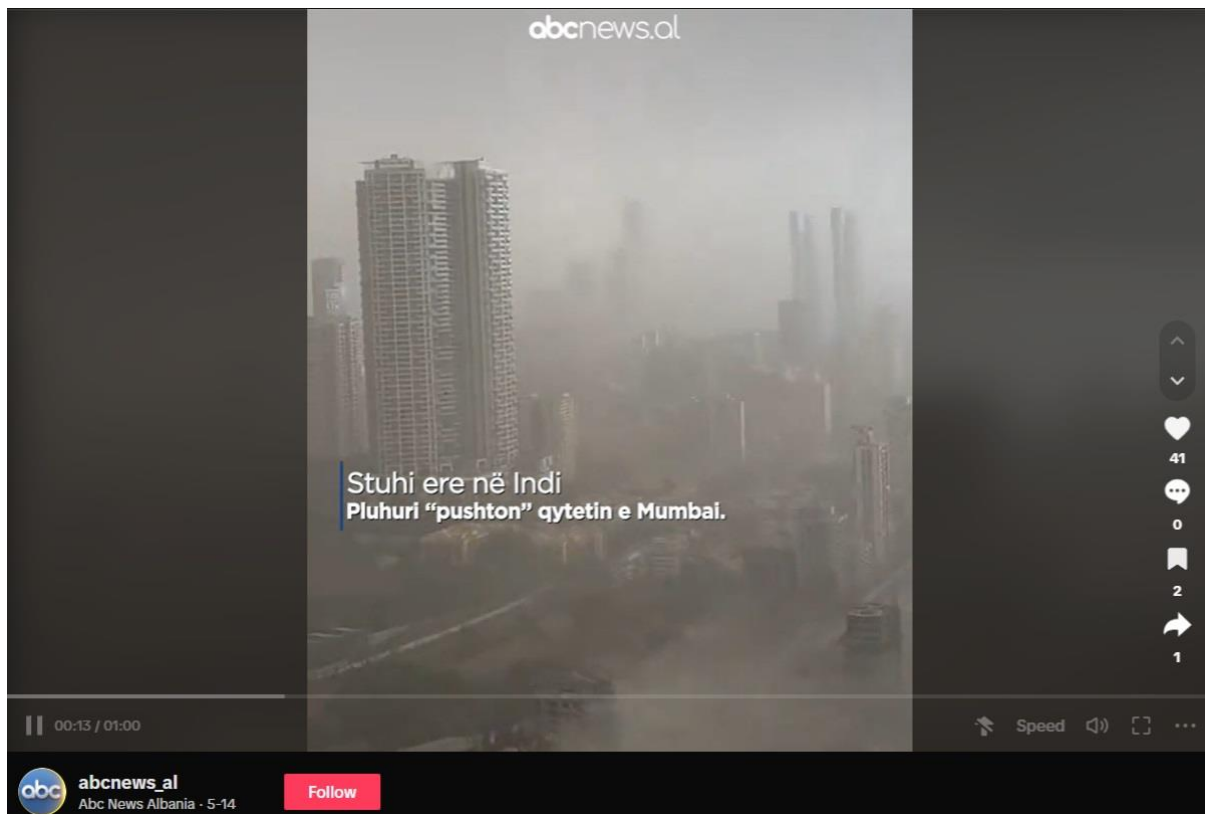
Slika 50. Screenshot abcnews.al-ove objave „Europaska suradnja smanjit će troškove klimatskih mjera za 248 milijardi eura do 2050“ (izvor: <https://abcnews.al/bashkepuniimi-evropian-do-te-zvogeloje-kostot-e-veprimeve-klimatike-me-248-miliarde-euro-deri-ne-vitin-2050/> pristupljeno 29. srpnja 2024. 17:06)

Portal *abcnews.al* prepoznao je društvenu mrežu TikTok kao značaj kanal za privlačenje novog, dodatnog dijela publike. Tijekom analiziranog perioda objavljen je 21 video prilagođen specifičnostima društvene mreže. Primjerice, 14. svibnja objavljen je video o oluji u Indiji, a

¹⁰² Prema: <https://abcnews.al/bashkepuniimi-evropian-do-te-zvogeloje-kostot-e-veprimeve-klimatike-me-248-miliarde-euro-deri-ne-vitin-2050/> (pristupljeno 29. srpnja 2024. 17:06)

¹⁰³ Isto.

kako je navedeno u opisu, prašina je „napala“ grad Mumbai. Video je je 41 put označen sa „Sviđa mi se“, dva puta je spremljen te jednom podijeljen, dok se tijekom trajanja u rasponu od jedne minute donose najvažnije informacije o oluji. Screenshot TikTok objave prikazan je na *Slici 51*.

Slika 51. Screenshot abcnews.al-ove TikTok objave (izvor: https://www.tiktok.com/@abcnews_al/video/7370264850414488837 pristupljeno 29. srpnja 2024. 17:47)

Unatoč tome što se pojavljuje sadržaj vezan uz vremenske prilike, vremensku prognozu, elementarne nepogode te klimu i klimatske promjene, na portalu i društvenim mrežama ipak prevladavaju većinom političke teme, crna kronika, sadržaj koji je objavljen u televizijskim emisijama, lokalne i sportske vijesti te vijesti iz svijeta. Sadržaj vezan uz klimu i klimatske promjene uglavnom je objavljivan samo na portalu, uz nekoliko iznimaka. Facebook prednjači po broju objava (86), iako je značajna količina sadržaja objavljena i na Instagramu (53) i TikToku (21), dok službeni X (Twitter) profil ne postoji te stoga predstavlja mogućnost dodatne distribucije sadržaja i privlačenja publike.

5.8. Evaluacija analize portala o praćenosti tema vremenskih prilika, elementarnih nepogoda i klimatskih promjena

Usporedna kvantitativna i kvalitativna analiza šest odabranih portala pokazala je neke očekivane, ali i neočekivane rezultate. Većina portala objavljivala je zaista velik broj tekstova koji su se mogli povezati s tri podkategorije koje obuhvaća diplomski rad, odnosno s vremenskim prilikama i vremenskom prognozom, elementarnim nepogodama te klimom i klimatskim promjenama.

5.8.1. Evaluacija kvantitativne analize

Nakon provedene kvantitativne analize na društvenim mrežama, lider po ukupnom broju je talijanski portal *tgcom24.mediaset.it* s 296 objava, što je 114 objava više od portala *balkans.aljazeera.net* iz Bosne i Hercegovine koji se nalazi na drugom mjestu s 182 objave. Treće mjesto pripalo je albanskom portalu *abcnews.al* sa 160 objava, dok se na četvrtom mjestu nalazi slovenski portal *24ur.com* sa 148 objava. Na petom mjestu je hrvatski portal *index.hr* sa 116 objava, dok se na posljednjem mjestu s iznimno malim brojem objava, točnije 13, nalazi crnogorski portal *cdm.me*. Facebook je najdominantnija društvena mreža na kojoj je zabilježeno 566 objava. Najviše objava na Facebooku, 199, imao je portal *tgcom24.mediaset.it*. Druga mreža po zastupljenosti bio je X (Twitter) s ukupnim brojem od 218 objava, što je znatno manje nego li je zabilježeno na Facebooku. Najviše objava na X-u (Twitteru) imao je portal *balkans.aljazeera.net*, točnije 116. Treća društvena mreža po zastupljenosti je Instagram, a na kojoj je pronađeno 108 objava. Ovdje se posebno istaknuo portal *abcnews.al* s 53 objave tijekom analiziranog perioda. Samo dva portala za sada su prepoznala značaj i mogućnosti TikToka. Prvo mjesto ponovno je zauzeo portal *abcnews.al* s 21 objavom, dok se na drugom mjestu s dvije objave nalazi *index.hr*. Tijekom analiziranog perioda na svim analiziranim društvenim mrežama svih odabranih portala, zabilježeno je 915 objava. Zastupljenost analiziranog sadržaja svih portala na svakoj društvenoj mreži zasebno, ali i ukupno, prikazana je u *Tablici 12*.

Tablica 12. Zastupljenost analiziranog sadržaja svih portala na društvenim mrežama

	Facebook	Instagram	TikTok	X (Twitter)	Ukupno
<i>index.hr</i>	106	1	2	7	116
<i>tgcom24.mediaset.it</i>	199	11	-	86	296
<i>24ur.com</i>	132	14	-	2	148
<i>balkans.aljazeera.net</i>	37	29	-	116	182
<i>cdm.me</i>	6	0	-	7	13
<i>abcnews.al</i>	86	53	21	-	160
Ukupno	566	108	23	218	915

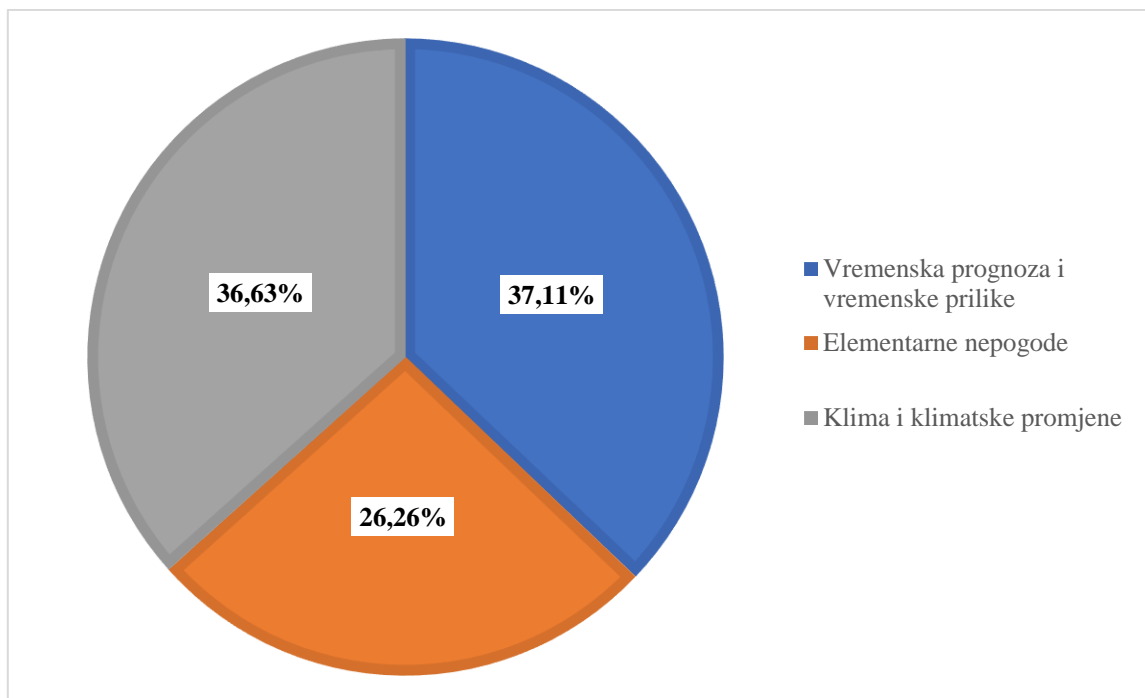
Ukupno 1485 objava pronađeno je na svim portalima tijekom analize. Najviše sadržaja, točnije 554 objave zabilježene su na *tgcom24.mediaset.it*. Na drugom mjestu nalazi se *index.hr* s 253 objave, dok se na trećem mjestu nalazi *24ur.com* s 221 objavom. S 207 objava na četvrtom mjestu nalazi se *abcnews.al*, na petom mjestu sa 154 objave *cdm.me* dok je posljednje, šesto mjesto, pripalo *balkans.aljazeera.net* s 96 objava. Tablica 13 prikazuje ukupan broj analiziranih objava na svim portalima.

Tablica 13. Ukupan broj analiziranih objava na svim portalima

	Vremenske prilike	Elementarne nepogode	Klimatske promjene	Ukupno
<i>index.hr</i>	94	61	98	253
<i>tgcom24.mediaset.it</i>	256	146	152	554
<i>24ur.com</i>	77	43	101	221
<i>balkans.aljazeera.net</i>	16	33	47	96
<i>cdm.me</i>	37	33	84	154
<i>abcnews.al</i>	71	74	62	207
Ukupno	551	390	544	1485

Najviše analiziranih objava svih portala, a koje su se doticale teme diplomskog rada, bilo je o vremenskoj prognozi i vremenskim prilikama, točnije 551, što iznosi 37,11%. Na drugom mjestu nalaze se tekstovi o klimi i klimatskim promjenama, kojih je analizirano 544,

što iznosi 36,63%. Objava o elementarnim nepogodama bilo je najmanje, 390, što iznosi 26,26%. Ukupan omjer objava po tematici prikazan je na *Grafu 7*.

Graf 7. Ukupan omjer objava o vremenskim prilikama, elementarnim nepogodama i klimatskim promjenama

5.8.2. Evaluacija kvalitativne analize

Portali *index.hr*, *tgcom24.mediaset.it* i *24ur.com* sadrže posebne rubrike koje su isključivo posvećene vremenskoj prognozi i vremenskim prilikama u kojima nude detaljne prikaze i različite informacije za sve regije u matičnoj državi. Ovakav sustavan prikaz razlikuje se od ostalih analiziranih država, odnosno, portala *balkans.aljazeera.net*, *cdm.me* i *abcnews.al*. Kada se sagleda izvještavanje tijekom cijelog analiziranog perioda, prvo mjesto po pristupu i kvaliteti, osobito zbog složenog svakodnevnog izvještavanja koje je popraćeno infografikama, videozapisima i većim brojem objava, pripada portalu *tgcom24.mediaset.it*. Jednako tako, portal donosi i najnovije vijesti iz EU-a, a koje su vezane uz tematiku diplomskog rada, pri čemu se također ističe izvještavanje o klimi i klimatskim promjenama. Na drugom mjestu, s također sustavnim pristupom i načinom izvještavanja, je portal *24ur.com* pri čemu treba istaknuti zasebnu rubriku „Vrijeme je za zemlju“ u kojoj se isključivo donose teme o ekologiji, zelenoj energiji, e-mobilnosti i održivosti općenito. Treće mjesto zauzima *index.hr* koji također

ima sustavno izvještavanje o vremenskim prilikama i elementarnim nepogodama, ali ipak zaostaje za talijanskim i slovenskim portalom kada se u obzir uzmu teme o klimi i klimatskim promjenama, kao i o održivosti. Portal *abcnews.al*, koji po kvaliteti zauzima četvrto mjesto, sadrži dnevnu vremensku prognozu koja je ponekad prikazana u obliku videozapisa, dok također treba istaknuti kako je prisutno ujednačeno izvještavanje o vremenskim prilikama, elementarnim nepogodama i klimatskim promjenama. S druge strane *balkans.aljazeera.net*, portal koji se nalazi na petom mjestu, kvantitativno ima najmanji broj objava, no neovisno o tome nudi složenije forme, kao i videopriložbe iz različitih dijelova svijeta. Iako *cdm.me* ima zamjetan broj ukupnih objava na portalu (154), kao i tekstova koji se donekle dotiču klime i klimatskih promjena (84), treba istaknuti da se takve teme prikazuju gotovo pa isključivo kroz prizmu politike te se stoga nalazi na posljednjem mjestu.

Zajednička karakteristika svih portala je izvještavanje o elementarnim nepogodama, neovisno o tome na kojem se dijelu svijeta događaju, osobito kada je riječ o tragičnim događajima s većim brojem stradalih. Facebook i dalje dominira kao najpopularnija društvena mreža koja privlači velik dio posjetitelja. Instagram i X (Twitter) također se koriste kao društvene mreže koje plasiraju sadržaj prilagođen njihovim specifičnostima. Na Instagramu je naglasak prvenstvo na fotografijama i videozapisima visoke kvalitete, dok X (Twitter) najčešće sadrži kratke opise s umetnom poveznicom na originalni sadržaj na portalu. Potencijal TikToka prepoznali su *abcnews.al* i *index.hr*, pri čemu albanski portal ima atraktivne prikaze u potpunosti prilagođene specifičnostima društvene mreže, donoseći i vijesti vezane uz tematiku diplomskog rada.

6. ZAKLJUČAK

Cilj diplomskog rada bio je prikaz načina i učestalosti praćenja objava, odnosno, sadržaja vezanog uz vremensku prognozu, vremenske prilike, elementarne nepogode te klimu i klimatske promjene na najčitanijem portalu svake od šest jadranskih država, tj. Hrvatske, Italije, Slovenije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Albanije. Kvantitativna i kvalitativna analiza uključivala je usporedbu izvještavanja od 22. travnja, odnosno, Dana planeta Zemlje pa do 22. svibnja, odnosno, Međunarodnog dana biološke raznolikosti. Osim sadržaja na portalu, analizirane su objave na četiri društvene mreže, tj. na Facebooku, Instagramu, TikToku i X-u (Twitteru), ukoliko je svaki portal imao službeni profil na svakoj društvenoj mreži. Poseban naglasak stavljen je na složenije teme o klimi i klimatskim promjenama te koliko je, općenito, prisutno razumijevanje tematike, zatim prikaz, obrada i plasiranje informacija, oprema tekstova te stvaralački pristup. Također su, isključivo za potrebe diplomskog rada, provedena dva polustrukturirana intervjua. Prvi s višim znanstvenim suradnikom sa Zavoda za kemiju materijala na Institutu Ruđer Bošković, dr. sc. Nikolom Biliškovom te drugi s višom asistenticom na Institutu društvenih znanosti Ivo Pilar, dr. sc. Marinom Maglić.

Rezultati kvantitativne analize potvrdili su prvu hipotezu (H1), „Kod najčitanijih portala jadranskih država pokazat će se razlika u izvještavanju o vremenskim prilikama, elementarnim nepogodama i klimatskim promjenama između članica Europske unije i država koje nisu članice“. Konkretno, talijanski portal *tgcom24.mediaset.it* objavio je najviše sadržaja (554 objave) na portalu, nakon kojeg slijedi hrvatski portal *index.hr* (253) te slovenski portal *24ur.com* (221). Samim time, svaka od jadranskih država koja je članica EU-a objavila je više od svih ostalih članica koje nisu članice, tj. od najčitanijih portala Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Albanije.

Druga hipoteza diplomskog rada (H2) glasila je „Najčitaniji portali jadranskih država najviše sadržaja o vremenskim prilikama, elementarnim nepogodama i klimatskim promjenama plasiraju preko društvene mreže Facebook“ te se doticala društvenih mreža, a što je također provjereno na kvantitativnoj analizi. Hipoteza je djelomično potvrđena jer kada se u obzir uzme ukupna zastupljenost analiziranog sadržaja svih portala na društvenim mrežama, na prvom mjestu je Facebook na kojem je ukupno pronađeno 566 objava. Gledano pojedinačno, portali *index.hr*, *tgcom24.mediaset.it*, *24ur.com* i *abcnews.al* najviše sadržaja u usporedbi s drugim društvenim mrežama objavili su na Facebooku. Ipak, portali *balkans.aljazeera.net* i

cdm.me najviše objava imali su na X-u (Twitteru). Stoga, posljednje dva navedena portala kao primarnu društvenu mrežu koriste X (Twitter), a ne Facebook.

Posljednja, treća hipoteza (H3), „Društvena mreža TikTok kod jadranskih država još nije prepoznata kao značajan kanal distribucije sadržaja o vremenskim prilikama, elementarnim nepogodama i klimatskim promjenama“ je djelomično potvrđena. Portali *tgcom24.mediaset.it*, *24ur.com*, *balkans.aljazeera.net* i *cdm.me* još uvijek ne koriste TikTok kako bi plasirali sadržaj navedene tematike, dok *index.hr* te osobito *abcnews.al* izrađuju objave prilagođene specifičnostima društvene TikTok te nastoje privući dodatan broj pratitelja, kao i posjetitelja portala.

Facebook je još uvijek najpopularnija društvena mreža putem koje portali privlače velik udio posjetitelja, iako u javnosti često prevladava mišljenje kako se radi o „staroj“ društvenoj mreži i načinu komunikacije. Sadržaj o klimi i klimatskim promjenama je prisutan na svim portalima, no preostaje pitanje koliko uistinu dopire do publike osobito kada se u obzir uzme da se takve teme često ne dijele putem društvenih mreža. Jednako tako, vidljiva je razlika u izvještavanju između jadranskih država članica EU-a te država koje nisu članice. Kao lideri u izvještavanju s posebnim naglaskom na ekologiju, održivost, zelenu tranziciju te brizi o klimi i klimatskim promjenama ističu se talijanski portal *tgcom24.mediaset.it* te slovenski portal *24ur.com*, koji mogu poslužiti kao pozitivni primjeri.

Svrha diplomskog rada bila je dobivanje i pružanje sveobuhvatnog prikaza medijskog izvještavanja o odabranim temama na području jadranskih država, jednako kao pronalaženje i isticanje prostora za napredak u novinarskom radu i medijskoj obradi sadržaja. Jednomjesečnom analizom objavljivanog sadržaja prikazane su pozitivne strane izvještavanja, ali jednako tako je „otkriven“ prostor za napredak koji bi općenito doprinio boljitku društva prvenstveno u pogledu akcija usmjerenih na klimu i očuvanje okoliša. Najčitaniji portali Italije i Slovenije već imaju razvijenu praksu sustavnog izvještavanja i skretanja pozornosti na alarmantne promjene u pogledu vremenskih prilika, elementarnih nepogoda i klimatskih promjena. Otvarajući zasebne podrubrike te dijeleći takav sadržaj putem društvenih mreža, učinjen je velik korak k senzibiliziranju javnosti. Ovakve poteze djelomično slijedi najčitaniji hrvatski portal, nakon kojeg slijedi i najčitaniji albanski portal koji pokazuje dobar „smjer“ k podizanju svijesti o gorućim problemima. No, još je dosta napretka potrebno kod najčitanijeg portala Bosne i Hercegovine te Crne Gore. Samim time, vidljiva je razlika u izvještavanju i pristupu, odabiru i obradi sadržaja. Iako je kvantitativna analiza pokazala da ne nedostaje

sadržaja o klimatskim promjenama, važno je sagledati aspekt kredibiliteta izvještavanja jer nije svaki objavljen tekst vjerodostojan, odnosno, ne nudi šire razumijevanje teme s obzirom na važnost. Upravo zbog toga bi poruke znanstvenika mogle i trebale biti razumljivije cjelokupnoj javnosti, kao što su u svojim intervjuima istaknuli sugovornici.

Medijska recepcija, kao pojam koji označava način na koji medijski konzumenti prihvaćaju sadržaj medija, njihove reakcije, stvaranje javnog mnijenja te utjecaja plasiranog sadržaja na publiku, rastući je pojam čije značenje postaje sve važnije prvenstveno zbog načina utjecaja na koji medijski proizvođači stvaraju i distribuiraju sadržaj, jednako kao i načina uključivanja i reagiranja publike na isti. Aktivna te još više digitalna medijska publika danas predstavljaju „izazov“ medijima i urednicima jer je teže zadovoljiti njihove potrebe, ali jednako tako imaju još veću moć, osobito u digitaliziranom i umreženom društvu, odnosno, podići glas i biti nositelji promjena u svim sferama pa tako i senzibiliziranju cjelokupne javnosti na očuvanje okoliša i pokušaj smanjenja utjecaja klimatskih promjena. Uloga novinara i novinarstva u društvu oduvijek je bila te još uvijek je od iznimne važnosti. Fokus ne smije biti samo na negativnim vijestima, kao što su ekstremne vremenske prilike i razorne elementarne nepogode te princip što veće „klikanosti“ ne smije preuzeti ulogu glavnog urednika. Samim time, uloga novinara je značajna i kod podizanja svijesti o problematici klimatskih promjena te upoznavanju javnosti s takvim temama, pri čemu treba istaknuti kako pristup obradi takvih tema, jednako kao i borba protiv klimatskih promjena, treba biti multidisciplinarnan. Iako nam internet daje osjećaj iluzije znanja te pregršt informacija i tema, njegovi korisnici moraju znati vrednovati informacije. Upravo zbog toga je važno promovirati kritičko razmišljanje, medijsku pismenost i korištenje vjerodostojnih izvora.

Boljom prilagodbom jezika, boljim naglašavanjem i jasnijim porukama, mediji mogu odigrati još važniju ulogu u senzibiliziranju javnosti, upoznavanju s temama i gorućim problemima koji su već ovdje, od ekstremnim vremenskih prilika i elementarnih nepogoda pa sve do neželjenih posljedica sve izraženijih klimatskih promjena.

Sveučilište
Sjever

SVEUČILIŠTE
SIEVER

IZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

~~Završni~~/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, LUKA MARUŠEVEC (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica ~~završnog~~/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom MEDIJSKA RECEPCIJA VREMENSKIH NEPOGODA I KLIMATSKIH PROMJENA NA PRIMJERU JADRANSKIH DRŽAVA (upisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica: LUKA MARUŠEVEC
(upisati ime i prezime)

L. Maruševac
(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, LUKA MARUŠEVEC (ime i prezime) neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom ~~završnog~~/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom MEDIJSKA RECEPCIJA VREMENSKIH NEPOGODA I KLIMATSKIH PROMJENA NA PRIMJERU JADRANSKIH DRŽAVA (upisati naslov) čiji sam autor/ica.

Student/ica: LUKA MARUŠEVEC
(upisati ime i prezime)

L. Maruševac
(vlastoručni potpis)

7. LITERATURA

Knjiga:

1. Biti, Vladimir. 1997. *Pojmovnik suvremene književne teorije*. Matica Hrvatska. Zagreb.
2. Brautović, Mato. 2011. *Online novinarstvo*. Školska knjiga. Zagreb.
3. Fish, Stanley. 1980. *Is there a text in this class?: The authority of interpretive communities*. Harvard University Press. London.
4. Krušelj, Željko; Tkalec, Gordana. 2019. *Uredništvo: koncepti uređivanja u preddigitalno i digitalno doba*. Koprivnica.
5. Lešić, Zdenko. 2003. *Poststrukturalistička čitanka*. Buybook. Sarajevo.
6. Malović, Stjepan. 2005. *Osnove novinarstva*. Golden marketing-Tehnička knjiga. Zagreb.
7. Sapunar, Marko. 2004. *Osnove znanosti o novinarstvu*. ITG. Zagreb.
8. Videmšek, Boštjan. 2023. *Plan B: Pioniri borbe s klimatskom krizom i budućnost mobilnosti*. Naklada Ljevak. Zagreb.

Časopis:

1. Hromadžić, Hajrudin; Popović, Helena. 2010. Aktivne medijske publike: razvoj koncepta i suvremeni trendovi njegovih manifestacija. *Medijska istraživanja*, 16 (1), 97-111. <https://hrcak.srce.hr/58485> (pristupljeno 5. travnja 2024. 16:40)
2. Majić, Ivan. 2008. Gadamerova hermeneutika – od »filozofije slušanja« prema književno-teorijskoj praksi. *Filozofska istraživanja*. 28 (3). 749-760. <https://hrcak.srce.hr/36637> (pristupljeno 5. travnja 2024. 14:30)
3. Martinoli, A. 2016. Digitalna medijska publika – nova očekivanja, nove navike. *In medias res*, 5 (8), 1269-1284. <https://hrcak.srce.hr/170502> (pristupljeno 5. travnja 2024. 20:52)
4. Tkalec, Gordana. 2010. Primjenjivost teorije recepcije na medij interneta. *Fluminensia*. Zagreb. 22 (2), 69-81. <https://hrcak.srce.hr/broj/5209> (pristupljeno 31. ožujka 2024. 16:07)
5. Wolfgang, Iser. 1972. The Reading Process: A Phenomenological Approach. *New Literary History*. 3 (2), 279-299. : <https://www.jstor.org/stable/468316> (pristupljeno 4. travnja 2024. 19:23)

Mrežni i elektronički izvori:

1. Upute autorima. https://meteo.hr/klima.php?section=klima_hrvatska¶m=k1 (pristupljeno 28. ožujka 2024. 19:51)
2. Upute autorima. <https://adria.fun/en/what-is-the-length-of-the-adriatic-coast-in-individual-countries/> (pristupljeno 19. lipnja 2024. 12:56)
3. Upute autorima. <https://www.morski.hr/akademik-mirko-orlic-jadran-se-zagrijao-za-cak-2-c-i-to-vec-utjece-na-turizam-do-kraja-stoljeca-razina-mora-visa-za-1-m/> (pristupljeno 19. lipnja 2024. 21:00)
4. Upute autorima. <https://climate.copernicus.eu/about-us> (pristupljeno 20. lipnja 2024. 14:09)
5. Upute autorima. <https://climate.copernicus.eu/may-2024-marks-12-months-record-breaking-global-temperatures> (pristupljeno 20. lipnja 2024. 14:12)
6. Upute autorima. <https://www.europarl.europa.eu/topics/hr/article/20180703STO07129/odgovor-europske-unije-na-klimatske-promjene> (pristupljeno 20. lipnja 2024. 14:52)
7. Upute autorima. <https://www.consilium.europa.eu/hr/policies/climate-change/> (pristupljeno 20. lipnja 2024. 14:54)
8. Upute autorima. <https://www.index.hr/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 11:12)
9. Upute autorima. <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/digital-news-report/2023/croatia> (pristupljeno 26. ožujka 2024. 15:47)
10. Upute autorima. <https://www.24sata.hr/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 11:22)
11. Upute autorima. <https://dnevnik.hr/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 11:23)
12. Upute autorima. <https://cjenik.index.hr/> (pristupljeno 27. ožujka 2024. 11:26)
13. Upute autorima. <https://www.similarweb.com/top-websites/croatia/news-and-media/> (pristupljeno 27. ožujka 2024. 11:27)
14. Upute autorima. <https://www.jutarnji.hr/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 11:25)
15. Upute autorima. <https://www.vecernji.hr/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 11:26)
16. Upute autorima. <https://www.index.hr/vijesti/clanak/jarun-od-danas-zona-bez-automobila-evo-kako-izgleda-ulaz-na-jarun/2558514.aspx> (pristupljeno 20. lipnja 2024. 16:15)
17. Upute autorima. <https://www.index.hr/vijesti/clanak/tisuce-carskih-pingvina-uginule-na-antarktici/2559813.aspx> (pristupljeno 8. srpnja 2024. 19:48)

18. Upute autorima. <https://www.tiktok.com/@index.hr/video/7364411650260225312> (pristupljeno 8. srpnja 2024. 20:05)
19. Upute autorima. <https://www.index.hr/vijesti/clanak/stize-velika-promjena-vremena-izdana-upozorenja-pogledajte-prognozu-po-gradovima/2561148.asp> (pristupljeno 16. srpnja 2024. 14:47)
20. Upute autorima. <https://www.index.hr/vijesti/clanak/zasto-prasina-iz-sahare-stize-u-europu/2560816.aspx> (pristupljeno 16. srpnja 2024. 15:29)
21. Upute autorima. <https://www.index.hr/vijesti/clanak/povijesne-poplave-u-brazilu-raste-broj-zrtava/2564076.aspx> (pristupljeno 16. srpnja 2024. 16:10)
22. Upute autorima. <https://www.tgcom24.mediaset.it/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 11:11)
23. Upute autorima. <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/digital-news-report/2023/italy> (pristupljeno 26. ožujka 2024. 15:50)
24. Upute autorima. <https://www.fanpage.it/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 11:33)
25. Upute autorima. <https://www.ansa.it/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 11:34)
26. Upute autorima. <https://www.rainews.it/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 12:00)
27. Upute autorima. <https://www.repubblica.it/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 12:02)
28. Upute autorima. <https://www.corriere.it/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 12:03)
29. Upute autorima. <https://www.ilfattoquotidiano.it/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 12:04)
30. Upute autorima. <https://www.ilpost.it/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 12:08)
31. Upute autorima. <https://www.mfemediaforeurope.com/en/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 12:18)
32. Upute autorima. <https://www.meteo.it/notizie/giornata-della-terra-sos-europa-per-learnth-day-e-il-continente-che-si-riscalda-di-piu-aumentano-i-morti-tutti-i-dati-85ee3857> (pristupljeno 16. srpnja 2024. 18:07)
33. Upute autorima. https://www.tgcom24.mediaset.it/skuola/meno-acqua-plastica-energia-e-vestiti-nuovi-lo-stile-di-vita-sostenibile-della-generazione-z_81075019-202402k.shtml (pristupljeno 16. srpnja 2024. 18:17)
34. Upute autorima. <https://www.instagram.com/p/C6tSXNotPWi/> (pristupljeno 16. srpnja 2024. 21:28)
35. Upute autorima. <https://www.meteo.it/notizie/i-cambiamenti-climatici-ci-fanno-ammalare-di-piu-lo-studio-590a4f09> (pristupljeno 17. srpnja 2024. 12:24)

36. Upute autorima. https://www.tgcom24.mediaset.it/cronaca/campi-flegrei-terremoto-napoli-nuova-scossa_82510359-202402k.shtml (pristupljeno 17. runja 2024. 09:57)
37. Upute autorima. <https://www.moss-soz.si/en/> (pristupljeno 26. ožujka 2024. 15:54)
38. Upute autorima. <https://www.moss-soz.si/en/rezultati/> (pristupljeno 26. ožujka 2024. 15:56)
39. Upute autorima. <https://www.24ur.com/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 11:14)
40. Upute autorima. <https://www.moss-soz.si/en/spletna-stran/24ur-com/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 12:56)
41. Upute autorima. <https://www.caszazemljo.si/ekologija/podnebne-spremembe-oklestile-pridelek-tobaka.html> (pristupljeno 18. srpnja 2024. 12:39)
42. Upute autorima. <https://www.24ur.com/novice/znanost-in-tehnologija/najvecji-sesalec-na-svetu-ki-naj-bi-posesal-onesnazeno-podnebje.html> (pristupljeno 18. srpnja 2024. 13:06)
43. Upute autorima. https://www.instagram.com/p/C6GYdKDqPiC/?img_index=1 (pristupljeno 20. srpnja 2024. 14:17)
44. Upute autorima. <https://www.24ur.com/novice/tujina/v-zda-v-divjanju-tornadov-najmanj-pet-mrtvih-tudi-stirimesecni-dojencek.html> (pristupljeno 20. srpnja 2024. 14:35)
45. Upute autorima. <https://mediadaily.biz/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 11:15)
46. Upute autorima. <https://mediadaily.biz/2023/12/08/imamo-pobjednika-6-media-daily-izbora-za-najbolji-regionalni-news-portal-2023/> (pristupljeno 26. ožujka 2024. 16:00)
47. Upute autorima. <https://balkans.aljazeera.net/o-nama> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 13:04)
48. Upute autorima. <https://balkans.aljazeera.net/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 11:16)
49. Upute autorima. <https://balkans.aljazeera.net/news/world/2024/4/22/evropa-pretrpjela-rekordan-broj-dana-ekstremnog-toplotnog-stresa-u-2023> (pristupljeno 25. srpnja 2024. 17:00)
50. Upute autorima. <https://balkans.aljazeera.net/news/world/2024/5/22/otocne-drzave-dobile-historijski-klimatski-slucaj-na-sudu-za-svjetske-okeane> (pristupljeno 25. srpnja 2024. 17:47)
51. Upute autorima. <https://www.instagram.com/p/C61ksKYJHTa/> (pristupljeno 25. srpnja 2024. 19:26)
52. Upute autorima. <https://balkans.aljazeera.net teme/2024/5/5/kako-uz-pomoc-cloud-seedinga-promijeniti-meteoroloske-uslove> (pristupljeno 26. srpnja 2024. 08:43)

53. Upute autorima. <https://www.cdm.me/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 11:17)
54. Upute autorima. <https://www.cdm.me/drustvo/niz-ekoloskih-akcija-sirom-crne-gore-povodom-dana-planete-zemlje/> (pristupljeno 29. srpnja 2024. 08:46)
55. Upute autorima. <https://www.cdm.me/ekonomija/energetska-tranzicija-u-fokusu-razgovora-premijera-spajica-sa-vicekancelarom-njemacke-robortom-habekom/> (pristupljeno 29. srpnja 2024. 09:27)
56. Upute autorima. <https://www.cdm.me/drustvo/potrebno-mnogo-vise-kredibilnih-informacija-o-posljedicama-klimatskih-promjena/> (pristupljeno 29. srpnja 2024. 09:35)
57. Upute autorima. <https://www.cdm.me/svijet/planeta/pozar-na-zapadu-kanade-evakuisano-vise-hiljada-stanovnika/> (pristupljeno 29. srpnja 2024. 10:46)
58. Upute autorima. https://journalists.feedspot.com/albania_news_websites/ (pristupljeno 26. ožujka 2024. 16:06)
59. Upute autorima. <https://www.tiranatimes.com/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 11:19)
60. Upute autorima. https://www.tiranatimes.com/?page_id=388 (pristupljeno 26. ožujka 2024. 16:07)
61. Upute autorima. <https://abcnews.al/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 11:20)
62. Upute autorima. <https://abcnews.al/rregulla-privatesie/> (pristupljeno 28. ožujka 2024. 13:19)
63. Upute autorima. <https://abcnews.al/europa-po-ngrohet-me-shume-151-njerez-vdiqen-nga-ngjarjet-ekstreme-te-motit-ne-ne-2023/> (pristupljeno 29. srpnja 2024. 15:08)
64. Upute autorima. https://www.instagram.com/p/C6T_T11CYIw/ (pristupljeno 29. srpnja 2024. 15:21)
65. Upute autorima. <https://abcnews.al/semundjet-e-transmetuara-nga-mushkonjat-kercenojne-europen-rol-i-ndryshimeve-klimatike/> (pristupljeno 29. srpnja 2024. 16:18)
66. Upute autorima. <https://abcnews.al/bashkepunimi-evropian-do-te-zvogeloje-kostot-e-veprimeve-klimatike-me-248-miliarde-euro-deri-ne-vitin-2050/> (pristupljeno 29. srpnja 2024. 17:06)

Kvalifikacijski radovi:

1. Vandek, Mija. 2019. *Problem recepcije: Pedro Páramo*. Diplomski rad. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb. str.

Enciklopedijska natuknica:

1. Klima. 2006. Enciklopedija: opća i nacionalna u 20 knjiga. Pro lexis d.o.o., Večernji list d.d. Zagreb.
2. Recepcija. 2006. Enciklopedija: opća i nacionalna u 20 knjiga. Pro lexis d.o.o., Večernji list d.d. Zagreb.
3. Vrijeme. 2006. Enciklopedija: opća i nacionalna u 20 knjiga. Pro lexis d.o.o., Večernji list d.d. Zagreb.
4. Vremenska prognoza. Enciklopedija: opća i nacionalna u 20 knjiga. Pro lexis d.o.o., Večernji list d.d. Zagreb.

8. POPIS SLIKA, GRAFIKONA I TABLICA

Slika 1. Screenshot prvog dijela podrubrike „Vremenska prognoza“ portala index.hr (izvor: https://www.index.hr/info/vrijeme?tab=prognoza , pristupljeno 20. lipnja 2024. 15:37)	41
Slika 2. Dio rubrike „Vremenska prognoza“ portala index.hr o temperaturi gradova diljem svijeta (izvor: https://www.index.hr/info/vrijeme?tab=prognoza , pristupljeno 20. lipnja 2024. 15:37).....	42
Slika 3. Screenshot index.hr-ove Facebook objave „Jarun od danas zona bez automobila“ (izvor: https://web.facebook.com/index.hr/posts/pfbid02nUDr38yVCMkGxbwY5MYWr9FhipoyAeL5XSzz2LLZXUqibwepa1XDskBArNbNdDWLl , pristupljeno 20. lipnja 2024. 16:13).....	45
Slika 4. Screenshot index.hr-ove objave „Tisuće carskih pingvina uginule na Antarktici“ (izvor: https://www.index.hr/vijesti/clanak/tisuce-carskih-pingvina-uginule-na-antarktici/2559813.aspx , pristupljeno 8. srpnja 2024. 19:47).....	46
Slika 5. Screenshot index.hr-ove objave na TikToku „Tko ove godine ljetuje na Braču?“ (izvor: https://www.tiktok.com/@index.hr/video/7364411650260225312 pristupljeno 8. srpnja 2024. 20:06)	47
Slika 6. Screenshot index.hr-ove objave „Stiže velika promjena vremena, izdana upozorenja. Pogledajte prognozu po gradovima“ (izvor: https://www.index.hr/vijesti/clanak/stize-velika-promjena-vremena-izdana-upozorenja-pogledajte-prognozu-po-gradovima/2561148.asp pristupljeno 16. srpnja 2024. 14:48)	48
Slika 7. Screenshot index.hr-ove Facebook objave „Zašto prašina iz Sahare stiže u Europu?“ (izvor: https://web.facebook.com/index.hr/posts/pfbid0tEX84K9tbvZoqK5QdfRoSGcVcXc5DF13upP8bWmFwpcpi7LRZGBtSX7KkfzEpA2Bl , pristupljeno 16. srpnja 2024. 15:26).....	49
Slika 8. Screenshot index.hr-ove objave „Goleme poplave u Brazilu, raste broj žrtava: „Ljudi su vikali upomoć. Bilo je užasno““ (izvor: https://www.index.hr/vijesti/clanak/povijesne-poplave-u-brazilu-raste-broj-zrtava/2564076.aspx pristupljeno 16. srpnja 2024. 16:12).....	50
Slika 9. Screenshot stranice meteo.it (izvor: https://www.meteo.it/ , pristupljeno 23. travnja 2024. 19:32)	53
Slika 10. Nastavak sadržaja vezanog uz vremenske prilike na stranici meteo.it (izvor: https://www.meteo.it/ , pristupljeno 23. travnja 2024. 19:33)	54

Slika 11. Screenshot mogućnosti odabira zasebnih vremenskih prognoza za regije i gradove (izvor: https://www.meteo.it/ , pristupljeno 23. travnja 2024. 19:33).....	55
Slika 12. Screenshot meteo.it-ove objave „Dan planeta Zemlje 2024, SOS Europa za Dan planeta Zemlje: to je kontinent koji se najviše zagrijava. Broj smrtnih slučajeva raste: svi podaci“ (izvor: https://www.meteo.it/notizie/giornata-della-terra-sos-europa-per-learth-day-e-il-continente-che-si-riscalda-di-piu-aumentano-i-morti-tutti-i-dati-85ee3857 pristupljeno 16. srpnja 2024. 18:07)	58
Slika 13. Screenshot tgcom24.mediaset.it-ove objave „Manje vode, plastike, energije i nove odjeće: održivi životni stil generacije Z“ (izvor: https://www.tgcom24.mediaset.it/skuola/meno-acqua-plastica-energia-e-vestiti-nuovi-lo-stile-di-vita-sostenibile-della-generazione-z_81075019-202402k.shtml pristupljeno 16. srpnja 2024. 18:17).....	59
Slika 14. Screenshot tgcom24.mediaset.it-ove Facebook objave „Vrijeme, visoki tlak od petka 10.: sunce i protagonisti proljetne klime tijekom vikenda“ (izvor: https://web.facebook.com/tgcom24/posts/pfbid0b8MHdRnQm3YfhpV3dpib3gFLbgkDJqyfgdLMZekXZyWWL4DthfCUtCFtrXJfxjhal , pristupljeno 16. srpnja 2024. 18:31).....	60
Slika 15. Screenshot tgcom24.mediaset.it-ove Facebook objave „Loše vrijeme, crveni alarm u Lombardiji i Venetu“ (izvor: https://www.tgcom24.mediaset.it/cronaca/maltempo-scatta-allerta-rossa-lombardia-e-veneto_82503848-202402k.shtml , pristupljeno 17. srpnja 2024. 11:51)	61
Slika 16. Primjer tgcom24.mediaset.it-ove Instagram objave „Klima, Copernicus: travanj 2024. najtopliji zabilježen“ (izvor: https://www.instagram.com/p/C6tSXNotPWl/ pristupljeno 17 srpnja 2024. 08:33)	62
Slika 17. Screenshot tgcom24.mediaset.it-ove objave „Klimatske promjene povećavaju prijenos nekih bolesti“ (izvor: https://www.meteo.it/notizie/i-cambiamenti-climatici-ci-fanno-ammalare-di-piu-lo-studio-590a4f09 pristupljeno 17. srpnja 2024. 12:29).....	63
Slika 18. Primjer tgcom24.mediaset.it-ove objave „Seizmički roj u Campi Flegreiju, strah od najjačeg udara u posljednjih 40 godina: magnituda 4,4“ (izvor: https://www.tgcom24.mediaset.it/cronaca/campi-flegrei-terremoto-napoli-nuova-scossa_82510359-202402k.shtm pristupljeno 17. rujna 2024. 10:04)	65
Slika 19. Primjer tgcom24.mediaset.it-ove objave „Poplava u Brazilu, automobili i kuće potopljene: spašavanje stiže čamcem“ (izvor: https://www.tgcom24.mediaset.it/2024/video/alluvione-in-brasile-auto-e-case-sommerse-i-soccorsi-arrivano-in-barca_81907961-02k.shtml pristupljeno 17. srpnja 2024. 10:47).....	66

Slika 20. Screenshot tgcom24.mediaset.it-ove objave na X-u (Twitteru) „Dan biološke raznolikosti tla obilježava se 22. svibnja“ (izvor: https://www.tgcom24.mediaset.it/food-lab/il-22-maggio-si-celebra-la-giornata-della-biodiversita-del-suolo_82595695-202402k.shtml pristupljeno 17. srpnja 2024. 10:27)	67
Slika 21. Interaktivno sučelje s kartom Slovenije (izvor: https://www.24ur.com/vreme pristupljeno 18. srpnja 2024. 09:21)	71
Slika 22. Dio detaljne vremenske prognoze za regiju Pomurska (izvor: https://www.24ur.com/vreme/pomurska pristupljeno 18. srpnja 2024. 10:06).....	72
Slika 23. Podrobna prognoza za Julijske Alpe (izvor: https://www.24ur.com/vreme/vreme-v-gorah/julijske-alpe pristupljeno 18. srpnja 2024. 09:53)	73
Slika 24. Donji dio rubrike „Vrijeme“ (izvor: https://www.24ur.com/vreme pristupljeno 18. srpnja 2024. 10:13)	74
Slika 25. Radarska slika padalina u Sloveniji i susjednim državama (izvor: https://www.24ur.com/vreme/radarska-slika-padavin pristupljeno 18. srpnja 2024. 10:16) ...	75
Slika 26. Naslovnica rubrike „Vrijeme je za zemlju“ (izvor: https://www.caszazemljo.si/ pristupljeno 18. srpnja 2024. 10:52)	76
Slika 27. Screenshot 24ur.com-ove objave „Duhan je nova „žrtva“ klimatskih promjena“ (izvor: https://www.caszazemljo.si/ekologija/podnebne-spremembe-oklestile-pridelek-tobaka.html pristupljeno 18. srpnja 2024. 12:53)	77
Slika 28. Facebook objava 24ur.com-a „Na Islandu su napravili divovski „usisavač“ koji uklanja ugljik iz zraka“ (izvor: https://web.facebook.com/24urcom/posts/pfbid0nc6We8HdwZUoAU9jtKEqiCoihTREPSgXPGh7PF31z8RioXBp5cPSwQZUmaRAnh3kl pristupljeno 18. srpnja 2024. 13:00).....	78
Slika 29. Screenshot 24ur.com-ove objave „U višim predjelima napadalo je više od 10 centimetara snijega, na Koruškoj 'snegolom““ (izvor: https://www.instagram.com/p/C6GYdKDqPiC/?img_index=1 (pristupljeno 20. srpnja 2024. 14:17)	79
Slika 30. Screenshot 24ur.com-ove objave „U SAD-u je u tornadima poginulo najmanje petero ljudi, među kojima i četveromjesečna beba“ (izvor: https://www.24ur.com/novice/tujina/v-zda-v-divjanju-tornadov-najmanj-pet-mrtvih-tudi-stirimesečni-dojenček.html pristupljeno 20. srpnja 2024. 14:35).....	80
Slika 31. X (Twitter) objava „Kao podvodni šumski požari: koralji žrtve rastućih temperatura“ portala 24ur.com (izvor: https://x.com/24ur_com/status/1787055244574093582 pristupljeno 23. srpnja 2024. 12:00)	81

Slika 32. Screenshot balkans.aljazeera.net-ove objave „Europa pretrpjela rekordan broj dana „ekstremnog toplinskog stresa“ u 2023.“ (izvor: https://balkans.aljazeera.net/news/world/2024/4/22/evropa-pretrpjela-rekordan-broj-dana-ekstremnog-toploznog-stresa-u-2023 pristupljeno 25. srpnja 2024. 17:00).....	85
Slika 33. Screenshot balkans.aljazeera.net-ove objave „Otočne države dobile povijesni klimatski slučaj na Svjetskom sudu za oceane“ (izvor: https://balkans.aljazeera.net/news/world/2024/5/22/otocne-drzave-dobile-historijski-klimatski-slucaj-na-sudu-za-svjetske-okeane pristupljeno 25. srpnja 2024. 18:20).....	87
Slika 34. Screenshot balkans.aljazeera.net-ove objave „Britanski farmeri u problemima, zemljišta potopljena“ (izvor: https://balkans.aljazeera.net/videos/2024/4/26/britanski-farmeri-u-problemima-zemljista-potopljena pristupljeno 25. srpnja 2024. 18:51).....	88
Slika 35. Screenshot ajbalkans-ove Instagram objave „Sve boje aurorae borealis“ (izvor: https://www.instagram.com/p/C61ksKYJHTa/ pristupljeno 25. srpnja 2024. 19:26)	89
Slika 36. Screenshot Al Jazeera Balkans-ove X (Twitter) objave o razornim posljedicama tornada u SAD-u (izvor https://www.instagram.com/p/C61ksKYJHTa/ pristupljeno 25. srpnja 2024. 19:26).....	90
Slika 37. Screenshot Al Jazeera Balkans-ove Facebook objave „Kako promijeniti meteorološke uvjete uz pomoć „zasijavanja oblaka““ (izvor: https://web.facebook.com/AJBalkans/posts/pfbid0CxQ9N5DmrK9KPoyzjVPZ1rPCzTj75z16HYm1j93bMw6GpyUCFxSkLGjnLhnWtvMml pristupljeno 25. srpnja 2024. 20:08)	91
Slika 38. Screenshot dijela cdm.me-ove objave „Niz ekoloških akcija širom Crne Gore povodom Dana planeta Zemlje“ (izvor: https://www.cdm.me/drustvo/niz-ekoloskih-akcija-sirom-crne-gore-povodom-dana-planete-zemlje/ pristupljeno 29. srpnja 2024. 08:46)	95
Slika 39. Screenshot cdm.me-ove objave Spajić: Uz turizam, hidroelektrane će biti stubovi ekonomskog razvoja“ (izvor: https://www.cdm.me/ekonomija/energetska-tranzicija-u-fokusu-razgovora-premijera-spajica-sa-vicekancelarom-njemacke-robertom-habekom/ pristupljeno 29. srpnja 2024. 09:27)	96
Slika 40. Screenshot dijela cdm,me-ove objave „Potrebno mnogo više kredibilnih informacija o posljedicama klimatskih promjena“ (izvor: https://www.cdm.me/drustvo/potrebno-mnogo-vise-kredibilnih-informacija-o-posljedicama-klimatskih-promjena/ pristupljeno 29. srpnja 2024. 09:35)	97
Slika 41. Screenshot cdm.me-ove Facebook objave „Kakvo nas vrijeme očekuje za praznik“ (izvor: https://web.facebook.com/CafeDelMontenegro/posts/pfbid02HNPxm5VYzCnbMfQRSYbCa	

qgnfuP4ZB1297RVHuxC2bUEsyJyATWcXNPwK1RRucknl pristupljeno 29. srpnja 2024. 09:59)	99
Slika 42. Screenshot cdm.me-ove objave „Kakvo nas vrijeme očekuje za Dan nezavisnosti“ (izvor: https://www.cdm.me/drustvo/kakvo-nas-vrijeme-ocekuje-za-dan-nezavisnosti/ pristupljeno 29. srpnja 2024. 10:03)	100
Slika 43. Screenshot cdm.me-ove objave „Požar na zapadu Kanade, evakuirano više tisuća stanovnika“ (izvor: https://www.cdm.me/svijet/planeta/pozar-na-zapadu-kanade-evakuisano-vise-hiljada-stanovnika/ pristupljeno 29. srpnja 2024. 10:46).....	101
Slika 44. Screenshot cdm.me-ove X (Twitter) objave „Polarna svjetlost i na nebu iznad Crne Gore“ (izvor: https://x.com/cafemontenegro/status/1789194561404715327 pristupljeno 29. srpnja 2024. 10:59)	102
Slika 45. Screenshot abcnews.al-ove objave „Europa postaje sve toplija, 151 osoba umrla je od ekstremnih vremenskih nepogoda 2023“ (izvor: https://abcnews.al/europa-po-ngrohet-meshume-151-njerez-vdiqen-nga-ngjarjet-ekstreme-te-motit-ne-ne-2023/ pristupljeno 29. srpnja 2024. 15:08)	106
Slika 46. Screenshot abcnews.al-ove Instagram objave „Tornado udario u strujne stupove u Kini, nekoliko mrtvih“ (izvor: https://www.instagram.com/p/C6T_T11CYIw/ pristupljeno 29. srpnja 2024. 15:21)	107
Slika 47. Screenshot abcnews.al-ove Facebook objave „Oblačno i kišovito vrijeme, kakve temperature se očekuju“ (izvor: https://web.facebook.com/abcnews.al/posts/pfbid0SoXrFS6nSJTtMzVJ7KpmmejpFyGAgX3YoKNLSB6tTthDy9oSP7mJ9KReDnwBUZpzl pristupljeno 29. srpnja 2024. 15:33).....	108
Slika 48. Screenshot abcnews.al-ove objave „VIDEO/ Vremenska prognoza za vikend, kako će se mijenjati temperature“ (izvor: https://abcnews.al/video-parashikimi-i-motit-perfundjaven-si-do-te-ndryshojne-temperaturat/ pristupljeno 29. srpnja 2024. 16:01).....	109
Slika 49. Screenshot abcnews.al-ove objave „Bolesti koje prenose komarci prijete Europi. Uloga klimatskih promjena“ (izvor: https://abcnews.al/semundjet-e-transmetuara-nga-mushkonjat-kercenojne-europen-rol-i-ndryshimeve-klimatike/ pristupljeno 29. srpnja 2024. 16:23)	110
Slika 50. Screenshot abcnews.al-ove objave „Europska suradnja smanjit će troškove klimatskih mjera za 248 milijardi eura do 2050“ (izvor: https://abcnews.al/bashkepunimi-evropian-do-te-zvogeloje-kostot-e-veprimeve-klimatike-me-248-miliarde-euro-deri-ne-vitin-2050/ pristupljeno 29. srpnja 2024. 17:06)	111

Slika 51. Screenshot abcnews.al-ove TikTok objave (izvor: https://www.tiktok.com/@abcnews_al/video/7370264850414488837 pristupljeno 29. srpnja 2024. 17:47).....	112
Graf 1. Omjer objava na portalu index.hr prema odabranim temama	43
Graf 2. Omjer objava na portalu tgcom24.mediaset.it prema odabranim temama	56
Graf 3. Omjer objava na portalu 24ur.com prema odabranim temama	69
Graf 4. Omjer objava na portalu balkans.aljazeera.net prema odabranim temama	83
Graf 5. Omjer objava na portalu cdm.me prema odabranim temama.....	94
Graf 6. Omjer objava na portalu abcnews.al prema odabranim temama.....	104
Graf 7. Ukupan omjer objava o vremenskim prilikama, elementarnim nepogodama i klimatskim promjenama.....	115
Tablica 1. Klasifikacija geofizičkih prirodnih katastrofa.....	17
Tablica 2. Klasifikacija hidroloških prirodnih katastrofa	17
Tablica 3. Klasifikacija meteoroloških prirodnih katastrofa.....	18
Tablica 4. Klasifikacija klimatoloških prirodnih katastrofa.....	18
Tablica 5. Duljine obala država s izlazom na Jadransko more	19
Tablica 6. Zastupljenost analiziranog sadržaja na društvenim mrežama portala index.hr.....	44
Tablica 7. Zastupljenost analiziranog sadržaja na društvenim mrežama portala tgcom24.mediaset.it	56
Tablica 8. Zastupljenost analiziranog sadržaja na društvenim mrežama portala 24ur.com.....	70
Tablica 9. Zastupljenost analiziranog sadržaja na društvenim mrežama portala balkans.aljazeera.net	84
Tablica 10. Zastupljenost analiziranog sadržaja na društvenim mrežama portala cdm.me	94
Tablica 11. Zastupljenost analiziranog sadržaja na društvenim mrežama portala abcnews.al	105
Tablica 12. Zastupljenost analiziranog sadržaja svih portala na društvenim mrežama	114
Tablica 13. Ukupan broj analiziranih objava na svim portalima	114